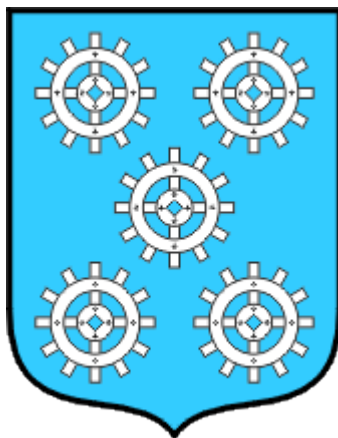

STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM OPĆINE SUNJA 2017. – 2022. GODINA

10.4.2017.

Sadržaj

1. UVOD	0
2. PRISTUP IZRADI STRATEGIJE	1
2.1. Strategije višeg reda i strateška uvjetovanost	1
2.2. Metodologija izrade	3
3. OSNOVNA ANALIZA	4
3.1. Geografsko-komunikacijske karakteristike i prirodni resursi	4
3.1.1. Geografske i klimatske karakteristike općine Sunja	4
3.1.2. Komunikacijska povezanost.....	5
3.1.3. Prirodni resursi i kulturna dobra.....	6
3.2. Povijest općine Sunja.....	8
3.3. Demografske karakteristike i kretanja	10
3.4. Tržište rada	16
3.4.1. Nezaposlenost.....	16
3.4.2. Zaposlenost.....	19
3.5. Društvena infrastruktura	21
3.5.1. Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje	21
3.5.2. Srednjoškolsko i visoko obrazovanje	22
3.5.3. Zdravstvo.....	23
3.5.4. Kultura.....	23
3.5.5. Sport	25
3.5.6. Organizacije civilnog društva.....	26
3.5.7. Marginalizirane skupine i socijalna politika	26
3.6. Komunalna i prometna infrastruktura.....	27
3.6.1. Prometna infrastruktura.....	27
3.6.2. Telekomunikacije	28
3.6.3. Opskrba energijom, vodoopskrba i odvodnja	28

3.6.4.	Gospodarenje otpadom.....	31
3.7.	Lokalno gospodarstvo.....	31
3.7.1.	Poduzetništvo i obrti.....	33
3.7.2.	Poslovne zone.....	34
3.7.3.	Turizam	35
3.7.4.	Poljoprivreda	36
3.8.	Druga područja relevantna za razvoj	41
3.9.	Analiza kapaciteta lokalne samouprave	42
4.	SWOT ANALIZA	44
5.	STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE SUNJA.....	47
5.1.	Vizija	47
5.2.	Ciljevi, prioriteti i mjere	47
5.2.1	Sažetak strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa općine Sunja.....	49
5.2.2	Obrazloženje strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa općine Sunja.....	50
5.3.	Usklađenost strateškog razvojnog programa općine Sunja s razvojnou strategijou Sisačko-moslavačke županije	98
5.4.	Baza projektnih ideja	98
6.	INDIKATORI UČINKA STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA OPĆINE SUNJA	100
7.	INSTITUCIONALNI OKVIR I FINANCIJSKI IZVORI ZA UPRAVLJANJE	114
7.1.	Provedba Strateškog razvojnog programa	114
7.2.	Tijela provedbe	114
7.2.1.	Radna skupina	114
7.2.2.	Općina Sunja	114
7.2.3.	Javne službe.....	115
7.2.4.	Javni sektor.....	115

7.2.5.	Civilno društvo	115
7.2.6.	Privatni sektor	115
7.3.	Financijski okvir	116
7.4.	Praćenje i vrednovanje.....	122
8.	ZAKLJUČAK	122
9.	PRILOZI	123
9.1.	Popis grafikona	123
9.2.	Popis slika.....	123
9.3.	Popis tablica.....	123
9.4.	Izvori podataka	124

1. UVOD

Kako bi se pokrenulo lokalno gospodarstvo te osigurao društveni razvoj i povećala kvaliteta života lokalnog stanovništva, nužno je utvrditi postojeće stanje te jasno definirati razvojne ciljeve i načine njihovog ostvarenja. Upravo je ovo svrha izrade Strateškog razvojnog programa općine Sunja za razdoblje 2017.-2022. godine.

U ovom strateškom dokumentu utvrđeno je postojeće stanje, prepoznate su glavne snage i slabosti te prilike i prijetnje s kojima je suočena općina. Pored toga, definirane su razvojne potrebe i prioritete, ali i načini njihovog ostvarenja. Na taj način, olakšano je postizanje konsenzusa oko ideja i projekata koji će najviše doprinijeti razvoju lokalne zajednice.

Punopravnim članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji, jedinicama lokalne samouprave omogućena je velika prilika za napredak u vidu različitih europskih fondova. Upravo je postojanje strateškog razvojnog dokumenta jedan od preduvjeta za korištenje sredstava iz različitih fondova.

Valja napomenuti kako je u proces izrade Strateškog razvojnog programa općine Sunja uključeno lokalno stanovništvo. Zahvaljujući tome, prepoznate su potrebe lokalne zajednice te su stvoreni preduvjeti za međusobnu suradnju prilikom provođenja mjera koje će pridonijeti ostvarenju zacrtanih razvojnih ciljeva.

2. PRISTUP IZRADI STRATEGIJE

Strateški razvojni program općine Sunja je planski dokument u kojem su definirani najvažniji ciljevi i prioritete razvoja općine u razdoblju od 2017. do 2022. godine.

Analizom svih relevantnih područja, utvrđeno je trenutno stanje lokalnog gospodarstva, demografskih kretanja, komunalne i društvene infrastrukture te kapaciteta lokalne samouprave. Nakon toga su utvrđeni ciljevi koji se trebaju postići do 2022. godine kako bi se potaknuo napredak općine.

U ovom dokumentu je definirana vizija razvoja općine Sunja koja predstavlja željeno stanje razvoja općine na kraju promatranog razdoblja i ostvarenja svih zacrtanih ciljeva. Radi lakšeg ostvarenja zacrtanih ciljeva, u Strateškom razvojnom programu općine Sunja određene su odgovornosti pojedinih subjekata, definiran je plan njihovog ostvarenja te su identificirani potencijalni izvori financiranja za različite projekte.

Punopravnim članstvom u Europskoj uniji, Republika Hrvatska preuzela je obvezu usuglašavanja vlastitih strateških dokumenata s onima na europskoj razini. Gledajući na nacionalnoj razini, prilikom izrade strateških dokumenata nužno je ostvariti njihovu konzistentnost na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Prilikom izrade Strateškog razvojnog programa općine Sunja poštovano je ovo načelo, stoga je on usuglašen sa sličnim strateškim dokumentima na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini.

2.1. Strategije višeg reda i strateška uvjetovanost

U procesu izrade strateških dokumenata bitno je osigurati njihovu usklađenost sa strateškim dokumentima usvojenim od tijela više razine, tj. sa strateškim dokumentima višeg reda.

Kao punopravna članica Europske unije, Republika Hrvatska preuzela je obvezu usuglašavanja nacionalnih strategija s onima na europskoj razini. Nadalje, strateški dokumenti jedinica regionalne samouprave moraju biti usuglašeni s nacionalnima, dok strateški dokumenti jedinica lokalne samouprave moraju biti sukladni onima na županijskoj razini.

Poštivanjem ovoga principa cjelokupni sustav strateškog planiranja je koherentan, tj. zacrtani strateški ciljevi se ostvaruju kako na najvišoj tako i na onoj najnižoj razini.

Gledajući učinak ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju s institucionalnog aspekta, valja istaknuti kako Europska unija putem svojih smjernica zastupa decentralizaciju, regionalni razvoj te koheziju svih regija i država članica.

Strategija razvoja Europske unije (trenutno važeća strategija je Europa 2020) te strateške smjernice za korištenje fondova (trenutno je važeći Zajednički strateški okvir 2014.-2020.) su

krovni dokumenti za izradu sektorskih strategija i operativnih programa. Sukladnost razvojnih ciljeva u Zajedničkom strateškom okviru 2014.-2020. osigurana je definiranjem tematskih cjelina u koje države članice usmjeravaju sredstva dodijeljena iz ESI fondova. Financiranje i provođenje nacionalnih razvojnih ciljeva država članica odvija se korištenjem ESI fondova. Međutim, valja naglasiti kako su prihvatljivi samo oni projekti koji se uklapaju u tematske cjeline definirane u Zajedničkom strateškom okviru i uredbama o fondovima. Države članice vlastitim sredstvima financiraju samo ona područja koja se ne mogu svrstati u niti jednu tematsku cjelinu Zajedničkog strateškog okvira 2014.-2020.

Dokumenti koji su rezultat konsenzusa između Europske komisije i svake države članice su Operativni programi i Partnerski sporazum.

Na nacionalnoj razini, svaka država članica samostalno izrađuje strategije razvoja i definira strateške okvire. Njima se utvrđuju područja od nacionalnog interesa te smjer daljnjeg društvenog i gospodarskog razvoja. Uvažavajući navedenu hijerarhiju, izrada strateških razvojnih dokumenata se dalje odvija na regionalnoj i lokalnoj razini.

Sustav strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj sastoji se od sljedećih povezanih sastavnica:

- Sektorske strategije RH – donosi ih Vlada i Sabor Republike Hrvatske (pr. Strategija pametne specijalizacije, Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020., Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020., Strategija prometnog razvoja RH 2014.-2030., itd.)
- Županijske razvojne strategije – donose ih Županije u suradnji s jedinicama lokalne samouprave;
- Strategije razvoja gradova i općina – donose ih jedinice lokalne samouprave u suradnji sa zainteresiranim dionicima (udruge civilnog društva, gospodarstvenici, lokalno stanovništvo).

Prema tome, Strateški razvojni program općine Sunja za programsko razdoblje od 2017. do 2022. godine usklađen je s ovim dokumentima donesenim na regionalnoj i lokalnoj razini:

- Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije 2011. - 2013.¹;
- Strategija razvoja ljudskih potencijala Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2014.-2020.;
- Strategija razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2014.-2020. godine;

¹ Prema uputama Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, županijskim razvojnim strategijama produljeno je vrijeme važenja na 2014, 2015., 2016. i 2017. godinu.

- Poljoprivredna razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije;
- Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije;
- Lokalna razvojna strategija područja LAG-a Una (2014.-2020.)²;
- Prostorni plan uređenja općine Sunja;

Osim toga, Strateški razvojni program općine Sunja je na izravan ili neizravan način usklađen s ovim strateškim dokumentima donesenim na nacionalnoj razini:

- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske³;
- Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske⁴;
- Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske⁵;
- Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske⁶;
- Industrijska strategija Republike Hrvatske⁷;
- Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske⁸;
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske⁹

Izradom Strateškog razvojnog programa općine Sunja dan je cjeloviti uvid u trenutačno stanje te su prepoznate najvažnije razvojne potrebe. Zahvaljujući njemu bit će olakšano planiranje proračuna i alokacija proračunskih sredstava za razvojne projekte koji će najviše pridonijeti razvoju općine. Na taj način, općina će biti u stanju prevladati sve razvojne prepreke i uspješno iskoristiti sve razvojne prilike s kojima će se susresti u narednom programskom razdoblju.

2.2. Metodologija izrade

Budući da u Republici Hrvatskoj ne postoje zadani pravilnici koji propisuju obvezni sadržaj i strukturu strateških dokumenata lokalnog značenja, prilikom izrade ovog dokumenta kao smjernica su korišteni naputci Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 153/10; u daljnjem tekstu: Pravilnik). Premda se navedeni dokument odnosi na razvojne dokumente na županijskoj razini, njegove

² Dostupno na: http://www.lag-una.hr/images/LRS_LAG_UNA_19062016.pdf

³ Dostupno na https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages//arhiva//STRATEGIJA_REGIONALNOG_RAZVOJA.pdf

⁴ Dostupno na: <http://www.mps.hr/default.aspx?id=3652>

⁵ Dostupno na: <http://www.mint.hr/UserDocsImages/Strategija-turizam-2020-editfinal.pdf>

⁶ Dostupno na: <http://www.minpo.hr/UserDocsImages/Strategy-HR-Final.pdf>

⁷ Dostupno na: www.mingo.hr/userdocsimages/industrija/Industrijska_strategija.docx

⁸ Dostupno na: <http://oie.mingo.hr/default.aspx?id=80>

⁹ Dostupno na: <https://www.azvo.hr/hr/novosti/1061-strategija-obrazovanja-znanosti-i-tehnologije>

smjernice mogu se primijeniti i prilikom izrade razvojnih dokumenata jedinica lokalne samouprave.

3. OSNOVNA ANALIZA

3.1. *Geografsko-komunikacijske karakteristike i prirodni resursi*

3.1.1. Geografske i klimatske karakteristike općine Sunja

Područje općine zauzima značajni geografski, prostorni i infrastrukturni položaj u Sisačko-moslavačkoj županiji, sa 40 naselja smještenih na površini od 288,25 km². Mjesto Sunja je smješteno na pola puta između Siska i Hrvatske Dubice na državnoj cesti broj D 224, te na raskrižju puta za Hrvatsku Kostajnicu. Sunjsko polje, kao zaštićeno područje s desne strane rijeke Save, tvori s parkom prirode Lonjsko polje, koje se nalazi s lijeve strane rijeke Save, prirodnu cjelinu značajnu za očuvanje prirodnih staništa biljaka i životinja, te specifičan način života i rada ljudi.

Rijeka Sava ne samo da je poveznica ovog prirodnog područja, već može i kao plovni put značajnije utjecati na privredne procese naselja uz nju, ali i negativno na prirodni biljni i životinjski svijet.

Od infrastrukturnih objekata značajan utjecaj ima i željeznička pruga koja povezuje općinu sa gradovima Siskom i Novskom, te područjem Bosne i Hercegovine.

Općina graniči na sjeveru s gradom Siskom, na jugu gradom Hrvatska Kostajnica i općinama Majur i Hrvatska Dubica, na istoku općinom Jasenovac i na zapadu općinom Donji Kukuruzari. Disperzivnog je tipa naseljenosti. Općina Sunja zauzima površinu od 288,25 km² što iznosi 6,46% površine Sisačko-moslavačke županije. U sastavu općine nalazi se 40 naselja.

Općinsko središte Sunja je od Zagreba udaljeno 80 km, od Siska 28 km, od Popovače 52 km, te od Hrvatske Dubice 27 km i od Hrvatske Kostajnice 15 km. Područje općine je izrazito poljoprivredno područje s ruralnim karakteristikama proizvodnje i življenja.

Sunja pripada klimatskom tipu s izrazito kontinentalnim odlikama podneblja, s prosječnom godišnjom temperaturom zraka između 12°C i 15°C. Srednja temperatura zraka za najtopliji mjesec (srpanj) uz Unu iznosi oko 21°C, a u brdskim krajevima oko 20°C. Srednja temperatura zraka za najhladniji mjesec (siječanj) je oko -1°C. Prosječna godišnja količina padalina iznosi od 1 000-1 250 mm. Podneblje pripada umjereno kišnom području s izrazitim, ali ne dugim, hladnim razdobljem godine. Relativna vlaga zraka kreće se tijekom godine između osrednje do jako visoke (prosječno 78%).

3.1.2. Komunikacijska povezanost

Područjem općine Sunja prolazi ukupno 143,8 km cesta, od čega 14 km državne, 64,3 km županijskih i 65,5 km lokalnih cesta i to kako slijedi u tablici 1:

Tablica 1: Popis cesta na području općine Sunja

Red. broj	Kategorija	Broj ceste	Opis ceste	Duljina km
1.	Državna	D 224	Mošćenica (D 37) -Blinjski kut - Sunja - Panjani (D 30)	14
ukupno državne ceste:				14
1.	Županijska	Ž 3211	Gornja Letina (L33067) - Sunja-D 224	8,1
2.	Županijska	Ž 3244	D 30 - M. Gradusa - Drljače - D 224	12,2
3.	Županijska	Ž 3247	Sunja (Ž 3211) - Bistrač - Strmen -Slovinci - Timarci (L 33126)	29,1
4.	Županijska	Ž 3264	Šaš (Ž 3294) - Utolica - D 47	1,4
5.	Županijska	Ž 3294	Sunja (D 224) - Hrvatska Dubica (D 47) - G.P. H. Dubica (granica BiH)	13,5
ukupno županijske ceste:				64,3
1.	Lokalna	L 33062	A.G. Grada Sisak - Blinjska Greda - Donjani - D 224	4,8
2.	Lokalna	L 33064	D 224 - Kinjačka - A.G. Grada Sisak	4,4
3.	Lokalna	L 33066	Brđani Kosa (D 224) - Vukoševac - Ž 3244	4,7
4.	Lokalna	L 33067	Gornja Letina (Ž 3211)-Donja Letina	2,8
5.	Lokalna	L 33068	Selišće Sunjsko - Ž 3247	1
6.	Lokalna	L 33109	A.G. Grada Sisak - Sjeverovac - Kladari - Mala Gradusa (Ž 3244)	4,4
7.	Lokalna	L 33115	Drljača (Ž3244) - Četvrtkovac (L 33116)	1
8.	Lokalna	L 33116	D 224 - Četvrtkovac - Radonja Luka - L 33117	7,5
9.	Lokalna	L 33117	Mala Gradusa (Ž 3244) - Svinica - G. Hrastovac (D 224)	0,9
10.	Lokalna	L 33119	Donji Hrastovac (D 224) - Ž 3294	1,7
11.	Lokalna	L 33120	Staza (Ž 3294) - Željeznička postaja	1
12.	Lokalna	L 33121	L 33126 - Staza (Ž 3294)	2,3
13.	Lokalna	L 33122	L 33126 - Pobrđani (Ž 3294)	2
14.	Lokalna	L 33123	L 33126 - Čapljeni - Ž 3294	2,2
15.	Lokalna	L 33124	4 G. Meminska - Jasenovčani - Ž 3294	2,2
16.	Lokalna	L 33126	D 224 - Gornja Meminska - Timarci	3,2
17.	Lokalna	L 33127	L 33126 - Selište Kostajničko - Hrvatska Kostajnica (D 47)	2,1
18.	Lokalna	L 33129	Sunja (Ž 3211) - Ž 3294	3,3
19.	Lokalna	L 33130	Sunja (L 33129) - D 224	1,4
20.	Lokalna	L 33131	Sunja (L 33129) - Krivaj Sunjski	2,6
21.	Lokalna	L 33132	Ž 3247 - Žreme	1,2

22.	Lokalna	L 33135	Ž 3247 - Ž 3294	1,2
23.	Lokalna	L 33136	Strmen (Ž 3257) - Crkveni Bok - Ivanjski Bok	5,7
24.	Lokalna	L 33193	L 33109 - Sjeverovac - Ž 3244	1,9
ukupno lokalne ceste:				65,5
UKUPNO:				143,8

Izvor: Službeni vjesnik Općine Sunja, 27.3.2013.

Prometna povezanost svih naselja u sastavu općine Sunja također je vrlo dobra. Sva naselja gravitiraju administrativnom središtu općine, naselju Sunja, dok na županijskoj razini gravitiraju gradu Sisku. Poseban značaj bi mogla imati planirana autocesta Zagreb - Sisak - Bihać - Split koja prema jednoj planiranoj verziji prolazi područjem općine Sunja.

Općinom Sunja prolazi i željeznička pruga od značaja za regionalni promet: R 102 Sunja - Volinja – DG duljine 21,58 km i dio unskog željezničkog koridora, koji je u prijeratnom razdoblju osiguravao brzu i sigurnu vezu između središnje Hrvatske i srednje Dalmacije te Bosne i Hercegovine. Njegov značaj danas je bitno umanjen, iako postoje potrebe za rekonstrukcijom i ponovnim oživljavanjem željezničkog prometa tom trasom. Time bi se otvorio put većoj gospodarskoj suradnji između Bosne i Hercegovine i Hrvatske u čemu bi značajnu ulogu imala Sisačko- moslavačka županija, a osiguranjem sredstava pridonijelo bi se unaprjeđenju željezničke infrastrukture i održivom prometnom razvoju u smislu sigurnosti, niže cijene koštanja u odnosu na druge sektore prometa, ekološke prihvatljivosti i temeljenosti na racionalnoj potrošnji energetske resursa.

U razdoblju od 2010. godine do 2014. godine izvršeni su radovi na obnovi dionice željezničke pruge Sunja-Novska (obnova energetske postrojenja), a za razdoblje 2014. godine do 2018. godine predviđeni su radovi na obnovi dionice pruge Greda – Sunja - Novska (71,4 km).

3.1.3. Prirodni resursi i kulturna dobra

Zaštićena područja i područja predviđena za zaštitu Prostornim planom Sisačko- moslavačke županije, kao i područje Ekološke mreže RH na području općine Sunja prikazani su u donjoj tablici 2.

Tablica 2: Područja prirodnih vrijednosti

Zaštićeno područje	Područja predviđena za zaštitu PP SMŽ	Ekološka mreža
- Ornitološki rezervat Dražiblato - Značajni krajobraz Sunjsko polje	Spomenik prirode Graduša	- HR2000420 Sunjsko polje - HR2000829 Greda Sunjska - HR2000417 Dražiblato - HR2001116 Sava

		• HR2000035 Graduša • HR1000004 Donja Posavina
--	--	---

Izvor: Strategija lokalnog razvoja područja LAG-a Una 2013.-2014., dostupno na: http://www.lag-una.hr/images/strategija_lag_13-14.pdf

Prema Zakonu o zaštiti prirode na području općine Sunja zaštićeno je područje Dražiblata u kategoriji posebnog rezervata - ornitološkog, u površini od 77,50 ha. Čak 13.143 ha ili 45,57% površine općine se nalazi u zaštićenom području prema Zakonu o zaštiti prirode (Sunjsko polje), odnosno na sto stanovnika zaštićeno je 228,65 ha područja općine. Od eksploatacije mineralnih sirovina jedino je na području Velike Graduse planiran istražni prostor za nalazište kamena vapnenca veličine manje od 25 ha.

Za potrebe izrade Prostornog plana uređenja općine Sunja, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine - Konzervatorski odjel u Zagrebu, izradio je elaborat »Konzervatorska podloga i sustav mjera zaštite za kulturna dobra na području Općine Sunja« kojom je izvršena inventarizacija i valorizacija nepokretne kulturne baštine. Prema ovom elaboratu, na području općine Sunja nema zaštićene kulturne baštine, već samo nekoliko dobara preventivno zaštićenih, ali su sva evidentirana i predložena, ovisno o svojoj vrijednosti i važnosti, za zaštitu u određenoj kategoriji. Mjere zaštite i očuvanja kulturne baštine utvrđene su Konzervatorskom podlogom, a propisane Prostornim planom uređenja općine Sunja. U tablici 3, u nastavku prikazana je nepokretna kulturna baština:

Tablica 3: Nepokretna kulturna baština

NEPOKRETNOST KULTURNA BAŠTINA	PRIJEDLOG ZA ZAŠTITU	ZAŠTITA PPUO	UKUPNO
1. Povijesna naselja i dijelovi naselja	13	3	16
2. Povijesne građevine i sklopovi			
a) civilne javne	7	8	15
b) sakralne:			
- crkve	0	0	0
- kapele i poklonici	5	8	13
- raspela	0	12	12
3. Memorijalna baština	1	12	13
4. Etnološka baština			
- stambene zgrade	70	0	70
- gospodarske zgrade	6	1	7
5. Arheološka baština	0	3	3
6. Krajoлик	3	0	3

7. Parkovna arhitektura	1	2	3
Sveukupno:	106	49	156

Izvor: Službeni vjesnik Općine Sunja, 27. ožujka 2013.

Pošto na području općine nema većih industrijskih pogona nema ni potencijalnih opasnosti od industrijskih nesreća. Po seizmičkim karakteristikama područje općine Sunja pripada VI (istočni dio), odnosno VII (zapadni dio) MCS skale s linijom razgraničenja koja u smjeru sjever - jug prolazi istočno od naselja Sunja. Iz same činjenice da područjem općine protječe rijeka Sava sa svojim pritokama: Sunjom, Blinjom, Kinjačkom i Gradusom, proizlazi da, bez obzira na izgrađene vodoprivredne objekte za zaštitu od visokih voda, postoji stalna opasnost od poplava. Dio površine općine od 3.780 ha nalazi se u prirodnoj retenciji Sunjskog polja.

3.2. Povijest općine Sunja

U pretpovijesti pronađeni keramički ostaci ribarskog naselja na povišenom terenu zvano Pleće dokazuju naseljenost međurječja rijeke Save i Sunje, gdje se smjestila Sunja. Nakon dugotrajnih ratova (od kraja 3.st.prije Krista) Rima i ilirskih plemena te njihovih pobuna, car August (Oktavijan) 27. godine prije Krista proslavio je svoju pobjedu nad Ilirikom velikim trijumfom. Iste godine Ilirik je predao provinciju senatu na upravu, što je značilo da su ga u Rimu smatrali konačno pokorenim i primirenim. Rimljani za potrebe brzog premještanja vojske grade dvije vrlo važne ceste (obje područjem Sunje): - prva povezuje Sisciu (Sisak) sa Sirmiumom (Srijemskom Mitrovicom), a druga Sisciu sa Salonom (Solin). Kralj Ljudevit II, 1526.g. prije pogibije na Mohačkom polju u bitci sa Sulejmanom II Veličanstvenim, daruje posjede župe Greda grofu Petru Kegleviću od Bužima. Godine 1556.nakon provala Turaka, pada Kostajnice i velikog pustošenja Turci vrlo brzo postaju apsolutni gospodari ovoga kraja. U stalnim sukobima izginuo je velik broj ljudi, jedan dio se iselio u mirnije krajeve (Gradišće-Burgenland u Austriji), a jedan dio odveden je u tursko roblje. Prestaje postojati župa u Gredi, a područje i dio preostalog stanovništva priključuje se župi Kostajnica. Od 1683. – 1699. godine završetkom Velikog rata za oslobođenje poražena Turska prihvatila je uvjete mira u Srijemskim Karlovcima prema kojemu je granica između Turske i Habsburške Monarhije uspostavljena na Uni (1687. godine oslobođeni su prostori do Une). Na skoro prazan prostor opustošen stalnim i dugim ratovima sunjskog posavlja, počinje pristizati novo stanovništvo. Kako je od 1526. godine Sunja i okolica bila vlasništvo vlastelina iz porodice Keglević, oni započinju naseljavanje preseljavajući dio kmetova sa svojih posjeda iz gornje Posavine (Lekenik, Peščenica, itd.). Taj sunjski dio topolovačkog vlastelinstva porodice Keglević obuhvaćao je sela: Bistrač, Selišće, Letine Gornju i Donju, Gradusu, Žreme, Krivaj, Gredu i

Sunju. Hrvati – štokavci, koji dolaze iz Bosne naseljavaju Bobovac, Stazu, Hrastovac i Vedro Polje. Premda je to područje bilo pod zapovjedništvom bana i Hrvatskoga sabora, utjecajni austrijski generali započinju na Zrinsku goru i na njene obronke naseljavati Vlahu iz pograničnih turskih krajeva, odnosno one Vlahu koji su kao turske predstraže (martolozu) pljačkali i palili hrvatska sela i gradove. Zbog toga se znatno promijenila etnička struktura ovoga kraja. Godine 1716. obnavlja se župa u Sunji. U vrijeme vladanja carice Marije Terezije (1740.-1780.) Sunja dobiva status slobodnoga kraljevskog mjesta, a uspostavljanjem mira započinje razvoj i organizacija Sunje kao trgovačkoga naselja. 1802/1803. godine prvi put se spominje škola u Sunji, koja nakon kratkog prekida neprekidno i to od 1827. godine - djeluje do danas. Drvena crkva u Gredi uz potok Koravec srušena je 1822. godine, a započela je izgradnja današnje župske crkve u Sunji koja je posvećena 1825.g. Željeznički promet je uspostavljen 1881. godine, što znatno utječe na daljnji razvoj. 1895. godine osnovano je Dobrovoljno vatrogasno društvo «Sunja-Greda» Sunja, a 1907. godine s radom započinje sekcija puhačke glazbe pri Dobrovoljnom vatrogasnom društvu. Na inicijativu učitelja Ivana Lackovića potpomognutog od obrtnika i trgovaca 1912.godine s radom započinje zanatsko-trgovačka škola. Prvi nogometni klub ŠK «Sunjski» osnovan je 1927.godine.

Prije velike svjetske ekonomske krize od 1929. – 1933., koja je i u sunjskomu kraju ostavila traga, Sunja ima: četverorazrednu državnu osnovnu školu, zanatsko trgovačku školu, župnu crkvu i župni ured, općinsko poglavarstvo, poštanski, telefonski i brzojavni ured, općinskog i privatnog liječnika, općinskog veterinara, ljekarnu, odjel financijske kontrole, oružničku postaju, željezničku postaju, čitaonicu, obrtnu zadrugu, Savez hrvatskih obrtnika, Vatrogasno društvo, Hrvatski Sokol, mjesni Odbor Crvenog križa, Trubljačku glazbu, Amatersko dramsko društvo, Tamburaški zbor, kino, ali i štedionice (Hrvatska štedionica d.d., seljačka zadruga, štedovna i pripomoćna zadruga) Uz veliki broj raznih obrtnika organiziranih u obrtnoj zadruzi u Sunji, radi i parni mlin, kožara, pilana, proizvodnja štapova, sušionica ljekovitog bilja i nekoliko mlinova.

Ekonomska kriza i privilegije koje u Kraljevini SHS, pa u Kraljevini Jugoslaviji i na kraju u drugoj socijalističkoj Jugoslaviji, dobiva martološko vlaško stanovništvo sunjske općine je prouzročilo propadanje Sunje. Nestaju mnoga društva, a osnivaju se nova, ali politička, s jednim ciljem - provođenje državne partijske politike.

U Domovinskom ratu Sunja se ipak uspjela obraniti, premda je skoro potpuno uništena - razrušena. Obranili su je, u prvom redu, Sunjani ali veliki su doprinos slobodi Sunje dali hrabri bojovnici iz skoro cijele Hrvatske.

3.3. Demografske karakteristike i kretanja

Prema zadnjim podacima Državnog zavoda za statistiku, dobivenima iz Popisa stanovništva iz 2011. godine, na području općine Sunja živjelo je 5.748 stanovnika (3,3% stanovništva Sisačko-moslavačke županije). Gustoća naseljenosti iznosila je 19,93 stanovnika na km² što je znatno manje od županijskog (38,60) i nacionalnog (75,70) prosjeka, što je prikazano u tablici 4.

Tablica 4: Osnovni statistički podaci o općini Sunja

Općina Sunja	Površina / km ²	Broj naselja 2011.	Broj kućanstava		Broj stanovnika		Gustoća stanovnika (st./km ²)	
			2001.	2002.	2021.	2011.	2001.	2011.
	288,25	40	2.880	2.238	7.376	5.748	25,57	19,93

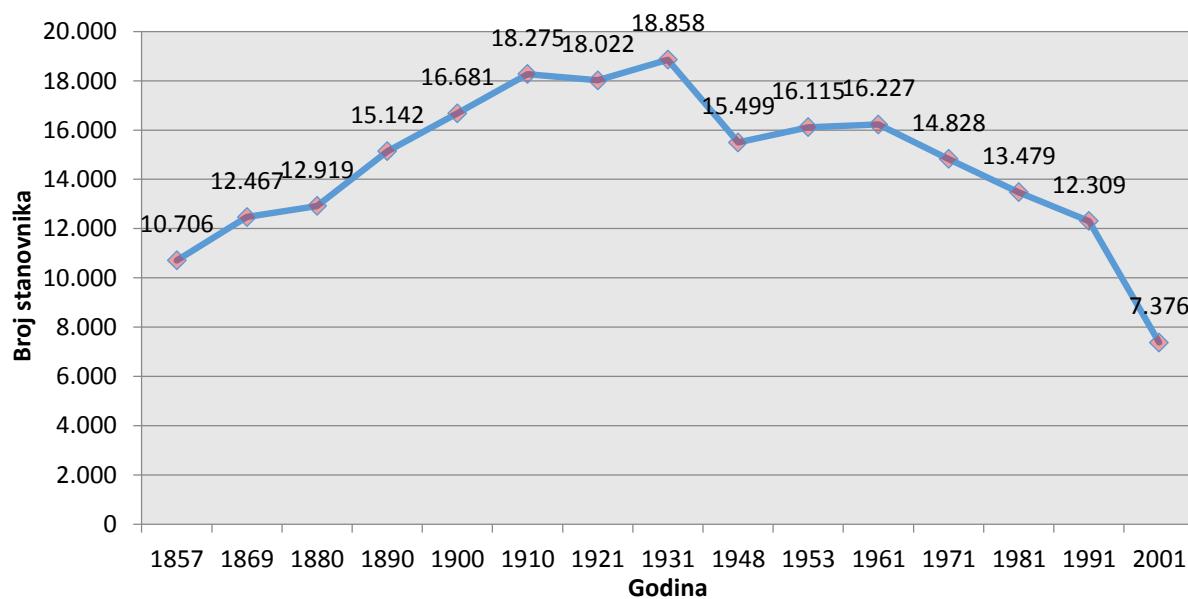
Izvor: Lokalna razvojna strategija lokalne akcijske grupe „Una“ 2014. – 2020.

http://www.lag-una.hr/images/LRS_LAG_UNA_19062016.pdf

U usporedbi s podacima prijašnjeg popisa stanovništva iz 2001. godine, primjetno je smanjenje broja stanovništva od čak 22,1%. Ukupno demografsko kretanje na području cijele Sisačko-moslavačke županije, pa tako i općine Sunja je negativno, tj. broj stanovnika smanjuje se iz popisa u popis. Ovaj negativan trend intenziviran je tijekom zadnjih 20 godina zbog ratnih razaranja i spore obnove razorenog područja.

Prikaz kretanja broja stanovnika na području općine Sunja od sredine 20. stoljeća do danas, dan je u grafikonu 1.

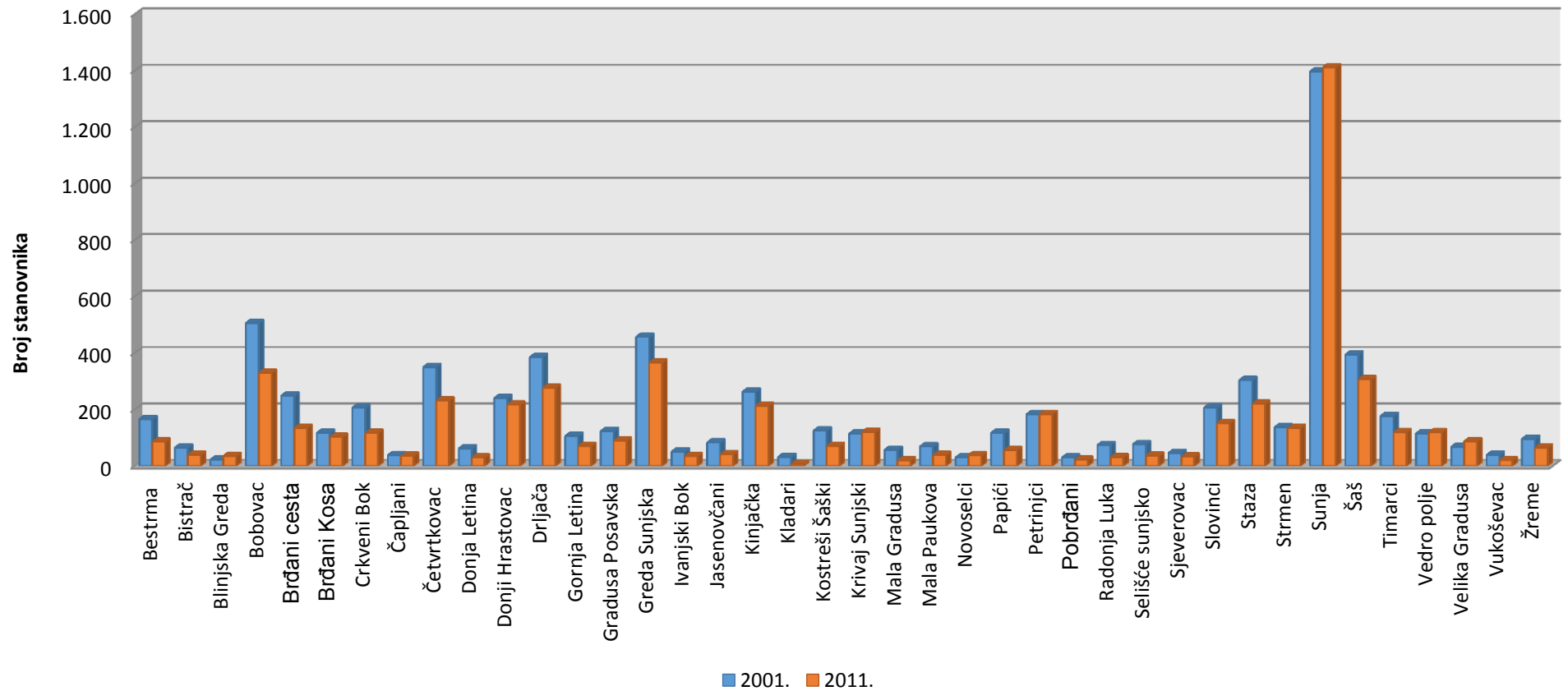
Grafikon 1: Kretanje broja stanovnika na području općine Sunja

Izvor: DZS; Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001.; Popis stanovništva 2011.

U usporedbi s prošlim popisom stanovništva (2001. g.) došlo je do smanjenja broja stanovnika u gotovo svim naseljima u sastavu općine Sunja, a prikazano je u grafikonu 2.

Grafikon 2. Promjena broja stanovnika po naseljima u sastavu općine Sunja

Izvor: Popis stanovništva 2001. i 2011. (Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima)

Do najvećeg smanjenja došlo je u naselju Bobovac gdje je u odnosu na 2001. godinu živjelo 34,8% manje stanovnika. Isti broj stanovnika 2001. i 2011. godine evidentiran je u naselju Petrinjci. Najmanji pad broja stanovnika zabilježen je u naseljima Strmen, Pobrđani, Čapljeni, a blagi porast zabilježen je u naseljima Krivaj Sunjski i Novoselci.

Negativna demografska kretanja na području općine Sunja potvrđuju podaci Državnog zavoda za statistiku o prirodnom prirastu. Prema njima, tijekom 2014. godine rođeno je 33 djece, a s druge strane umrlo je više od trostruko osoba (111). Upravo se pomoću negativnog prirodnog prirasta može objasniti ranije spomenuto smanjenje broja stanovnika između posljednja dva popisa stanovništva. Da se radi o problemu koji nije samo specifičan za općinu Sunja govori podatak da se u istom vremenskom razdoblju, od 2000. do 2014. godine, na županijskoj i nacionalnoj razini također kontinuirano bilježio negativni prirodni prirast.

Uz kretanje prirodnog prirasta vezan je vitalni indeks. Radi se o pokazatelju koji mjeri broj živorođenih na 100 umrlih osoba. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, vrijednost vitalnog indeksa na području općine Sunja u 2014. godini iznosila je 29,7 te je ukazivala na negativni prirodni prirast. Vrijednost vitalnog indeksa iz 2014. godine bila je znatno niža od one na županijskoj (56,7) i državnoj (77,8) razini.

Može se zaključiti da negativni prirodni prirast predstavlja veliki problem za općinu Sunja budući da je vrijednost vitalnog indeksa znatno niža u usporedbi s Republikom Hrvatskom.

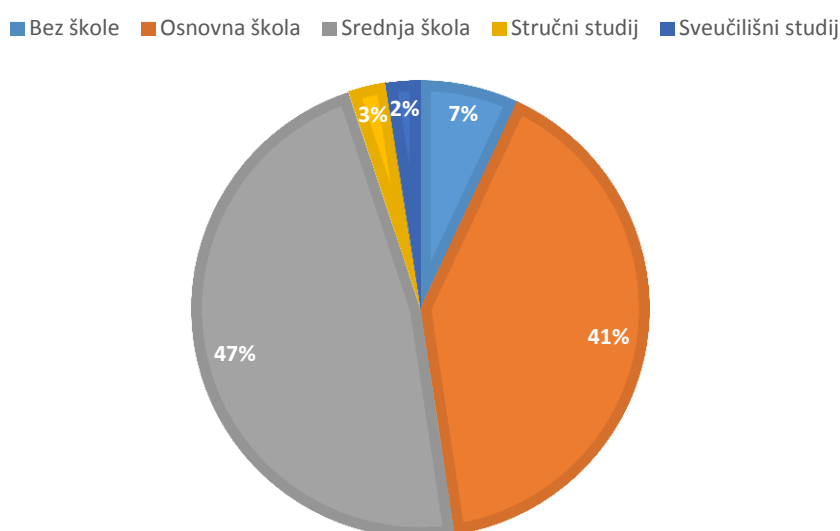
Analizom dobno-spolne strukture stanovništva općine Sunja, utvrđeno je kako žene i muškarci imaju gotovo jednaki udio u ukupnom stanovništvu (udio žena iznosi 49,51% dok muškarci imaju udio od 50,49%). Pri tome, najviše žena (9,21% ženskog stanovništva) bilo je staro između 50 i 54 godina i muškaraca (9,03% muškog stanovništva) između 70 i 75 godina. Općenito, u sastavu stanovništva općine Sunja prevladava stanovništvo staro između 20 i 59 godina, tj. zrele dobi (50,00% od ukupnog broja stanovništva). Nepovoljno je da starog stanovništva (60 i više godina) ima gotovo dvostruko više u ukupnom stanovništvu od mladog (0-19 godina), budući da staro stanovništvo čini 32,93% a mlado 17,07% ukupnog stanovništva općine Sunja. U usporedbi s podacima iz popisa stanovništva iz 2001. godine, mlađe stanovništvo (do 20 godina starosti) imalo je 55,23% udjela u ukupnom stanovništvu, a stanovništvo starije od 60 godina 69,20%. Također se povećala prosječna starost stanovništva s 45,3 godina u 2001. godini na 46,8 godina u 2011. godini. Na temelju ovih podataka, vidljivo je kako je u 2011. godini stanovništvo s područja općine Sunja bilo starije od onoga u Sisačko-moslavačkoj županiji (43 godine) i Republici Hrvatskoj (41,5 godina).

Prisutnost procesa starenja stanovništva općine Sunja potvrđuju vrijednosti pokazatelja indeksa starenja i koeficijenta starosti. Indeks starenja pokazuje postotni udio osoba starih 60 i

više godina u odnosu na broj osoba starih 0-19 godina, te u slučaju da je njegova vrijednost veća od 40 ukazuje na proces starenja stanovništva. S druge strane, koeficijent starosti predstavlja postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu, te u slučaju da taj iznos prelazi 12% ukazuje da je stanovništvo nekog područja u procesu starenja. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz 2011. godine, vrijednosti indeksa starenja i koeficijenta starosti iznosile su 193,0 odnosno 32,9%. Valja napomenuti kako je vrijednost indeksa starenja bila veća od one na županijskoj razini (131,1) i od one na državnoj razini (115,03). Također, vrijednost koeficijenta starosti bila je veća od one na županijskoj (26,2%) i državnoj (24,07%) razini. Također je primjetno kako su se vrijednosti navedenih pokazatelja promijenile u odnosu na 2001. godinu (indeks starenja s 183,0 na 193,0, a koeficijent starosti smanjio se s 34,8% na 32,9%), što ukazuje da se proces starenja u općini Sunja nastavio.

Na Grafikonu 2. prikazana je obrazovna struktura stanovništva općine Sunja tijekom 2011. godine. Iz njega je vidljivo kako u obrazovnoj strukturi stanovništva općine Sunja prevladava stanovništvo čija je najviša razina obrazovanja završena srednja škola (40,60% stanovništva starijeg od 15 godina). Po brojnosti ih slijede osobe sa završenom osnovnom školom (34,93%). Udio visokoobrazovanog stanovništva, u koje se ubrajaju skupine VŠS (viša škola, I. stupanj fakulteta i stručni studij), VSS (fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studij) i svi sveučilišni studiji po Bologni te magistarski znanstveni, stručni i umjetnički studij, je vrlo malen i iznosi svega 4,39%.

Grafikon 3: Obrazovna struktura stanovništva Općine Sunja; 2011. godina

Izvor: Državni zavod za statistiku

Naime, kako je vidljivo u grafikonu 3, na području općine Sunja istovremeno je bilo najviše osoba čija je najviša razina obrazovanja završena srednja škola i najmanje osoba s visokim

obrazovanjem. Usporedbe radi, broj visokoobrazovanog stanovništva je na županijskoj razini veći oko 2 puta (10,48%), a na državnoj oko 4 puta (16,39%). S druge strane, na državnoj i županijskoj razini udio osoba čija je najviša razina obrazovanja završena srednja škola iznosi 52,63% odnosno 51,65%.

Ohrabrujuće je da je, u usporedbi s podacima iz prijašnjeg popisa stanovništva iz 2001. godine, došlo do povećanja udjela osoba čija je najviša razina obrazovanja završena srednja škola (s 30,04% na 40,60%) i porasta udjela visokoobrazovanog stanovništva (s 2,88% na 4,39%). Ovaj pozitivan pomak može se pripisati nastojanjima lokalne zajednice da se na državnoj razini poboljša obrazovna struktura stanovništva i stvori društvo znanja. Zbog toga je na nacionalnoj razini došlo do povećanja udjela osoba čija je najviša razina obrazovanja srednja škola s 47,06% na 52,63%, a na županijskoj razini do smanjenja udjela osoba čija je najviša razina obrazovanja srednja škola s 43,46% na 40,60% te su se povećali udjeli visokoobrazovanog stanovništva i na nacionalnoj i na županijskoj razini (u RH s 11,89% na 16,39%; u SMŽ 7,58% na 10,48%).

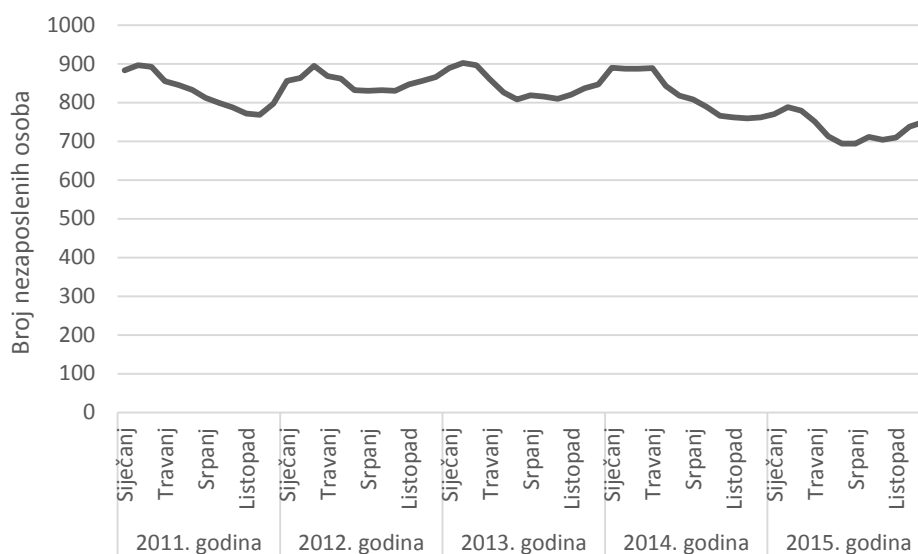
Analizom obrazovne strukture po dobnim skupinama, utvrđeno je kako najveći broj stanovništva bez ikakve razine obrazovanja spada u dobnu skupinu od 70 i više godina (74% stanovništva bez ikakvog formalnog obrazovanja u toj dobnj skupini). S druge strane, osobe s ovim razinama obrazovanja su najmalobrojnije u dobnim skupinama od 15 do 19 godina (0% osoba bez formalnog obrazovanja), odnosno od 20 do 24 godine (0,33% osoba s nezavršenom osnovnom školom). Među stanovništvom čija je najviša razina obrazovanja završena srednja škola, najbrojnije su osobe starosti od 20 do 24 godine (12,32%). Slično tome, među visokoobrazovanim stanovništvom prevladavaju osobe stare od 25 do 29 godina (12,67%) dok ih je najmanje među stanovništvom starim 75 i više godina (3,17%). Iz izloženog je vidljivo kako je stanovništvo čija je najviša razina obrazovanja završena osnovna škola starije životne dobi dok je visokoobrazovano stanovništvo u pravilu zrele dobi. Zbog činjenice da je u Republici Hrvatskoj osnovnoškolsko obrazovanje obvezno, u budućnosti će odumiranjem starijeg stanovništva doći do daljnjeg smanjenja udjela osoba čija je najviša razina obrazovanja završena osnovna škola. Pored toga, zbog činjenice da u Republici Hrvatskoj raste broj osoba uključenih u sustav visokog obrazovanja, za očekivati je da će u budućnosti doći do daljnjeg povećanja udjela visokoobrazovanih osoba na području općine Sunja.

3.4. Tržište rada

3.4.1. Nezaposlenost

Na temelju podataka Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, krajem prosinca 2015. godine na području općine Sunja evidentirano je 749 nezaposlenih osoba. Među nezaposlenim osobama bilo je 46,86% žena i 53,14% muškaraca.

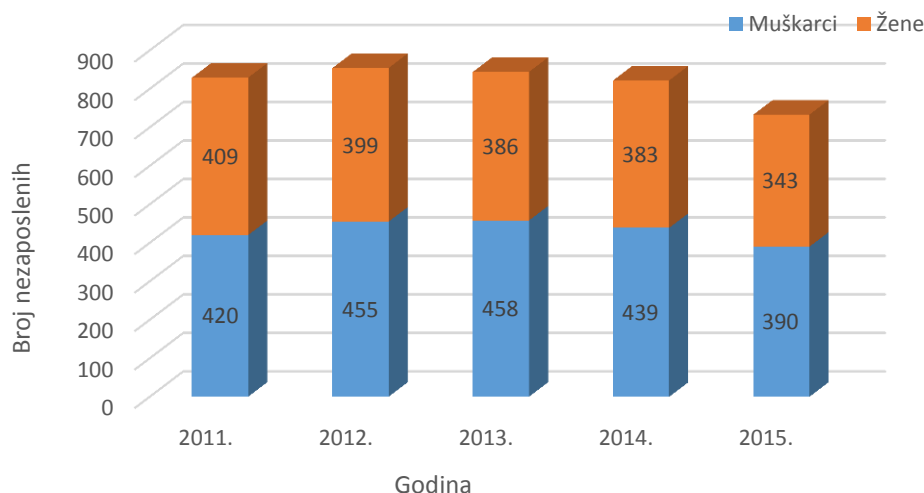
Grafikon 4: Kretanje broja nezaposlenih osoba kroz godinu; siječanj 2011. - prosinac 2015. godine

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Naime, na grafikonu 4 koji prikazuje kretanje broja nezaposlenih osoba kroz godine, vidljivo je da se evidentirana nezaposlenost kreće prilično stabilno- prosječno oko 800 osoba. U 2015. godini vidljiv je blagi pad nezaposlenosti. U prosincu 2015. godine, zabilježen je pad broja nezaposlenih, u odnosu na isti mjesec 2014. za 1,7%. S evidencije nezaposlenih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje - Ispostave Sunja zaposleno je 8 ljudi. Također, 8 je korisnika novčane naknade na području djelovanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje - Ispostave Sunja.

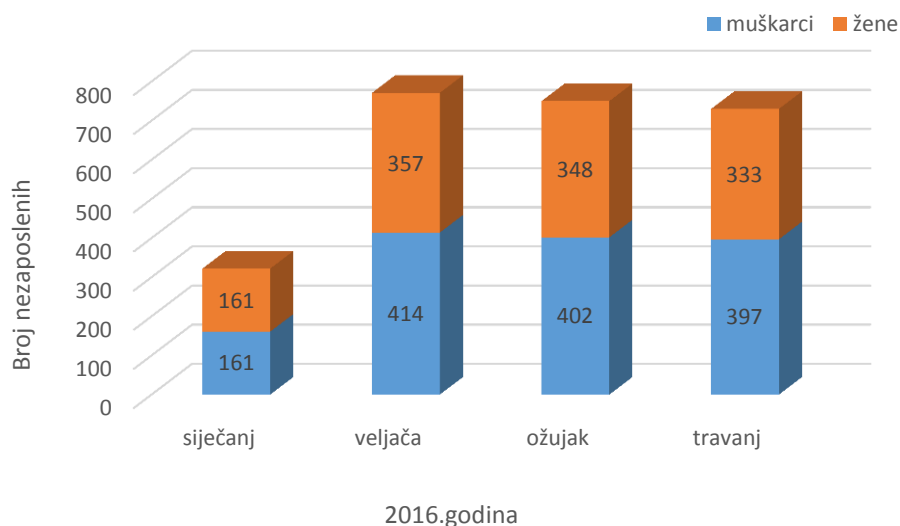
Grafikon 5: Kretanje broja nezaposlenih muškaraca i žena na području općine Sunja; 2011.-2015. godina

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Tijekom prikazanog vremenskog razdoblja broj nezaposlenih žena i muškaraca bio otprilike podjednak. Ova kretanja su slična onima na županijskoj razini. Od polovice 2014.godine dolazi do blagog smanjenja broja nezaposlenih.

Grafikon 6: Kretanje broja nezaposlenih muškaraca i žena na području općine Sunja; siječanj- travanj 2016.

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

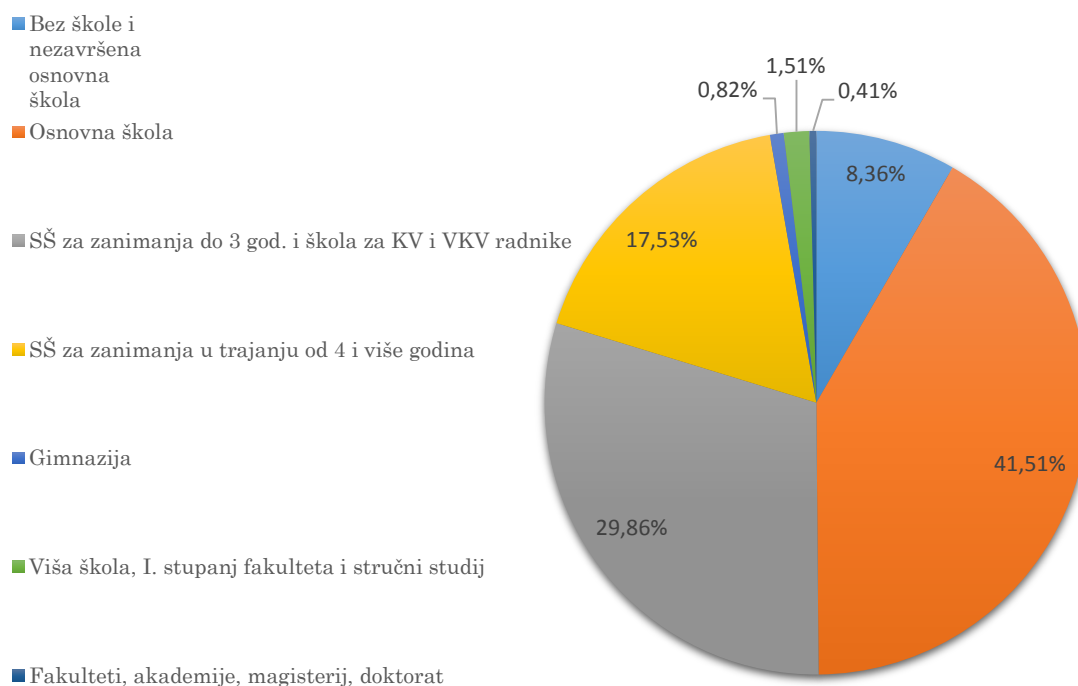
U 2016. godini dolazi do blagog pada evidentirane nezaposlenosti na području općine Sunja. Što se tiče strukture nezaposlenih, nešto je veći broj nezaposlenih muškaraca (397 u odnosu na 333 žene). U odnosu na ožujak 2016. godine, broj nezaposlenih, koncem travnja manji je

za 2,8% te je novo prijavljena 31 osoba. Od ukupnog broja evidentiranih nezaposlenih osoba (730) u travnju 2016.g. zbog prestanka rada poslodavca u evidenciji je 13 osoba, osoba koji prvi put traže zaposlenje 176. Također je u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, u ispostavi Sunja prijavljena potreba za 18 radnika. S evidencije ispostave Sunja u travnju 2016. zaposleno je 39 osoba.

S obzirom na dob i spol, krajem prosinca 2015. godine najviše nezaposlenih muškaraca bilo je staro između 55 i 59 godina (10,09% od ukupnog broja nezaposlenih) dok je najviše nezaposlenih žena bilo staro između 30 i 34 godine (7,39%). U cjelini, najviše nezaposlenih osoba bilo je starosti od 40 do 44 godine (6,82%), a prema brojnosti ih slijede osobe stare 45 do 49 godina (12,01%) te 55 do 59 godina (15,28%). S druge strane najmanje nezaposlenih u odnosu na ukupan broj nezaposlenih bilo je staro 15-19 (5,59%) i 30-34 (7,23%) godine.

Analizirajući nezaposlene osobe s obzirom na njihovo obrazovanje, utvrđeno je kako krajem travnja 2016. godine najviše nezaposlenih osoba ima završenu osnovnu (41,51%) i srednju školu za zanimanja do 3 godine i škola za KV i VKV radnike (29,86%). Za razliku od toga, među nezaposlenim osobama bilo je najmanje visokoobrazovanih (osobe sa završenim fakultetom, akademijom, magisterijem i doktoratom) čiji je udio u ukupnom broju nezaposlenih iznosio svega 0,41%. Prikaz obrazovne strukture nezaposlenih osoba s područja općine Sunja krajem travnja 2016. godine dan je u grafikonu 7.

Grafikon 7: Obrazovna struktura nezaposlenih osoba s područja općine Sunja; prosinac 2015. godine

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

3.4.2. Zaposlenost

Usporavanje svih gospodarskih aktivnosti krajem 2008. godine, a nakon toga i znatno smanjenje tijekom narednih godina uslijed krize, negativno se odrazilo na pokazatelje tržišta rada. Radno sposobno stanovništvo čine osobe između 15 i 65 godina i ta populacija prevladava u starosnoj strukturi stanovništva Sisačko – moslavačke županije. U zaposlene osobe se ubrajaju one koje su u referentnom tjednu obavljale bilo kakav posao za novac ili plaćanje u naturi. Kada u državi raste BDP, raste i zaposlenost u strukturi radno sposobnog stanovništva što je u ovom trenutku pozitivan trend te znatno utječe na sliku zaposlenosti na području Sisačko - moslavačke županije. Na nivou Republike Hrvatske, bruto domaći proizvod u 2015. godini (DZS), veći je za 1,6% u odnosu na 2014. godinu. Broj zaposlenih osoba na području Županije prikazan je u tablici 5.

Tablica 5: Zaposleni na području SMŽ, stanje 31.12.2015. u pravnim i fizičkim osobama

SMŽ	Muškarci	Žene	Ukupno
Radnici kod pravnih osoba	16328	15128	31456
Obrtnici	1045	501	1546
Poljoprivrednici	538	339	877
Samostalne profesionalne djelatnosti	112	252	364
Radnici kod fizičkih osoba	1626	1692	3318
Radnici kod međunarodnih organizacija i u inozemstvu	1	0	1
Ukupno	19650	17912	37562

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje Područni ured Sisak i Područni ured Kutina, 2015. godine
Iz tablice je vidljivo da je najveći broj zaposlenih u pravnim osobama, zatim kod fizičkih osoba, a slijede obrtnici, poljoprivrednici, samostalne profesionalne djelatnosti te radnici kod međunarodnih organizacija i u inozemstvu. Prema dostupnim podacima, ukupno zaposleno radno sposobnog stanovništva na području Sisačko – moslavačke županije je 37.562 osobe.

U tablici 6, u nastavku, prikazana je struktura zaposlenih na području općine Sunja:

Tablica 6: Zaposleni na području općine Sunja, stanje 31.12.2015. u pravnim i fizičkim osobama

SUNJA	Muškarci	Žene	Ukupno
Radnici kod pravnih osoba	144	100	244
Obrtnici	23	11	34
Poljoprivrednici	44	59	103
Samostalne profesionalne djelatnosti	1	3	4
Radnici kod fizičkih osoba	20	30	50
Radnici kod međunarodnih organizacija i u inozemstvu	0	0	0
Ukupno	232	203	435

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje Područni ured Sisak i Područni ured Kutina, 2015. godine

Kako je i vidljivo iz podataka u općini Sunja situacija je sljedeća: najviše je zaposlenih također kod pravnih osoba (56,09%), zatim poljoprivrednika (23,68%), slijede zaposleni kod fizičkih osoba (11,49%), obrtnici (7,82%) te samostalne profesionalne djelatnosti (0,92%).

Udio zaposlenih u općini Sunja u ukupnom broju zaposlenih u Sisačko- moslavačkoj županiji prikazan je u tablici 7:

Tablica 7: Udio zaposlenih u općini Sunja u ukupnom broju zaposlenih SMŽ, stanje 31.12.2015. u pravnim i fizičkim osobama

	Radnici kod pravnih osoba	Obrtnici	Poljoprivrednici	Samostalne profesionalne djelatnosti	Radnici kod fizičkih osoba	Radnici kod međunarodnih organizacija i u inozemstvu	Ukupno
Sunja	244	34	103	4	50	0	435
SMŽ	31456	1546	877	364	3318	1	37562
Udio	0,65%	0,09%	0,27%	0,01%	0,13%	0,00%	1,16%

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje Područni ured Sisak i Područni ured Kutina, 2015. godina

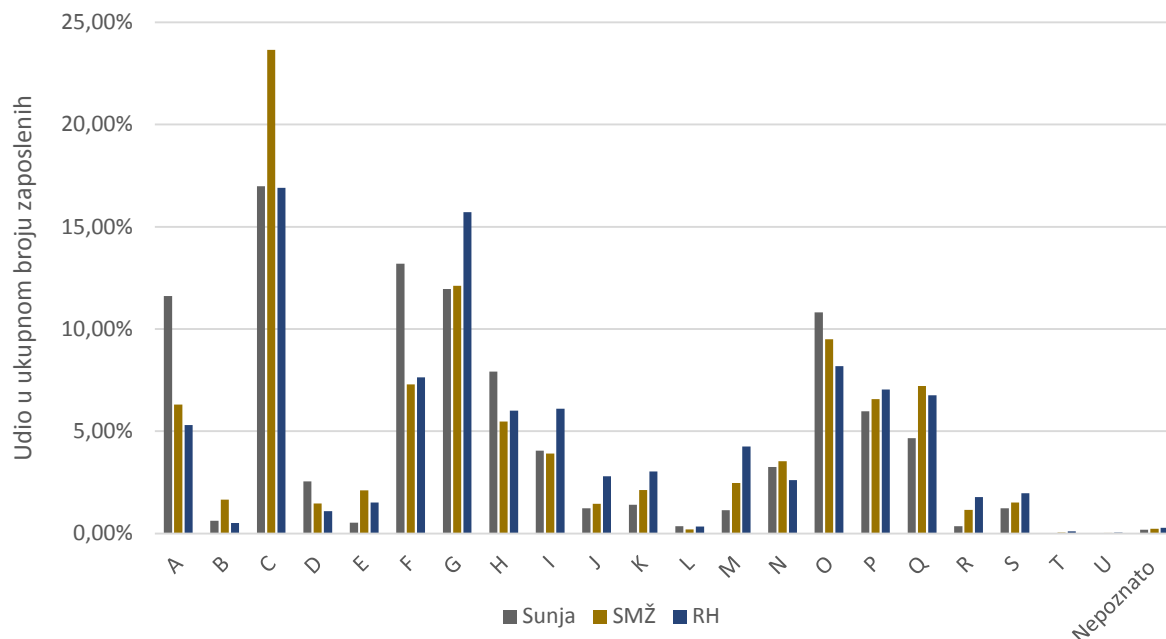
Na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku, dobivenih iz popisa stanovništva 2011. godine, čak 16,97% osoba s područja općine Sunja bilo je zaposleno u prerađivačkoj industriji (skupina C). Slijede osobe zaposlene u građevinarstvu (skupina F) s udjelom od 13,19%; trgovini na veliko i malo (skupina G) s udjelom od 11,96%; poljoprivredi (skupina A) s udjelom od 11,61% te javnoj upravi i obrani (skupina O) s udjelom od 10,82%.

Većina stanovništva Sisačko-moslavačke županije bila je zaposlena u prerađivačkoj industriji (skupina C) s udjelom od 23,64%; trgovini na veliko i malo (skupina G) s udjelom od 12,12% te u javnoj upravi i obrani (skupina O) s udjelom od 9,5% baš kao i na državnoj razini- većina stanovništva radila je u prerađivačkoj industriji (skupina C) s udjelom od 16,90%; trgovini na veliko i malo (skupina G) s udjelom od 15,71% te javnoj upravi i obrani (skupina O) s udjelom od 8,18%.

U nastavku je prikazan grafikon koji prikazuje strukturu zaposlenih prema području djelatnosti kao udjele pojedinačnog sektora u ukupnom broju zaposlenih u općini Sunja, Sisačko-moslavačkoj županiji i Republici Hrvatskoj.

Kao što je vidljivo u sljedećem grafikonu 8, udio stanovništva zaposlenog u poljoprivredi bio je znatno veći u usporedbi sa županijskim i državnim prosjekom.

Grafikon 8: Zaposleni prema području djelatnosti; 2011. godina

Izvor: Državni zavod za statistiku

Najviša prosječna mjesečna neto plaća obračunata u 2014. godini po zaposlenom kod poduzetnika općine Sunja iznosi 4.242 kune.

3.5. Društvena infrastruktura

3.5.1. Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje

Predškolski odgoj

Na području općine Sunja predškolski odgoj je organiziran u dječjem vrtiću „Bambi“ u Sunji. Dječji vrtić u Sunji djeluje od 1974. godine kao područno odjeljenje Dječjeg vrtića “Sisak Novi”. Dječji vrtić “Bambi” Sunja kao samostalna ustanova osnovan je Odlukom Općinskog vijeća Općine Sunja 02. svibnja 1996. godine.

Svoju djelatnost Dječji vrtić ostvaruje kroz dvije odgojne skupine i to kao 8-10 satni primarni program i 5-6 satni program. U vrtiću djeluju 3 odgojne skupine: jaslička skupina (11), mlađa mješovita skupina (16), starija mješovita skupina (22).

Za djecu se skrbi pet odgojiteljica, kuharica i spremačica, a dva puta tjedno obilazi ih medicinska sestra ili u slučaju potrebe i češće. Cijena programa utvrđena je Odlukom o načinu i uvjetima sudjelovanja roditelja u cijeni programa Dječjeg vrtića “Bambi” Sunja (“Službeni vjesnik” br. 10/99, 7/01, 26/01, 19/03, 35/05, 34/06, 32/08, 14/09) i iznosi: za cjelodnevni program 10-satni 500,00 kn te poludnevni program 5-6 satni 400,00 kn. Za drugo dijete roditelji plaćaju 75%, za treće dijete 50% cijene, a za svako sljedeće su oslobođeni sudjelovanja u cijeni programa.

Samohrani roditelj i roditelji djeteta s teškoćama u razvoju plaćaju 50% cijene programa kojeg dijete koristi. Besplatno korištenje programa imaju: djeca invalida Domovinskog rata s utvrđenim stopostotnim stupnjem invaliditeta, temeljem rješenja ovlaštene komisije za utvrđivanje stupnja invaliditeta, djeca bez roditelja.

Mala škola održava se od 05. listopada do 20. svibnja, obuhvaća 252 radna sata. Odvija se u vremenu od 15,30 do 18,30 sati ponedjeljkom, srijedom i petkom.

Program male škole obuhvaća prosječno 20-ero djece.

Osnovnoškolsko obrazovanje

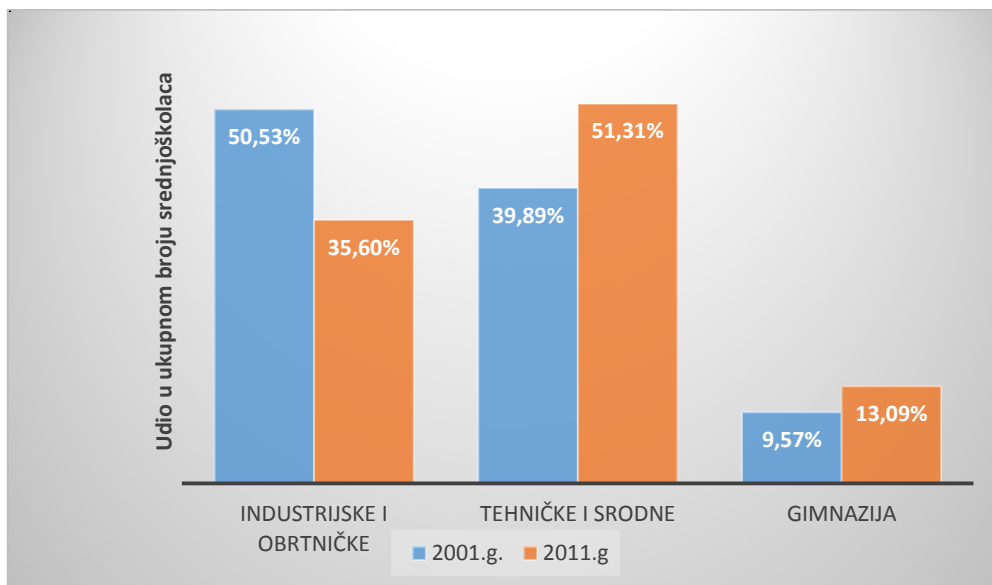
Od obrazovnog sustava u općini se provodi jedino osnovno školsko obrazovanje u Osnovnoj školi Sunja. Osnovna škola Sunja je osmogodišnja škola sa šesnaest razrednih odjela o kojima brine 43 zaposlenika škole. Nastava je organizirana samo u prijedpodneвноj smjeni.

3.5.2. Srednjoškolsko i visoko obrazovanje

Srednjoškolsko obrazovanje

Budući da na području općine Sunja ne djeluje niti jedna ustanova za provođenje srednjoškolskog obrazovanja, srednjoškolci s područja općine moraju svakodnevno putovati u srednje škole u drugim mjestima, najčešće u Sisku. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz 2011. godine, na području općine Sunja bilo je 191 učenika srednjih škola. Najveći dio je pohađao tehničke i srodne (51,31%) te industrijske i obrtničke škole (35,60%) dok su učenici gimnazija imali udio 13,09%. Kao što je prikazano u grafikonu 9, u usporedbi s 2001. godinom znatno se smanjio udio učenika upisanih u industrijske i obrtničke škole (s 50,53% na 35,60%), a istovremeno se povećao udio učenika upisanih u tehničke i srodne škole (s 39,89% na 51,31%) te gimnazije (s 9,57% na 13,09%). Jednak trend je primjetan u Sisačko-moslavačkoj županiji i Republici Hrvatskoj. Unatoč tome, udio gimnazijalaca je još uvijek znatno veći na županijskoj (21,58%) i nacionalnoj razini (28,39%).

Grafikon 9: Učenici obzirom na upisanu srednju školu; 2001. i 2011. godina

Izvor: Državni zavod za statistiku

Visoko obrazovanje

Na području općine Sunja ne postoje ustanove u kojima se provodi visoko obrazovanje, pa su i studenti s područja općine prisiljeni ili svakodnevno ili tjedno putovati u druge sredine, odnosno privremeno se preseliti. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku 44 osobe pohađa stručni studij, a 41 sveučilišni. U usporedbi s 2001.g broj osoba uključenih u sustav visokog obrazovanja smanjio se s 89 na 85.

3.5.3. Zdravstvo

Usluge primarne i dentalne zdravstvene zaštite na području općine Sunja pružaju 1 tim obiteljske medicine, 1 tim dentalne medicine te 1 tim hitne medicinske pomoći. U slučaju drugih potreba, lokalno stanovništvo odlazi u zdravstvene ustanove u većim središtima, najčešće u Sisak. Ostala zdravstvena zaštita stanovništva se provodi putem Opće bolnice »Dr. Ivo Pedišić« u Sisku, a po potrebi i drugim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj, U mjestu Sunja postoji ljekarna i veterinarska ambulanta.

3.5.4. Kultura

Od kulturnih ustanova u općini, u naselju Sunja, postoji Narodna knjižnica i čitaonica. Prema svojoj namjeni, funkciji i strukturi knjižnog fonda Narodna knjižnica i čitaonica Sunja namijenjena je zadovoljavanju obrazovnih, kulturnih i informacijskih potreba svih građana, te promicanju drugih kulturnih aktivnosti u cilju unapređivanja ukupnog kulturnog života zajednice. Osim svoje redovite djelatnosti Knjižnica je najvažniji čimbenik u promicanju

kulturnog stvaralaštva kroz organiziranje izložbi likovnih radova, književnih večeri te stručnih i prigodnih predavanja.

Općina Sunja potiče svaki oblik udruživanja građana čija je programska aktivnost usmjerena na zaštitu i promicanje kulturnih, etničkih, nacionalnih i drugih interesa s posebnim naglaskom na očuvanje kulturne baštine i poticanje kulturnog amaterizma.

Na području općine Sunja djeluju:

- **KUD »Seljačka sloga« Greda Sunjska** (Društvo je osnovano 1936. godine. KUD ima svoj dom koji su članovi vlastitim sredstvima izgradili 1953. godine. Svojim programima rada KUD planira i provodi aktivnosti popravljanja i održavanja doma, uređenje okoliša, nabavu platna za narodne nošnje za potrebe nastupa. Članovi KUD-a redovno održavaju probe folklora i odlaze na nastupe u Sisačko-moslavačkoj županiji i šire.
- **KUD »Sunjanka« Sunja** – svojim programom rada predviđa povećanje broja članova, uvježbavanje novih koreografija, proširenje tamburaške skupine, rad u školi tkanja, nabavu potrebnih instrumenata. Planira organizirati tradicionalne kulturno-umjetničke manifestacije: Dječji maskenbal, Susret pjevača izvornog pjevanja, »Zlatnu grivu Posavine«, te Humanitarni božićni koncert. Također planiraju sudjelovanje na većim postojećim kulturno umjetničkim manifestacijama diljem Hrvatske i u inozemstvu prema pozivima organizatora.
- **Udruga za očuvanje kulturne baštine »Timarci«** - programom rada provode aktivnosti uređenja prostorija u društvenom domu. Da bi se sačuvali starine od propadanja s područja Timarci i okolice planiraju otkup starina i narodnih nošnji koje će biti izložene u obnovljenoj Etno sobi. Članovi udruge uključuju se u organizaciju postojećih kulturnih, sportskih i zabavnih manifestacija koje se odvijaju u naselju Timarci i na području općine Sunja.
- **Udruga za očuvanje kulturne baštine »Bobovac«** - aktivnostima udruge planiran je dovršetak unutarnjeg uređenja Crkve Svetog Križa Bobovac. Tijekom godine u nekoliko navrata organiziraju i provode akcije uređenja centra sela, te se uključuju u organizaciju postojećih kulturnih, vjerskih i sportskih manifestacija. Također, planiraju i uređenje ostalih kulturnih dobara u selu. Od važnijih manifestacija izdvajaju se proslave blagdana Spasova i Sv. Ilije, te proljetnog i jesenskog Križeva.
- **Zavičajno društvo »Brđani«** planira nastaviti obnovu nepokretnog kulturnog dobra od lokalnog značaja na adresi Brđani Cesta 38 - bivša Osnovna škola, u kojem su se smjestili sljedeći sadržaji: Etno muzej, arhiv, knjižnica i edukacijski prostor. Organizirat će se razne kulturne i edukacijske manifestacije kojima će cilj biti okupiti stanovništvo ovog kraja. Društvo planira organizirati književne večeri te razne edukativne radionice.

Općina Sunja posebno podržava kulturne manifestacije, događanja i projekte u organizaciji Udruga s područja kulture koje promoviraju, održavaju i njeguju tradicionalnu kulturnu i povijesnu baštinu sunjskog kraja.

Kazališna dvorana »Sven Lasta« i kino dvorana također se nalaze u naselju Sunja.

Prvu smotru dječjeg folklora »Hopa-cupa« organiziralo je Kulturno-umjetničko društvo »Sunjanka«.

KUD »Seljačka sloga« iz Grede Sunjske sa suorganizatorom »Turistička udruga Sunja« od 2013.g. organizira »Hrvatski festival žganaca« u Gredi Sunjskoj koji je zamišljen kao druženje ekipa u pripremi žganaca na tradicijski način (žganci s različitim vrstama priloga, domaći suhomesnati proizvodi, slastice sunjskog kraja), uz kulturno-umjetnički, glazbeni i gastro-program. Posjetitelji na festivalu mogu razgledati autohtone posavske čardake, provozati se posavskom kočijom, vidjeti mlinove na rijeci Sunji, autohtona psa posavskoga goniča, jedinstvena posavskoga konja.

3.5.5. Sport

Od sportskih klubova u općini djeluju: Nogometni klub »Mladost« iz Bobovca, Nogometni klub »Sunjski« iz Sunje, Športsko-ribolovna udruga »Bijelka« iz Sunje, Streličarski klub »Sunja« iz Sunje, Pikado klub »Sloga« iz Grede Sunjske i Odbojkaški klub »Sunja«.

Predviđena financijska sredstva za rad Udruga nalaze se u svakom proračunskom razdoblju Općine Sunja i raspoređuju se među navedenim sportskim udrugama na temelju ocjene njihovih aktivnosti, programa i projekata za tekuću godinu i podnesenih izvješća o aktivnostima i utrošku dodijeljenih financijskih sredstava u prethodnoj godini.

Sportsko-rekreacijske aktivnosti građana obuhvaćaju organiziranje aktivnosti radi očuvanja i unapređenja zdravlja te osmišljenog korištenja slobodnog vremena. Sportska rekreacija u sferi je interesa pojedinaca ili grupe građana, a troškovi rekreacije terete pojedinca. Za ove aktivnosti koristi se sportska dvorana Osnovne škole, prostorije klubova te igralište u dvorištu stare škole u Sunji. Za vrijeme ljetnih praznika djeca i mladež imaju mogućnost baviti se odbojkom na pijesku na obali rijeke Sunje.

3.5.6. Organizacije civilnog društva

Prema Registru udruga u Republici Hrvatskoj na području općine Sunja registrirana je 51 udruga. Među njima se ističu sportski klubovi, vatrogasna društva, kulturno umjetnička društva i sl. i to kako slijedi:

- **Sportski klubovi:** Športski nogometni klub „Mladost“ Bobovac, Streljački klub „Osa“ Timarci, Športsko ribolovno društvo „Štuka“ Bobovac, Pikado klub „Royal“, Nogometni klub „Sunjski“, Pikado klub „Sloga“ Greda Sunjska, Športsko ribolovna udruga „Bjelka“ Sunja, Odbojkaški klub „Sunja“, Turističko-sportsko-rekreativna udruga Adrenalin park Sunja, Pikado klub „Medo“-Sunja, Streličarski klub „Sunja“ Sunja,
- **Dobrovoljna vatrogasna društva:** DVD „Sunja-Greda“ Sunja, DVD Staza, DVD Selišće Sunjsko, DVD Kinjačka, DVD Slovinci, DVD Žreme, DVD Gornja Letina, Vatrogasna zajednica općine Sunja, DVD Bistrač, DVD Gradusa Posavska, DVD Bobovac, DVD Donja Letina,
- **Kulturno- umjetnička društva:** KUD „Seljačka sloga“ Greda Sunjska, KUD „Slovinci“, KUD „Seljačka sloga“ Bobovac, KUD „Sunjanka“ Sunja,
- **Ostalo:** Lovačka udruga „Posavina“ Sunja, Udruga građana Sjeverovac, Zajednica Roma Sisačko-moslavačke županije, Općinski ogranak udruge hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata općine Sunja, Strojni prsten Sunja, Udruga kulturne baštine Timarci, Udruga hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata općine Sunja, Udruga naseljenika općine Sunja, Udruga antifašističkih boraca i antifašista Crkveni Bok općina Sunja, Udruga umirovljenika općine Sunja, Dječji zbor Lastavice, Zavičajno društvo bivših učenika Osnovne škole „Brđani“ Brđani Cesta, Pčelarska udruga „Sunja“, Udruga za pomoć starijim osobama „Treća dob“ Sunja, Lovačko društvo „Staza“ Staza, Udruga sunjskih mažoretkinja, Udruga stočara „Sustav krava-tele“ Crkveni Bok, Udruga uzgajivača posavskog konja „Hrvatski posavac“ općine Sunja, Udruga za očuvanje kulturne baštine Bobovac, Udruga složne alternative, Turistička udruga Sunja, Hrvatsko- norveško društvo prijateljstva Sunja, Moto udruga „Iron heart“ Sunja, Udruga „Hrvatska žena“ Sunja.

3.5.7. Marginalizirane skupine i socijalna politika

Djelatnost socijalne skrbi organizirana je putem Centra za socijalnu skrb, te Hrvatskog crvenog križa.

U općini Sunja zajamčenu minimalnu naknadu u 2015. godini primalo je 216 primatelja (samaca i obitelji). Program javnih potreba u socijalnoj skrbi Općine Sunja provodi se kroz sljedeće oblike potpore:

- pomoć za podmirenje troškova stanovanja plaćanjem računa za odvoz kućnog otpada socijalno ugroženim obiteljima,
- jednokratne pomoći,
- tekuće donacije za ginekološku ambulantu,
- podmirenje troškova ogrijeva,
- naknade za novorođenčad,
- podmirenje pogrebnih troškova,
- sufinanciranje prehrane učenika osnovne škole iz socijalno ugroženih obitelji i obitelji s troje i više djece,
- prijevoz učenika u Školu plivanja,
- tekuće donacije za izvan nastavne aktivnosti,
- sufinanciranje troškova učenika u Zaostrogu (zakupnina Zaostrog),
- stipendije za deficitarna zanimanja,
- sufinanciranje boravka djece u D.V. »Bambi« Sunja.

3.6. Komunalna i prometna infrastruktura

3.6.1. Prometna infrastruktura

Zbog vrlo dobrog prometnog položaja općina Sunja premrežena je prometnicama državnog, županijskog i lokalnog značenja, ali i brojnim nerazvrstanim cestama i poljskim putevima. Pregled prometnica državnog, županijskog i lokalnog značenja koje prolaze područjem općine dan je u tablici 8.

Tablica 8: Prometnice na području općine Sunja

DRŽAVNE CESTE	
Naziv ceste	Dionica
D 224	Mošćenica (D 37) -Blinjski kut - Sunja - Panjani (D 30)
ŽUPANIJSKE CESTE	
Naziv ceste	Dionica
Ž 3211	Gornja Letina (L33067) - Sunja-D 224
Ž 3244	D 30 - M. Gradusa - Drljače - D 224
Ž 3247	Sunja (Ž 3211) - Bistrač - Strmen -Slovinci - Timarci (L 33126)
Ž 3264	Šaš (Ž 3294) - Utolica - D 47
Ž 3294	Sunja (D 224) - Hrvatska Dubica (D 47) - G.P. H. Dubica (granica BiH)
LOKALNE CESTE	

Naziv ceste	Dionica
L 33062	A.G. Grada Sisak - Blinjska Greda - Donjani - D 224
L 33064	D 224 - Kinjačka - A.G. Grada Sisak
L 33066	Brđani Kosa (D 224) - Vukoševac - Ž 3244
L 33067	Gornja Letina (Ž 3211)-Donja Letina
L 33068	Selišće Sunjsko - Ž 3247
L 33109	A.G. Grada Sisak - Sjeverovac - Kladari - Mala Gradusa (Ž 3244)
L 33115	Drljača (Ž3244) - Četvrtkovac (L 33116)
L 33116	D 224 - Četvrtkovac - Radonja Luka - L 33117
L 33117	Mala Gradusa (Ž 3244) - Svinica - G. Hrastovac (D 224)
L 33119	Donji Hrastovac (D 224) - Ž 3294
L 33120	Staza (Ž 3294) - Željeznička postaja
L 33121	L 33126 - Staza (Ž 3294)
L 33122	L 33126 - Pobrdani (Ž 3294)
L 33123	L 33126 - Čapljeni - Ž 3294
L 33124	4 G. Meminska - Jasenovčani - Ž 3294
L 33126	D 224 - Gornja Meminska - Timarci
L 33127	L 33126 - Selište Kostajničko - Hrvatska Kostajnica (D 47)
L 33129	Sunja (Ž 3211) - Ž 3294
L 33130	Sunja (L 33129) - D 224
L 33131	Sunja (L 33129) - Krivaj Sunjski
L 33132	Ž 3247 - Žreme
L 33135	Ž 3247 - Ž 3294
L 33136	Strmen (Ž 3257) - Crkveni Bok - Ivanjski Bok
L 33193	L 33109 - Sjeverovac - Ž 3244

Izvor: Službeni vjesnik Općine Sunja, 2013.

Općinom Sunja prolazi i željeznička pruga od značaja za regionalni promet: R 102 Sunja - Volinja – DG duljine 21,58 km i dio unskog željezničkog koridora, koji je u prijeratnom razdoblju osiguravao brzu i sigurnu vezu između središnje Hrvatske i srednje Dalmacije te Bosne i Hercegovine. Njegov značaj danas je bitno umanjen, iako postoje potrebe za rekonstrukcijom i ponovnim oživljavanjem željezničkog prometa tom trasom.

3.6.2. Telekomunikacije

Samo u mjestu Sunja nalazi se poštanski ured. Na području općine postavljeno je osam UPS-ova s pristupnim mrežama i 2 bazne stanice (dva samostojeća antenska stupa).

3.6.3. Opskrba energijom, vodoopskrba i odvodnja

Energetska infrastruktura

Nakon završetka Domovinskog rata, porušeni elektroopskrbni sustav općine Sunja je obnovljen. Iako još sva naselja općine nemaju izgrađenu niskonaponsku mrežu i javnu

rasvjetu radovi se izvode. Općinu Sunja pokriva HEP - Operator distribucijskog sustava d.o.o. Elektra Sisak.

Tablica 9: Opskrba općine Sunja elektroenergijom

Naziv postrojenja		RS 20 kV SUNJA
Vrsta postrojenja		ostalo
Snaga postrojenja (kWh)		12000
Lokacija postrojenja		Sunja
Puni naziv subjekta koji je operator sustava		HEP – Operator distribucijskog sustava d.o.o.
Sustav zadovoljava potrebe JLS-a		da
Broj spojenih kućanstava na sustav opskrbe električnom energijom na području JLS-a	2011.	3545
	2012.	3565
	2013.	3575
	2014.	3560
	2015.	3557

Izvor: HEP, <http://www.hep.hr/>

U općini Sunja u privatnom vlasništvu postoje dvije elektrane uvrštene u prostorni plan-hidroelektrana snage 150 kW i solarna elektrana snage 30 kW.

Plinoopskrba

Na području općine Sunja nema izgrađene plinske distributivne mreže. Ista je planirana u Prostornom planu Sisačko-moslavačke županije, ali radovi su još daleko od početka.

Vodoopskrba

Dio općine Sunja opskrbljuje se pitkom vodom iz regionalnog vodovoda Petrinja - Sisak, vodoopskrbnog sustava Petrinja - Sisak - Lekenik. Ostali dio stanovništva opskrbljuje se vodom iz vlastitih bunara ili lokalnih vodovoda. U izgradnji je vodoopskrbna mreža Donji Hrastovac-Vedro Polje i Sunja-Vedro polje. U izradi je projektna dokumentacija za izgradnju magistralnog cjevovoda Blinjski Kut-Sunja i Staza-Šaš, te vodoopskrbnog sustava Bobovac - Strmen - Crkveni Bok - Ivanjski Bok. Duljina javne vodoopskrbne mreže na području općine Sunja iznosi oko 50 kilometara. Prema podacima »Sisačkog vodovoda« d.o.o. koji obavlja opskrbu područja općine Sunja pitkom vodom, potrošnja vode po stanovniku iznosi 1,18 m³ mjesečno, odnosno 14,16 m³ godišnje. Broj potrošača vode na području općine Sunja prema podacima jedinica lokalne samouprave je 811, stupanj opskrbljenosti potrošača je 70%, a broj naselja s vodoopskrbnim sustavom od njih 40 u sastavu općine Sunja samo 10 naselja.

Odvodnja

Nijedno naselje na području Sisačko - moslavačke županije nema izgrađen cjeloviti kanalizacijski sustav s pripadajućim pročišćivačima otpadnih voda. Postojećim sustavima

odvodnje u većim naseljima pokriveni su dijelovi urbanih i radnih zona, dok prigradska područja i manja naselja nemaju izgrađen javni kanalizacijski sustav. Za prihvrat otpadnih voda iz domaćinstava u naseljima bez kanalizacijskog sustava služe septičke jame, a recipijenti su vodotoci i melioracijski kanali.

Stupanj opskrbljenost stanovništva je nejednak i kreće se od 0% do 70%. Stupanj opskrbljenosti veći od 50% bilježe gradovi: Sisak, Petrinja, Hrvatska Kostajnica, Novska, Kutina te općine Martinska Ves i Sunja.

Ni u jednom od naselja općine nije izgrađen sustav odvodnje ni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda, već se oborinske vode s prometnih, krovnih i drugih površina odvede grabama i kanalima u recipijent, a otpadne vode ispuštaju u septičke jame ili direktno u grabe i kanale iz kojih se procjeđuju u tlo i onečišćuju podzemne vode. U izradi je projektna dokumentacija za Projekt odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda u naselju Sunja.

Obnovljivi izvori energije

U Registru obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača (Registar OIEKPP) upisano je ukupno 15 projekata za korištenje OIE na području SMŽ. Većina su elektrane na biomasu (9), zatim hidroelektrane (3), dok je najmanje sunčanih elektrana (2) i elektrana na bioplin (1), dok se ni jedan projekt ne odnosi na vjetroelektrane. Općina Sunja prostorno planskom dokumentacijom predviđa mogućnost gradnje male hidroelektrane električne snage 0,15 MW.

Od 39 potencijalnih lokacija odabrano je njih 28 kao prijedlog za uvrštenje u prostorni plan Sisačko-moslavačke županije. Pri određivanju da li je izgradnja sunčanih fotonaponskih elektrana na ovim lokacijama isplativa investicija, potrebno je izvršiti daljnja istraživanja i obilazak terena. Detaljnija istraživanja uključivala bi detaljniju izradu prostorne razdiobe Sunčevog potencijala u cilju procjene energetske iskoristivosti, detaljniju analizu mogućnosti i načina priključka na elektroenergetsku mrežu, detaljnu procjenu utjecaja geomorfologije na tehničku izvedbu, detaljnije sagledavanje očekivanih utjecaja na prirodu i okoliš, itd., Tek nakon toga je moguće odrediti građevinske zone budućih fotonaponskih elektrana, vrstu i namjenu fotonaponske elektrane (fotonaponska elektrana čija je prvenstvena namjena prodaja el. energije u distributivni sustav, odnosno elektrana za potrošnju el. energije na lokaciji proizvodnje (naselja, izdvojena seoska domaćinstva i sl.), te optimalni kapacitet lokacije (studija izvodljivosti).

Od izabranih lokacija dvije se nalaze na području općine Sunja- jedna lokacija u nizinskom, a druga u brežuljkastom dijelu doline rijeke Sunje.

3.6.4. Gospodarenje otpadom

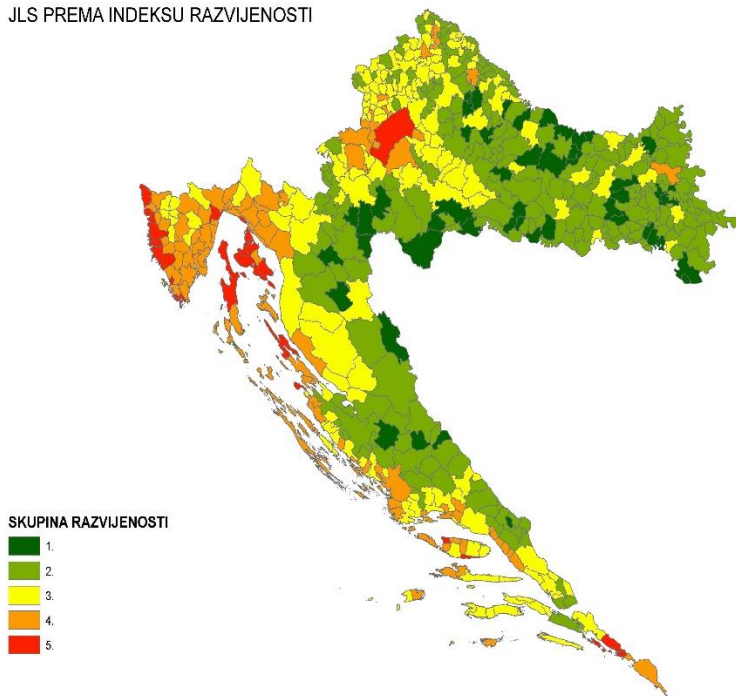
Na području općine Sunja organizirano je skupljanje i odvoz komunalnog otpada od strane JP »Gospodarenje otpadom Sisak« d.o.o. Otpad se odvozi na uređeno odlagalište »Goričica« koje zadovoljava sve potrebne sanitarno tehničke uvjete. U naseljima iz kojih se odvozi komunalni otpad postavljeni su zeleni otoci sa kontejnerima za odvojeno skupljanje otpada. Županijskim planom gospodarenja otpadom predviđena je uspostava Županijskog centra u cilju prihvata sortiranog i nesortiranog komunalnog otpada, sortiranje i razdvajanje, mehanička i biološka obrada, recikliranje, kompostiranje i odlaganje ostatnog dijela, te odlaganje neopasnog i privremeno skladištenje opasnog otpada. Na županijski centar bi se, nakon razdvajanja, dovezio otpad iz cijelog područja Sisačko-moslavačke županije, a postojeća odlagališta bi se sanirala i zatvorila ili prenamijenila u pretovarne stanice i/ili reciklažna dvorišta. Na području općine Sunja, lokaciji Četvrtkovac predviđena je lokacija za istraživanje, jedna od šest potencijalnih lokacija za izgradnju Županijskog centra za gospodarenje otpadom. Obaveza Općine je uspostava reciklažnog dvorišta za gospodarenje građevinskim otpadom. Općina Sunja ima izrađen Plan gospodarenja otpadom propisan Zakonom o otpadu.

3.7. Lokalno gospodarstvo

Krajem 2013. godine, Vlada Republike Hrvatske sukladno Zakonu o regionalnom razvoju (NN 153/09, 147/14) donijela je Odluku o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 158/13). Predmetnom odlukom, jedinice lokalne samouprave razvrstavaju se u 5 kategorija. U prvu kategoriju ubrajaju se JLS čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka Republike Hrvatske, u drugu skupinu ubrajaju se JLS čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50 i 75% prosjeka Republike Hrvatske, u treću skupinu ulaze JLS čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75 i 100% prosjeka Republike Hrvatske. Četvrtu skupinu karakterizira indeks razvijenosti između 100 i 125%, a petu indeks razvijenosti veći od 125% prosjeka Republike Hrvatske. Indeks razvijenosti izračunava se na temelju sljedećih pokazatelja: stope nezaposlenosti, dohotka po stanovniku, proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku, općeg kretanja stanovništva, te stope obrazovanosti. Teritorijalne jedinice koje više od 25% zaostaju u razvoju za prosjekom Republike Hrvatske (tj. imaju vrijednost indeksa razvijenosti manji od 75%) imaju pravo na status potpomognutih područja. Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske utvrđeno je da se postupak ocjenjivanja provodi svakih pet godina, a posljednji postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica

lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti proveden je koncem 2013. godine. Prema rezultatima kategorizacije jedinica na lokalnoj razini ukupno 264 od 556 jedinica lokalne samouprave, odnosno njih 47,48%, ispunjava uvjete za stjecanje statusa potpomognutog područja. Od toga najveći dio (82,19%) čine JLS razvrstane u II. skupinu (217 JLS), dok je unutar I. skupine razvrstano 47 JLS. Geografski gledano, većina područja s razvojnim poteškoćama smještena je u središnjem i istočnom dijelu zemlje, a posebice uzduž granice s Bosnom i Hercegovinom te Srbijom.

JLS PREMA INDEKSU RAZVIJENOSTI

Slika 1. JLS prema indeksu razvijenosti

Izvor: <https://razvoj.gov.hr/u-sustavu-potpomognutih-podrucja-264-jedinice-lokalne-samouprave/2989>

Prema stupnju razvijenosti područje općine Sunja razvrstano je u I skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka Republike Hrvatske tj. iznosi 44,96% te pripada potpomognutim područjima.

Za unaprjeđenje gospodarstva na području općine Sunja osiguravaju se sredstva u Proračunu Općine Sunja i to za sljedeće:

- potpore pravnim osobama
- edukacija gospodarstvenika
- Izrada dokumentacije za poduzetničku zonu
- usluge konzultanta
- izrada strateškog razvojnog programa

- izrada dokumentacije za projekte obnovljivih izvora energije
- sudjelovanje u radu i projektima lokalne akcijske grupe.

3.7.1. Poduzetništvo i obrti

Poduzetništvo

Prema podacima Županijske komore Sisak u 2014.-oj godini u Sunji je bilo 16 tvrtki koje su predale završne račune FINA-i, a članice su Hrvatske gospodarske komore. U tablici 10 prikazan je broj takvih subjekata na području općine Sunja kroz period 2011.-2014.g.

Tablica 10: Broj tvrtki članica HGK u razdoblju 2011.-2014.

DJELATNOST		Broj tvrtki			
Šifra	Naziv	2011.	2012.	2013.	2014.
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2	3	6	4
C	Prerađivačka industrija	5	4	4	3
F	Građevinstvo	4	4	3	4
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	5	3	4	3
I	Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	0	0	0	1
J	Informacije i komunikacije	1	1	1	0
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1	1	1	0
S	Ostale uslužne djelatnosti	1	1	1	1
	Ukupno	19	17	20	16

Izvor: FINA, obrada HGK ŽK Sisak, lipanj 2016

Tijekom 2014. godine na području općine poslovalo je 16 tvrtki i to malih. Bavile su se poljoprivredom (4 tvrtke), prerađivačkom industrijom (3 tvrtke), građevinarstvom (4 tvrtke), trgovinom na veliko i malo te popravkom motornih vozila i motocikala (3 tvrtke), djelatnošću pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (1 tvrtka) i ostalim uslužnim djelatnostima (1 tvrtka).

Prema podacima Hrvatske obrtničke komore tijekom prosinca 2015. godine na području Sisačko-moslavačke županije bilo je aktivno ukupno 2.515 tvrtki.

Obrtništvo

Prema podacima baze podataka Obrtnog registra na području općine Sunja aktivno je 39 obrta. U programe obrtničkih zanimanja u šk. god. 2015./2016. bilo je upisano 106 učenika,

licencu za prijem naučnika u Sisačko-moslavačkoj županiji dobilo je 12 majstorskih obrta i obrta, ispit o stručnoj osposobljenosti položilo je 37, a majstorski ispit 53 kandidata.

3.7.2. Poslovne zone

Malo i srednje poduzetništvo jedan je od glavnih pokretača gospodarskog razvitka i generator novih radnih mjesta, stoga Sisačko - moslavačka županija provodi niz projekata poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva kao što su: kreditiranje poduzetnika, informiranje i savjetovanje poduzetnika, edukacija, poticanje poduzetnika početnika, poticanje obrtništva, poticanje turističkih projekata kao i niz drugih mjera koje mogu pridonijeti razvoju i povećati poduzetničku klimu na području Sisačko - moslavačke županije. Značajniji projekt koji je potrebno sustavno planirati i provoditi je poticanje razvoja i izgradnje poduzetničkih zona.

Poduzetničke zone, prema članku 3. Zakona o unapređenju poduzetničke infrastrukture (NN 93/13; 114/13; 41/14), infrastrukturno su opremljena područja definirana prostornim planovima, namijenjena obavljanju određenih vrsta poduzetničkih, odnosno gospodarskih aktivnosti. Osnovna karakteristika poduzetničkih zona je zajedničko korištenje infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika kojima se poslovanjem unutar poduzetničke zone omogućuje racionalizacija poslovanja i korištenje raspoloživih resursa poduzetničke zone, zajedno s ostalim korisnicima poduzetničke zone.

Osnovna namjena osnivanja i razvoja poduzetničkih zona je poticanje razvoja poduzetništva kao pokretačke snage lokalnog i regionalnog gospodarskog razvoja s ciljem povećanja broja gospodarskih subjekata na području Županije, povećanje konkurentnosti poduzetnika, stvaranje mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta, porast proizvodnje i izvoza, povećanje prihoda jedinice lokalne samouprave, te ravnomjeran gospodarski razvoj Županije.

Ukupna površina poduzetničkih zona definira se prostornim planom i odlukom o osnivanju, a uključuje zemljišne parcele namijenjene poduzetnicima i ukupnu površinu prometne i druge infrastrukture, namijenjene za obavljanje poduzetničkih aktivnosti unutar poduzetničke zone. Raspoloživa površina poduzetničke zone uključuje one zemljišne parcele koje su namijenjene poduzetnicima za obavljanje poduzetničkih aktivnosti unutar poduzetničke zone. Prema veličini, poduzetničke zone se dijele na mikro zone (do 10 ha), male zone (od 10 do 50 ha), srednje zone (od 50 do 100 ha) i velike zone (veće od 100 ha).

Temeljem odluka predstavničkih tijela JLS-a na području Sisačko - moslavačke županije osnovana je 31 poduzetnička zona dok za 16 poduzetničkih zona predviđenih prostornim planovima uređenja navedene odluke o osnivanju nisu donesene. Od srpnja 2013. godine osnivači poduzetničkih zona su obvezni prema odredbama članka 6. Zakona o unapređenju poduzetničke infrastrukture donijeti odluku o osnivanju.

Poduzetničkim zonama na području Županije upravljaju JLS, odnosno trgovačka društva za upravljanje zonama koja su osnovali gradovi Petrinja i Sisak, dok Zone u gradu Hrvatska Kostajnica, općina Dvor i općina Topusko nemaju imenovanog upravitelja.

Od ukupnih ulaganja u poduzetničke zone na području Županije, JLS su uložile 82.516.508,00 kn ili 65,9%, Republika Hrvatska 32.231.154,00 kn ili 25,8%, Županija 4.671.618,00 kn ili 3,6% te iz drugih izvora 5.679.759,00 kn ili 4,7%.

Od ukupno 47 poduzetničkih zona na području Županije u potpunosti je opremljeno energetskom, komunalnom, prometnom i komunikacijskom infrastrukturom njih 14, djelomično je opremljeno 26 dok 7 poduzetničkih zona nije opremljeno niti uređeno za prihvrat poduzetnika. Na području Sisačko - moslavačke županije poduzetnička aktivnost se odvija u 23 poduzetničke zone odnosno 48,9%, a u 24 poduzetničke zone odnosno 51,06% nema poduzetničke aktivnosti. Pod poduzetničkom aktivnosti podrazumijeva se da u zoni posluje barem jedan poduzetnik s jednim zaposlenim.

Podaci o površinama zemljišta u poduzetničkim zonama na području Županije u vlasništvu općine Sunja, prodanog zemljišta poduzetnicima i raspoloživog zemljišta za prodaju prikazani su u tablici 11, u nastavku.

Tablica 11: Poduzetničke zone u općini Sunja

Površina zemljišta u poduzetničkim zonama u vlasništvu Općine Sunja (prodano poduzetnicima i raspoloživo - 31.3.2015.)					
Naziv poduzetničke zone	Površina zemljišta u poduzetničkoj zoni (ha)				
	Prema prostornom planu	U vlasništvu JLS	Prodano poduzetnicima	Infrastruktura	Raspoloživo za prodaju
Poslovno poduzetnička zona Sajmište	10,33	5,09	2,69	0,30	2,10
Poslovno poduzetnička zona Vajda	5,44	0,00	0,00	0,00	0,00
Poduzetnička zona Cvjetnjak	15,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ukupno Sisačko-moslavačka županija	1.203,42	584,94	129,45	31,30	427,59

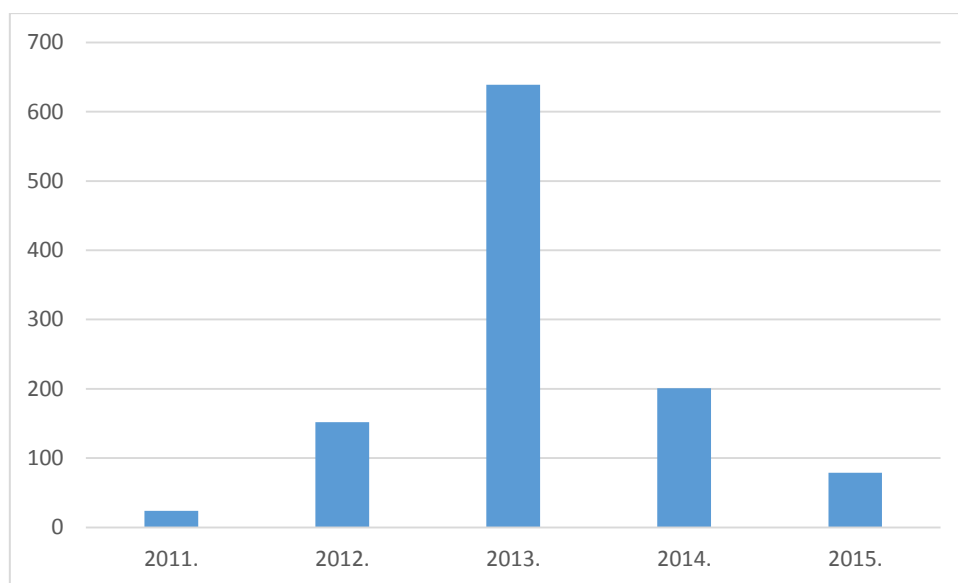
Izvor: Sisačko - moslavačka županija, Program razvoja poduzetničkih zona na području Sisačko - moslavačke županije za razdoblje 2015.-2020, svibanj 2015. godine

3.7.3. Turizam

Unatoč velikom potencijalu, turizam na području općine Sunja još uvijek nema veću gospodarsku ulogu. Za sada u općini Sunja postoji 6 smještajnih jedinica, i to kod jedinog

turističkog subjekta u vlasništvu Gordane Dragičević, a podataka o noćenjima i dolascima u 2016. godini nema dok su za period od 2011.-2015.godine podaci prikazani u grafikonu 10.

Grafikon 10. Noćenja i dolasci turista u općini Sunja 2011.-2015.g.

Izvor: Turistička zajednica SMŽ

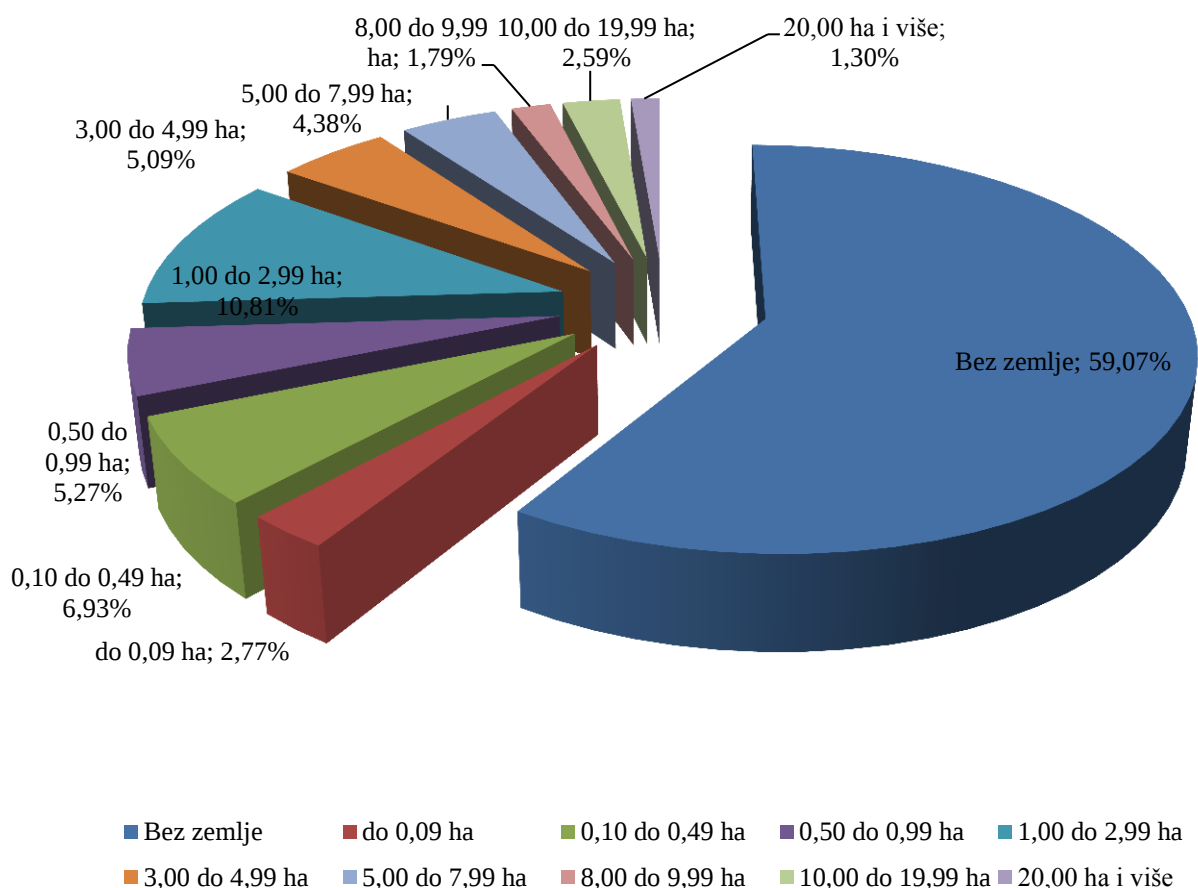
Turistička udruga Sunja predstavlja organizaciju koja ima za cilj unapređenje općih uvjeta turističke ponude i promociju osobitosti područja općine Sunja. Turistička udruga Sunja prije svega bavi se promidžbom posebnosti općine Sunja, kao što su narodna nošnja, drvena arhitektura, lovački pas-posavski gonič, autohtona pasmina konja-hrvatski Posavac, spilja Gradusa i posavski kulen, odnosno sveobuhvatnim očuvanjem kulturne i prirodne baštine općine Sunja.

3.7.4. Poljoprivreda

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz 2011. godine, na području općine evidentirano je 2.238 kućanstava. Od toga broja, preko polovice kućanstava (51,52%) se bavilo uzgojem peradi. Pored toga, razvijeno je i stočarstvo budući da je prema podacima iz istog izvora evidentirano 3.034 goveda, 2.582 svinja, 2.382 ovaca, i 189 koza.

Veliki problem za razvoj poljoprivrede predstavlja usitnjenost poljoprivrednog zemljišta. Četvrtina kućanstava od onih koji posjeduju poljoprivredno zemljište (26,42%) imala je poljoprivredno zemljište veličine od 1,0 do 2,99 ha. S druge strane, poljoprivredno zemljište veće od 10 ha imalo je svega 6,33% kućanstava, a bez poljoprivrednog zemljišta je 59,07% kućanstava. Zbog toga, kako bi se povećala konkurentnost lokalnih poljoprivrednika, je potrebno poticati njihovo međusobno udruživanje i komasaciju zemljišta.

Grafikon 11. Kućanstva prema veličini korištenog poljoprivrednog zemljišta

Izvor: Državni zavod za statistiku

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (stanje prosinac 2013. godine) površina zemljišta OPG-a prema vrsti korištenja zemljišta u općini Sunja upisanog u ARKOD je sljedeća: oranice i vrtovi zauzimaju 1.797 ha površine, voćnjaci i orašasti plodovi 30 ha, livade 866 ha te pašnjaci 467 ha što čini ukupno 3.160 ha korištenog zemljišta na kojem se proizvode poljoprivredni proizvodi uglavnom za prodaju. U ARKOD su upisani svi posjednici i njihovo zemljište na kojima se proizvode poljoprivredni proizvodi za prodaju. Oni posjednici koji proizvode poljoprivredne proizvode za osobne potrebe uglavnom nisu upisani u ARKOD bazu podataka.

U studiji *Utjecaj poljoprivrede na onečišćenje površinskih i podzemnih voda u Republici Hrvatskoj* (Romić i dr., 2015) su za 2012. godinu precizno procijenjene površine pojedinih kultura te je prema tim podacima 2012. g. u općini Sunja bilo 18.258 ha poljoprivrednog zemljišta od čega je bilo 91,84% korištenog (obrađeno plus livade i pašnjaci), 22,52% obrađenog (oranice, vrtovi i trajni nasadi) te 8,15% neiskorištenog zemljišta (zemljište na ugaru i u zarastanju).

Na području općine Sunja u 12/2015. bilo je registrirano 526 poljoprivrednih gospodarstava, što je 0,53% od ukupnog broja poljoprivrednih gospodarstava u Sisačko- moslavačkoj županiji.

Tablica 12: Broj poljoprivrednih gospodarstava u općini Sunja i Županiji

Vrsta poljoprivrednog gospodarstva	Broj PG-ova u općini Sunja	Broj PG-ova u Županiji
Obiteljsko gospodarstvo	516	9328
Obrt	0	83
Ostali	0	2
Trgovačko društvo	7	93
Zadruga	3	24
UKUPNO	526	99.53

Izvor: APPRRR, 2016.

Vlasnici čak 213 subjekata bili su stariji od 65 godina, slijede oni starosti 61-64 godine, zatim 56-60 godina te oni mlađi od 40 godina starosti, a raspoređeni su tako da su žene nositelji njih 177, a muškarci 349 što je prikazano u tablici 13.

Tablica 13: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema dobi nositelja

Dob	Broj PG
≤40	63
41 - 45	29
46 – 50	31
51 – 55	52
56 - 60	64
61 – 65	74
≥66	213
UKUPNO	526

Izvor: APPRRR, 2016.

U tablici 14, u nastavku, prikazan je broj PG-a, broj parcela te njihova površina razrađeno po naseljima koja pripadaju općini Sunja.

Tablica 14: Broj parcela raspoređenih po PG-ovima po naseljima općine Sunja

Naselje	< 3			3 - 19			20 - 99			100 - 1499		Ukupno			
	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)
Bistrač	1	4	1,45	13	97	95,14	-	-	-	-	-	-	14	101	96,59
Bobovac	17	80	29,80	48	578	363,52	9	250	338,51	-	-	-	74	908	731,83
Brdani Cesta	2	4	0,93	1	3	3,27	-	-	-	-	-	-	3	7	4,21
Brdani Kosa	2	6	3,19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	6	3,19
Crveni Bok	7	26	8,78	18	190	147,02	2	25	50,80	1	65	134,86	28	306	341,46
Čapljani	2	6	5,62	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	6	5,62
Četvrtkovac	3	8	4,47	1	5	3,59	-	-	-	-	-	-	4	13	8,05
Donja Letina	-	-	-	5	43	43,86	-	-	-	-	-	-	5	43	43,86
Donji Hrastovac	4	9	4,58	15	74	87,32	-	-	-	-	-	-	19	83	91,89
Drljača	2	7	5,62	4	24	29,57	-	-	-	-	-	-	6	31	35,19
Gornja Letina	4	12	5,44	7	85	73,03	4	108	144,20	-	-	-	15	205	222,68
Gradusa Posavska	3	9	3,20	10	179	98,65	1	37	55,33	-	-	-	14	225	157,17
Greda Sunjska	6	15	6,48	23	205	186,23	1	23	20,89	-	-	-	30	243	213,59
Ivanjski Bok	3	10	5,70	5	41	28,16	-	-	-	-	-	-	8	51	33,86
Jasenovčani	1	3	1,77	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	1,77
Kinjačka	7	27	13,46	9	53	60,82	-	-	-	-	-	-	16	80	74,28
Kostreši Šaški	2	5	2,95	4	18	25,04	-	-	-	-	-	-	6	23	27,99
Krivaj Sunjski	3	12	4,15	11	87	94,99	3	85	117,05	-	-	-	17	184	216,19
Mala Gradusa	-	-	-	1	10	15,40	-	-	-	-	-	-	1	10	15,40
Naselje	< 3	3 - 19	20 - 99	100 - 1499	Ukupno	Naselje	< 3	3 - 19	20 - 99	100 - 1499	Ukupno	Naselje	< 3	3 - 19	20 - 99
	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela		Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela		Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)
Mala Paukova	1	4	1,98	1	15	12,69	-	-	-	-	-	-	2	19	14,67
Novoselci	1	3	2,22	1	5	3,88	-	-	-	-	-	-	2	8	6,10

Papići	1	2	1,06	6	53	55,57	-	-	-	-	-	-	7	55	56,64
Petrinjeci	3	8	6,44	1	3	3,38	2	48	64,47	-	-	-	6	59	74,30
Pobrđani	-	-	-	1	4	3,12	-	-	-	-	-	-	1	4	3,12
Radonja Luka	4	12	6,69	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	12	6,69
Selišće Sunjsko	-	-	-	1	8	6,25	1	36	29,16	-	-	-	2	44	35,41
Sjeverovas	-	-	-	4	25	17,96	-	-	-	1	44	185,35	5	69	203,31
Slovinci	6	18	12,65	5	39	45,84	3	93	137,16	-	-	-	14	150	195,64
Staza	4	18	9,31	11	86	61,60	1	18	20,45	-	-	-	16	122	91,36
Strmen	12	42	21,88	6	38	25,05	1	15	22,70	-	-	-	19	95	69,63
Sunja	27	62	31,61	22	150	127,17	3	67	83,37	-	-	-	52	279	242,15
Šaš	12	26	24,75	14	70	89,36	1	17	23,53	-	-	-	27	113	137,64
Timarci	-	-	-	5	28	17,30	2	39	46,05	-	-	-	7	67	63,34
Vedro Polje	5	14	7,41	1	4	5,71	-	-	-	-	-	-	6	18	13,12
Velika Gradusa	5	17	7,96	3	26	19,45	-	-	-	-	-	-	8	43	27,41
Vukoševac	1	3	2,43	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	2,43
Žreme	2	8	3,66	7	77	65,31	2	56	54,46	-	-	-	11	141	123,53

Izvor: APPRRR, 2016.

U općini Sunja najviše se uzgajaju goveda i ovce, a ukupan broj grla stoke koja se uzgaja u odnosu na Sisačko- moslavačku županiju čini 7,38% što je vidljivo iz tablice 15, u nastavku.

Tablica 15: Uzgoj stoke u županiji i općini Sunja na dan 31. 12. 2015.

Vrsta stoke	Broj grla	Broj PG-ova	Broj grla u Županiji	Broj PG-ova u Županiji
Govedo	2.602	209	25.569	2.213
Kokoši/pilići	18	1	314	16
Konji	422	41	4.805	440
Koze	192	10	3.049	217
Magarci/Mule/Mazge	11	1	45	14
Ovce	1.793	115	34.174	1.585
Svinje	195	58	2.911	676
Ukupno	5.233	435	70.867	5.161

Izvor: APPRRR, 2016.

Što se biljne proizvodnje tiče, na najviše površine uzgajaju se žitarice, po površini slijede livade, a zatim krmno bilje što je detaljnije razrađeno u tablici 16.

Tablica 16: Uzgoj bilja u županiji i općini Sunja na dan 31. 12. 2015.

Sektor	Površina (ha)
žitarice	971,88
livade	769,78
krmno bilje	731,20
pašnjaci	661,47
voćne vrste	66,20
uljarice	9,88
povrće	5,57
soja	3,02
ljekovito bilje	0,48

Izvor: APPRRR, 2016.

3.8. Druga područja relevantna za razvoj

Indeks razvijenosti predstavlja kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderirani prosjek nekoliko društveno-ekonomskih pokazatelja s ciljem mjerenja stupnja razvijenosti jedinica lokalne samouprave. Upravo se na temelju odstupanja izračunate vrijednosti od državnog prosjeka vrši razvrstavanje jedinica lokalne samouprave u skupine razvijenosti. Pokazatelji koji se uzimaju u obzir prilikom izračuna indeksa razvijenosti su stopa nezaposlenosti, dohodak po stanovniku, proračunski prihodi jedinice lokalne samouprave po stanovniku, opće kretanje stanovništva i stopa obrazovanosti. Pri tome, prilikom izračuna indeksa razvijenosti,

svaki od navedenih pokazatelja ima određeni ponder (udio u ukupnoj vrijednosti indeksa razvijenosti). Stopa nezaposlenosti ima najveći udio od 30%, a dohodak po stanovniku ima udio od 25%. Preostali pokazatelji (proračunski prihodi jedinice lokalne samouprave po stanovniku, opće kretanje stanovništva i stopa obrazovanosti) imaju udjele od 15% u ukupnoj vrijednosti indeksa razvijenosti. Postupak rangiranja jedinica lokalne samouprave prema stupnju razvijenosti i izračun indeksa razvijenosti vrše se svake tri godine.

Prema zadnjem izračunu iz 2013. godine, Općina Sunja imala je vrijednost indeksa razvijenosti od 44,96%. Ovo ju svrstava u skupinu potpomognutih područja budući da njezin indeks razvijenosti zaostaje više od 25% za nacionalnim prosjekom. U odnosu na prijašnji izračun iz 2010. godine, vidljiv je pad vrijednosti indeksa razvijenosti koji je tada iznosio 50,00 %. Unatoč padu stope nezaposlenosti (pad s 37,6% na 36,8%), negativna kretanja svih drugih pokazatelja dovela su do spomenutog pada vrijednosti indeksa razvijenosti. U usporedbi sa susjednim jedinicama lokalne samouprave, manju vrijednost indeksa razvijenosti od Općine Sunja imali su samo Donji Kukuruzari (21,50%), Gvozd (30,21%) i Dvor (38,59%) . Od 19 jedinice lokalne samouprave u Sisačko-moslavačkoj županiji, njih 14 imalo je višu vrijednost indeksa razvijenosti od Općine Sunja. Također i prema pokazatelju prosječni izvorni prihodi *per capita* Općina Sunja na županijskoj razini nalazi se pri samom dnu ljestvice, malen udio obrazovanog stanovništva, negativno kretanje stanovništva i visoka stopa nezaposlenosti presudno su utjecali na konačnu vrijednost indeksa razvijenosti. Valja napomenuti kako u Sisačko-moslavačkoj županiji općine Lekenik, Lipovljani i Velika Ludina te gradovi Popovača, Kutina i Sisak imaju vrijednost indeksa razvijenosti veću od 75% nacionalnog prosjeka, dok sve ostale jedinice lokalne samouprave imaju status potpomognutih područja.

3.9. Analiza kapaciteta lokalne samouprave

Ustroj Općine Sunja

Tijela u sastavu Općine Sunja čine Općinski načelnik, Zamjenici načelnika, Općinsko vijeće, Jedinstveni upravni odjel i mjesni odbori. Općinsko vijeće je predstavničko tijelo građana i tijelo lokalne samouprave koje donosi odluke i akte u okviru prava i dužnosti Općine. Ono prati financijske tokove lokalne samouprave i vrši nadzor nad izvršavanjem proračuna i svrsishodnom upotrebom sredstava. Općinsko vijeće sastavljeno je od 15 vijećnika čiji mandat traje četiri godine. Nositelj izvršne vlasti je Općinski načelnik s mandatom u trajanju od četiri godine. On je odgovoran za ustavnost i zakonitost obavljanja poslova koji su njegovom djelokrugu te za ustavnost i zakonitost akata upravnog odjela Općine. Upravno

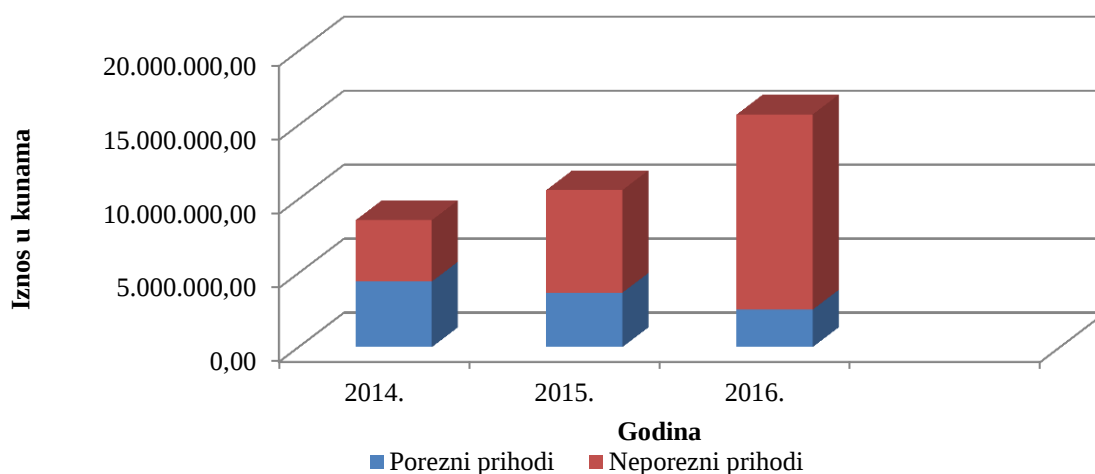
tijelo Općine je Upravni odjel na čijem je čelu pročelnik imenovan od strane načelnika. Upravni odjel Općine Sunja samostalan je u okviru svog djelokruga, a za zakonito i pravovremeno obavljanje poslova iz svoje nadležnosti odgovara načelniku. Kao oblik mjesne samouprave, na području Općine Sunja osnovani su: Mjesni odbor Bestrma, Mjesni odbor Bistrač, Mjesni odbor Bobovac, Mjesni odbor Crkveni Bok, Mjesni odbor Četvrtkovac, Mjesni odbor Donji Hrastovac, Mjesni odbor Greda Sunjska, Mjesni odbor Kinjačka, Mjesni odbor Letina, Mjesni odbor Papići, Mjesni odbor Petrinjci, Mjesni odbor Sjeverovac, Mjesni odbor Staza, Mjesni odbor Sunja, Mjesni odbor Šaš i Mjesni odbor Timarci.

Analiza proračuna

Tijekom protekle 3 godine zabilježen je suficit u općinskom proračunu. Analizom kretanja proračunskih prihoda i rashoda uočen je njihov stalni rast te su se iznosi obje kategorije uspoređujući 2014. i 2016. godinu gotovo udvostručili. U posljednje tri godine najveći proračunski suficit ostvaren je 2015. godine.

U strukturi prihoda, porezni prihodi su tijekom 2016. godine imali udio 16,11%. Općenito u promatranom vremenskom razdoblju od 2014. do 2016. godine vidljivo je smanjenje udjela poreznih prihoda. Razlog tome je kontinuirano povećanje stavke „Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna“, koji su se u odnosu na 2014. godinu upeterostručili, a što se u konačnici odrazilo na povećanje udjela neporeznih prihoda. Zanimljivo je kako su porezni prihodi najveći udio imali tijekom 2014. godine kada je apsolutni iznos ukupnih proračunskih prihoda bio najmanji, dok je njihov udio bio najmanji tijekom 2016. godine kada je apsolutna vrijednost proračunskih prihoda bila najveća. Prikaz strukture proračunskih prihoda od 2014. do 2016. godine dan je u grafikonu 12.

Grafikon 12. Struktura proračunskih prihoda; 2014. - 2016. godina

Izvor: Općina Sunja

4. SWOT ANALIZA

Nakon izrađene Analize stanja pristupilo se izradi SWOT analize, odnosno analize razvojnih problema i razvojnih mogućnosti s ciljem daljnjeg definiranja strateških ciljeva, prioriteta i mjera.

SWOT je akronim nastao od riječi na engleskom jeziku:

Strengths – snage

Weaknesses-slabosti

Opportunities-mogućnosti/prilike

Threats-prijetnje

SWOT analiza je analitički okvir za dobivanje relevantnih informacija o području općine Sunja i o okruženju u kojem djeluje sada i u budućnosti. Svrha analize je utvrditi snage i slabosti te mogućnosti i prijetnje u okruženju. Nalazi SWOT analize temelje se na pretpostavci da se najveći uspjeh postiže maksimiziranjem vlastitih snaga i prilika uz istovremeno minimiziranje prijetnji i slabosti.

SWOT analiza omogućila je prepoznavanje unutarnjih snaga i slabosti zajednice, ali i mogućnosti (prilika) i prijetnji (ograničenja) iz okruženja.

<i>SNAGE</i>	<i>SLABOSTI</i>
• Geoprometni položaj i blizina većih turističkih područja u okruženju • Velik broj organizacija civilnog društva; veliki broj sportskih udruga i tradicija bavljenja sportom • Bogata kulturna baština • Zainteresirano stanovništvo za manifestacije na području Općine • Potencijal za selektivne oblike turizma – ruralni, seoski, lovni, ribolovni, sportski, zdravstveni itd. • Nedostatna turistička prepoznatljivost Općine • Tradicionalna kuhinja • Prijenos običaja na nove generacije • Natura 2000 kao odredišni pravac razvoja Općine • Osmišljavanje programa i povlačenje sredstava iz fondova i programa EU • Postojanje tradicije bavljenja poljoprivredom	• Loša demografska slika, starenje stanovništva, smanjeni natalitet i iseljavanje • Veliki broj starog i nemoćnog stanovništva koje često nema prikladnu pomoć u svakodnevnom životu • Nedostatak smještajnih kapaciteta i specijaliziranih ustanova za zbrinjavanje starijih osoba, osoba otežane pokretljivosti, duševno bolesne i mentalno retardirane osobe • Nedovoljno razvijeno socijalno poduzetništvo • Nedostatak domaćih i stranih investicija • Nedostatak inventarizacije i valorizacije kulturno-povijesnog naslijeđa, devastacija i neodržavanje kulturne i graditeljske baštine • Nedovoljan broj centara i programa za društveni razvoj zajednica

• Ekološki čisto i nezagađeno područje • Visokokvalitetno, zdravo i nezagađeno zemljište • članstvu u LAG-u Una	• Nedovoljan broj objekata društvene infrastrukture i slaba iskorištenost postojeće • Nedostatak kadrova osposobljenih za pripremu i provedbu EU projekata • Nedovoljna uključenost privatnog sektora u osmišljavanje i planiranje razvoja • Nedovoljna iskorištenost turističkih potencijala • Nedovoljna edukacija stanovništva u području turističke djelatnosti • Nedostatno poznavanje i svijest o očuvanju i održivom korištenju biološke i krajobrazne raznolikosti područja • Nedostatak mjera za očuvanje okoliša i krajobraza, na lokalnoj razini, s operativnim programima • Smanjenje broja obrta; stagnacija i pad poduzetničke aktivnosti • Nedovoljna primjena znanja, inovacija i novih tehnologija • Mali proizvodni kapaciteti OPG-a • Nedovoljno informirani i educirani poljoprivredni proizvođači • Niske otkupne cijene • Visoki troškovi proizvodnje • Nedovoljna primjena mjera energetske učinkovitosti • Nedovoljno korištenje obnovljivih izvora energije
PRILIKE	PRJETNJE
• Provedba nacionalnih programa (međunarodni, nacionalni, privatni) za dodatno obrazovanje i stručno osposobljavanje za potrebe gospodarstva • Poboljšanje energetske učinkovitosti javnih institucija • Umrežavanje organizacija civilnog društva i zajednički nastup • Poticati i podržati programe ekološke ekonomije, socijalnog zapošljavanja i društvenoga poduzetništva, te razviti programe za njihovu financijsku potporu	• Spor proces revitalizacije gospodarstva • Emigracija stanovništva uslijed većih mogućnosti i boljih prilika za rad i život mladih obrazovanih ljudi izvan općine • Starenje stanovništva • Ovisnost rada organizacija civilnog društva o entuzijazmu pojedinaca i javnim financijskim sredstvima Općine • Gubitak interesa potencijalnih turista za područje općine • Klimatske promjene i elementarne nepogode

• Razvoj programa cjeloživotnog učenja, jačanje prilagodljivosti i drugih programa ulaganja u ljudske potencijale te uključivanje stanovništva u te programe • Ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje igrališta (dječja, sportska), sportskih terena i pratećih objekata, objekata za sportski ribolov, rekreacijske zone, biciklističkih staza, tematskih puteva • Razvoj selektivnih oblika turizma (zdravstveni, eko etno, sportski, cjelogodišnji kongresni) • Edukativne aktivnosti u području turizma • Izgradnja turističke prepoznatljivosti Općine • Kreiranje i promocija tradicionalnih i autohtonih proizvoda • Poticanje lokalnog stanovništva za uključivanje u turizam • Razvoj turističkih djelatnosti na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima • Ulaganja u djelatnosti za izradu suvenira, tradicijske i umjetničke obrte • Edukativne aktivnosti za sve dobne skupine stanovništva • Program ruralnog razvoja 2014.-2020. • Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture • Unapređenje sustava gospodarenja otpadom • Povlačenje sredstava iz EU fondova i programa • Ekološka, <i>eco - friendly</i> proizvodnja • Osmišljavanje programa u gospodarstvu za sprječavanje smanjivanja broja stanovnika i zadržavanje mladih obitelji • Razvoj suvremene i konkurentne poljoprivredne proizvodnje (voćarstva, povrćarstva, sitnog stočarstva) • Financiranje infrastrukturnih	• Siva ekonomija • Pad kupovne moći stanovništva • Natura 2000 i nametnute obaveze • Nedostatno poznavanje i svijest o očuvanju i održivom korištenju biološke i krajobrazne raznolikosti područja • Spora administracija • Neusklađenost obrazovanja s potraživanjima tržišta • Nepredvidivost plaćanja/ nemogućnost naplate zbog opće nelikvidnosti • Kašnjenja u isplati poticaja za poljoprivredu
--	--

5. STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE SUNJA

Strategija razvoja općine Sunja je temeljni razvojni dokument i strateško usmjerenje za ostvarenje zacrtanih ciljeva. Temelji se na ocjeni postojećeg stanja, jasno definiranoj viziji te na njima utemeljenim strateškim ciljevima i strateškim prioritetima razvoja. Ona predstavlja razvojni smjer općine u razdoblju do 2022. godine.

Vizija razvoja općine Sunja predstavlja buduće, željeno stanje i postignuća u razvoju općine, a rezultat je suradnje svih sudionika koji su sudjelovali u procesu izrade Strategije.

5.1. Vizija

Općina Sunja je područje gospodarskog rasta temeljenog na poljoprivrednoj proizvodnji, poduzetništvu i turizmu. Povećanoj kvaliteti života njenih stanovnika pridonosi očuvani okoliš i priroda, kultura i tradicija, razvijene zdravstvene i socijalne usluge. Područje općine povezano je sa svojim okruženjem i privlačno je za život i rad mladim obiteljima.

5.2. Ciljevi, prioriteti i mjere

Strateški cilj 1. Poticanje rasta gospodarstva

Prioritet 1.1. Povećanje poljoprivredne proizvodnje

Mjera 1.1.1. Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje

Mjera 1.1.2. Povećanje proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda

Mjera 1.1.3. Podrška umrežavanju poljoprivrednika i okrupnjavanju poljoprivrednog zemljišta

Prioritet 1.2. Razvoj obrta i poduzetništva

Mjera 1.2.1. Razvoj proizvodnje i prerađivačke industrije

Mjera 1.2.2. Poticanje obrtništva

Mjera 1.2.3. Razvoj poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja

Prioritet 1.3. Razvoj turizma

Mjera 1.3.1. Povezivanje turizma, poljoprivrede i potencijala kulturne baštine

Mjera 1.3.2. Razvoj i unaprjeđenje turističke ponude (povećanje smještajnih kapaciteta, sadržaja, usluga)

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života

Prioritet 2.1. Očuvati okoliš i prirodu

- Mjera 2.1.1. Zaštita voda i pročišćavanje otpadnih voda
- Mjera 2.1.2. Racionalno upravljanje sustavom vodoopskrbe
- Mjera 2.1.3. Prevencija i ublažavanje elementarnih nepogoda
- Mjera 2.1.4. Proizvodnja energije i energetska učinkovitost
- Mjera 2.1.5. Održivo gospodarenje otpadom
- Mjera 2.1.6. Očuvanje prirodne bioraznolikosti

Prioritet 2.2. Očuvati kulturu i tradiciju

- Mjera 2.2.1. Zaštita, očuvanje i valorizacija kulturne baštine
- Mjera 2.2.2. Poticanje edukacije i promidžba tradicionalnih i novih manifestacija

Prioritet 2.3. Bolja povezanost područja općine i okruženja

- Mjera 2.3.1. Izgradnja i održavanje prometne i cestovne infrastrukture
- Mjera 2.3.2. Intermodalna povezanost (povezivanje različitih vrsta prijevoza)

Prioritet 2.4. Potpora demografskoj obnovi

- Mjera 2.4.1. Poticanje povećanja broja novorođene djece
- Mjera 2.4.2. Potpora mladim obiteljima

Prioritet 2.5. Razvijati ljudske resurse

- Mjera 2.5.1. Razvoj programa predškolskog odgoja i obrazovanja
- Mjera 2.5.2. Unaprjeđenje osnovnog i srednjeg školstva
- Mjera 2.5.3. Kontinuirani razvoj ljudskih potencijala

Prioritet 2.6. Unaprijediti zdravstvo i socijalne usluge

- Mjera 2.6.1. Potpora programima prevencije i zaštite zdravlja
- Mjera 2.6.2. Razvoj socijalnih usluga

Prioritet 2.7. Razviti lokalne usluge

- Mjera 2.7.1. Prostorno planiranje i upravljanje razvojem
- Mjera 2.7.2. Održavanje, razvoj i modernizacija objekata i sadržaja društvene namjene

5.2.1 Sažetak strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa općine Sunja

Pregled strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa općine Sunja prikazan je u sljedećoj tablici:

Tablica 17. Struktura ciljeva, prioriteta i mjera

CILJ	PRIORITET	OZNAKA I NAZIV MJERE
C1. Poticanje rasta gospodarstva	P1.1. Povećanje poljoprivredne proizvodnje	M1.1.1. Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje
		M1.1.2. Povećanje proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda
		M1.1.3. Podrška umrežavanju poljoprivrednika i okrupnjavanju poljoprivrednog zemljišta
	P1.2. Razvoj obrta i poduzetništva	M1.2.1. Razvoj proizvodnje i prerađivačke industrije
		M1.2.2. Poticanje obrtništva
		M1.2.3. Razvoj poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja
	P1.3. Razvoj turizma	M1.3.1. Povezivanje turizma, poljoprivrede i potencijala kulturne baštine
		M1.3.2. Razvoj i unaprjeđenje turističke ponude (povećanje smještajnih kapaciteta, sadržaja, usluga)
C2. Povećati kvalitetu života	P2.1. Očuvati okoliš i prirodu	M2.1.1. Zaštita voda i pročišćavanje otpadnih voda
		M2.1.2. Racionalno upravljanje sustavom vodoopskrbe
		M2.1.3. Prevencija i ublažavanje elementarnih nepogoda
		M2.1.4. Proizvodnja energije i energetska učinkovitost
		M2.1.5. Održivo gospodarenje otpadom
		M2.1.6. Očuvanje prirodne bioraznolikosti
	P2.2. Očuvati kulturu i tradiciju	M2.2.1. Zaštita, očuvanje i valorizacija kulturne baštine
		M2.2.2. Poticanje edukacije i promidžba tradicionalnih i novih manifestacija
	P2.3. Bolja povezanost područja općine i okruženja	M2.3.1. Izgradnja i održavanje prometne i cestovne infrastrukture
		M2.3.2. Intermodalna povezanost (povezivanje različitih vrsta prijevoza)
	P2.4. Potpora demografskoj obnovi	M2.4.1. Poticanje povećanja broja novorođene djece

		M2.4.2. Potpora mladim obiteljima
	P2.5. Razvijati ljudske resurse	M2.5.1. Razvoj programa predškolskog odgoja i obrazovanja
		M2.5.2. Unaprjeđenje osnovnog i srednjeg školstva
		M2.5.3. Kontinuirani razvoj ljudskih potencijala
	P2.6. Unaprijediti zdravstvo i socijalne usluge	M2.6.1. Potpora programima prevencije i zaštite zdravlja
		M2.6.2. Razvoj socijalnih usluga
	P2.7. Razviti lokalne usluge	M2.7.1. Prostorno planiranje i upravljanje razvojem
		M2.7.2. Održavanje, razvoj i modernizacija objekata i sadržaja društvene namjene

Strateški okvir čini cjelina koja se sastoji od dva cilja s deset prioriteta i dvadesetsedam mjera.

5.2.2 Obrazloženje strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa općine Sunja

U nastavku teksta slijedi obrazloženje strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa općine Sunja.

Strateški cilj 1. Poticanje rasta gospodarstva

Globalna ekonomska kriza dovela je do pada gospodarskih aktivnosti u svim županijama i općinama Republike Hrvatske. Na području općine Sunja i nakon završetka Domovinskog rata nije zabilježen značajniji oporavak te općina Sunja stagnira u svim ekonomskim pokazateljima razvoja. Okosnicu gospodarstva općine Sunja te pokretačku snagu njenog održivog razvoja čine mala i srednja poduzeća. Najvažnije djelatnosti na tom području su poljoprivreda, građevinarstvo, trgovina i prerađivačka industrija.

Razvojem novih proizvoda i usluga uz širenje tržišta, omogućiti će se poboljšanje konkurentne sposobnosti samih gospodarskih subjekata, pa tako i cijelog ruralnog područja. Veliki se naglasak stavlja na promicanje i razvoj obnovljivih izvora energije radi vrlo male prisutnosti istih na području, a povećanjem energetske učinkovitosti poboljšat će se učinkovitost i djelatnost proizvodnih sektora i objekata.

Značajna inozemna i rastuća domaća konkurencija nameću potrebu za povećanjem konkurentnosti lokalne poljoprivredne proizvodnje. Jedan od glavnih problema predstavlja činjenica da se većina lokalnih poljoprivrednika još uvijek bavi uzgojem nisko dohodovnih

poljoprivrednih kultura, dok se uzgoj odvija na malim poljoprivrednim parcelama te na taj način dovodi do proizvodnje malih količina poljoprivrednih proizvoda i cjenovne nekonkurentnosti lokalnih poljoprivrednika. Zbog toga je, za povećanje tržišne konkurentnosti lokalnih poljoprivrednika, bitna promjena strukture poljoprivredne proizvodnje i orijentacija prema uzgoju visoko dohodovnih poljoprivrednih kultura. Mnogi OPG-ovi na području općine Sunja bave se stočarskom proizvodnjom, uzgojem goveda i ovaca i poljoprivredne proizvode plasiraju na lokalno tržište. Budući da je na tržištu sve veća potražnja za ekološkim poljoprivrednim proizvodima, lokalne poljoprivrednike potrebno je usmjeriti upravo prema ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji koja je znatno konkurentnija i ekonomski isplativija od klasične poljoprivredne proizvodnje. Za potrebe poljoprivrede veliki značaj ima i veliko bogatstvo vodenih resursa koji se mogu znatno bolje iskoristiti za potrebe poljoprivrede.

Za područje općine postoji veliki potencijal za razvoj turizma i promociju osobitosti područja, oslonjenog na kulturnu i prirodnu baštinu, a značajno je obuhvatiti autohtonu pasminu konja, hrvatski Posavac, po kojoj je općina Sunja poznata i izvan granica svog područja.

Značajan projekt koji se sustavno planira i koji će se namjerava provesti je poticanje razvoja i izgradnje poduzetničkih zona kako bi se stvorili bolji uvjeti za razvoj poduzetništva i obrtništva, kao pokretačke snage lokalnog razvoja i povećanja broja gospodarskih subjekata na području općine, povećanja konkurentnosti poduzetnika, otvaranja novih radnih mjesta, a što je najvažnije, povećanje prihoda jedinice lokalne samouprave. Izgrađena poduzetnička infrastruktura u poduzetničkim zonama i njihovo stavljanje u funkciju, omogućit će dolazak investitora na područje općine Sunja. Za unaprjeđenje gospodarstva osiguravaju se potpore za razvoj poduzetništva i obrta te poticanje poduzetnika početnika, ali i potiču edukacije gospodarstvenika za stjecanje novih vještina i znanja u cilju modernizacije tehnologija, strojeva, alata i opreme.

U cilju što bolje konkurentnosti i stvaranja novih proizvoda i usluga za ruralni razvoj, neophodna je suradnja gospodarstva i znanosti. Izrada novih projekata i razrada postojećih projektnih ideja će omogućiti korištenje sredstava iz EU fondova i drugih izvora za njihovu provedbu.

Kroz ovaj strateški cilj poticat će se rast gospodarstva, a otvaranjem novih radnih mjesta osigurati mladima i radno aktivnom stanovništvu ostanak na području općine Sunja te kontinuirani razvoj područja.

Prioritet 1.1. Povećanje poljoprivredne proizvodnje

Poljoprivredna proizvodnja na području općine Sunja predstavlja jedan od prioriteta jačanja lokalnog gospodarstva obzirom na raspoložive poljoprivredne površine, značajan potencijal za rast tog sektora, kao i pogodne klimatološke i prostorne uvjete.

Usmjeravanjem prema razvoju ekstenzivnog stočarstva (goveda, svinje, ovce, koze), proizvodnji biljnih kultura (žitarice, krmno bilje, uljarice, voće i povrće, soja, ljekovito bilje i drugo) te hrane, zatim revitalizacijom peradarstva i uz poticanje ekološkog uzgoja koji je znatno konkurentniji i ekonomski isplativiji od klasične poljoprivredne proizvodnje, stvaraju se uvjeti za unaprijeđenje poljoprivredne proizvodnje. Sređivanjem vlasničkih i drugih stvarno - pravnih odnosa na zemljištu, uz okrupnjavanje malih i usitnjenih površina poljoprivrednog zemljišta, kao i modernizacijom postojećih te izgradnjom novih prerađivačkih kapaciteta, omogućava se ekonomičnije iskorištavanje površina i proizvodnja proizvoda s visokom dodanom vrijednosti.

Razvojem pratećih usluga osigurat će se tržište za lokalne proizvode, a na taj način i pozitivni ekonomski učinci te poboljšanje kvalitete života stanovništva na području općine.

Prioritet će biti proveden kroz nekoliko mjera koje obuhvaćaju razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje, povećanje proizvodnih i prerađbenih kapaciteta te podršku umrežavanju poljoprivrednika i okrupnjavanju poljoprivrednog zemljišta.

Mjera 1.1.1. Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje

Strateški cilj 1. Poticanje rasta gospodarstva	
Prioritet 1.1. Povećanje poljoprivredne proizvodnje	
Mjera 1.1.1.	Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje
Cilj	Poticanjem ekološke poljoprivredne proizvodnje kao važnog poduzetničkog koncepta, unaprijediti kvalitetu života i održivi gospodarski razvitak ruralnog područja, jačati konkurentnost poljoprivrednih proizvoda i proizvođača, kao i pozicioniranje na domaćem i EU tržištu te na taj način osigurati socijalni, kulturni i demografski oporavak sela, uz istovremeno očuvanje prirodnih resursa koji se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji (smanjenje onečišćenja nitratima, fosfatima i pesticidima) te očuvanje biološke raznolikosti i ekosustava.
Sadržaj	• Poticati poljoprivredne proizvođače na prelazak s konvencionalnog na ekološki uzgoj. • Poticati <i>Eco - friendly</i> poljoprivrednu proizvodnju, čime se doprinosi očuvanju eko sustava i sprječavanju zagađenja zraka i voda. • Osigurati porast poljoprivrednih površina pod ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom. • Osigurati potpore za brži razvoj ekološke poljoprivrede i proizvodnje hrane (ekološka biljna i stočarska proizvodnja).

	• Izraditi popis registriranih ekoloških proizvođača poljoprivrednih proizvoda. • Educirati proizvođače u cilju stjecanja potrebnih znanja i informacija nužnih za uspješnu ekološku proizvodnju i uzgoj te jačanje njihove konkurentnosti. • Razviti stabilno lokalno tržište za plasman certificirane ekološke poljoprivredne i prehrambene proizvode (npr. turizam, ugostiteljstvo i drugo). • Olakšati pristup ekološkim proizvodima na domaće i EU tržište stvaranjem uvjeta za poboljšanje kvalitete certificiranih proizvoda i povećanje količine proizvoda. • Poticati distribuciju putem integriranja proizvodnog lanca kroz (ugovorne) aranžmane s institucijama za kupovinom ekološki prihvatljivih proizvoda za javne potrebe. • Potaknuti povjerenje i svijest potrošača o ekološkim proizvodima u cilju njihovog boljeg razumijevanja proizvodno - potrošačkog lanca ekoloških proizvoda. • Organizirati sajmove ekološke poljoprivrede u cilju promoviranja ekoloških proizvoda s područja općine.
Nositelji mjere	Općina Sunja, PG, OPG
Razdoblje provedbe	2017.-2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj poljoprivrednih proizvođača koji su prešli s konvencionalnog na ekološki uzgoj. Broj poljoprivrednih proizvođača kojima je čiji proizvodi posjeduju <i>Eco - friendly</i> znak. Povećanje poljoprivrednih površina (u m²) pod ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom. Broj/iznos dodijeljenih potpora za brži razvoj ekološke poljoprivrede i proizvodnje hrane (ekološka biljna i stočarska proizvodnja). Broj registriranih ekoloških proizvođača poljoprivrednih proizvoda evidentiranih u izrađenom popisu. Broj održanih edukacija/radionica o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji i broj zainteresiranih sudionika na tim edukacijama. Broj ekoloških proizvođača uključenih u lokalno tržište i opskrbu certificiranim ekološkim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (npr. za turizam, ugostiteljstvo i drugo). Broj proizvođača koji su, poboljšanjem svoje konkurentnosti, ali i kvalitete njihovih certificiranih proizvoda, plasirali svoje poljoprivredne proizvode na domaće i EU tržište. Broj javnih institucija kojima se kroz ugovorne aranžmane distribuiraju ekološki prihvatljivi poljoprivredni proizvodi. Broj edukacija i informativno - promotivnih kampanja o prednostima ekološke poljoprivredne proizvodnje u cilju boljeg razumijevanja potrošača proizvodno - potrošačkog lanca ekoloških proizvoda.

	Broj održanih sajмова na lokalnoj i/ili nacionalnoj razini u cilju promoviranja ekoloških proizvoda s područja općine.
--	--

Mjera 1.1.2. Povećanje proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda

Strateški cilj 1. Poticanje rasta gospodarstva	
Prioritet 1.1. Povećanje poljoprivredne proizvodnje	
Mjera 1.1.2.	Povećanje proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda
Cilj	Ulaganje u povećanje proizvodnih kapaciteta i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda, izgradnjom novih, modernizacijom postojećih te uvođenjem inovativnih praksi u prerađivačke kapacitete i investicije, omogućava preusmjeravanje proizvodnje na proizvode s visokom dodanom vrijednošću, na ekološki prihvatljiv i održiv način, čime se ostvaruju pozitivni ekonomski učinci, ali i poboljšanje kvalitete života na području općine.
Sadržaj	• Analizirati proizvodne i prerađivačke potencijale i utvrditi potrebe za povećanjem kapaciteta poljoprivredne proizvodnje na području općine. • Modernizirati postojeće kapacitete uvođenjem inovativnih praksi. • Osigurati zemljište i infrastrukturu za izgradnju i opremanje novih kapaciteta i investicija. • Izraditi projektno - tehničku dokumentaciju i drugu potrebnu dokumentaciju za izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda. • Poticati obnovu zapuštenog poljoprivrednog zemljišta i korištenje u svrhu organiziranja poljoprivredne proizvodnje i prerade. • Poticati uzgoj visoko dohodovnih kultura i integriranu poljoprivrednu proizvodnju te razvoj stočarstva. • Osigurati potpore poljoprivrednim proizvođačima za povećanje proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda. • Osigurati pristup financijskim sredstvima poljoprivrednicima za povećanje i modernizaciju proizvodnih i prerađivačkih kapaciteta. • Povećati proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda.
Nositelji mjere	Općina Sunja, PG, OPG
Razdoblje provedbe	2017.-2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izrađena analiza potreba proizvodnih i prerađivačkih potencijala poljoprivrednih proizvoda kojom se utvrđuju potrebe za povećanjem kapaciteta na području općine. Broj moderniziranih postojeće kapaciteta s uvedenim inovativnim rješenjima. Površina zemljišta i izgrađena infrastruktura za izgradnju i opremanje novih kapaciteta i investicija. Izrađena projektno - tehnička i druga potrebna dokumentacija za izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda.

	Površina obnovljenog poljoprivrednog zemljišta u svrhu organiziranja poljoprivredne proizvodnje i prerade u postojećim proizvodnim kapacitetima. Broj poljoprivrednih proizvođača koji se bave uzgojem visoko dohodovnih kultura i integriranom poljoprivrednom proizvodnjom te stočarstvom. Površina poljoprivrednih zemljišta zasađenih visoko dohodovnim kulturama. Broj uzgajivača stoke i količina proizvoda za preradu. Broj dodijeljenih potpora poljoprivrednim proizvođačima za povećanje proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda. Broj Programa kojima se poboljšava pristup financijskim sredstvima poljoprivrednicima za povećanje i modernizaciju proizvodnih i prerađivačkih kapaciteta. Broj proizvoda standardiziranih za tržište koji su rezultat povećanja proizvodnih i prerađbenih kapaciteta.
--	---

Mjera 1.1.3. Podrška umrežavanju poljoprivrednika i okrupnjavanju poljoprivrednog zemljišta

Strateški cilj 1. Poticanje rasta gospodarstva	
Prioritet 1.1. Povećanje poljoprivredne proizvodnje	
Mjera 1.1.3.	Podrška umrežavanju poljoprivrednika i okrupnjavanju poljoprivrednog zemljišta
Cilj	Umrežavanjem i udruživanjem poljoprivrednika u različite proizvođačke organizacije (zadruge, klasteri i drugo), omogućava se veća konkurentnost na tržištu jer svojom veličinom, operativnim i financijskim kapacitetima te ljudskim resursima utječu na smanjenje visokih pojedinačnih troškova proizvodnje i distribucije, kao i, sređivanjem vlasničkih i drugih stvarnopravnih odnosa na zemljištu uz okrupnjavanje malih i usitnjenih površina poljoprivrednog zemljišta, omogućava se njegovo ekonomičnije iskorištavanje i stvaranje povoljnijih uvjeta za razvoj poljoprivredne proizvodnje.
Sadržaj	• Izraditi popis ukupnog zemljišnog poljoprivrednog fonda općine i osigurati raspolaganje i stavljanje u funkciju poljoprivredne proizvodnje radi ekonomičnijeg iskorištavanja i stvaranja povoljnijih uvjeta za poljoprivrednu proizvodnju. • Osigurati potpore za organiziranje poljoprivredne proizvodnje udruživanjem poljoprivrednih proizvođača u zadruge, klastere, udruge i sl. • Educirati poljoprivrednike o mogućnostima udruživanja • Okrupnjavanje posjeda i katastarskih čestica poljoprivrednog zemljišta • Urediti putne i kanalske mreže. • Srediti vlasničke i druge stvarnopravne odnose na poljoprivrednom zemljištu.
Nositelji mjere	Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija
Razdoblje provedbe	2017.-2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., EU fondovi,

	drugi izvori
Pokazatelji uspjehnosti provedbe	Izrađen popis ukupnog zemljišnog poljoprivrednog fonda općine. Broj dodijeljenih potpora radi umrežavanja poljoprivrednika i okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta. Broj održanih edukacija o mogućnostima udruživanja i broj sudionika na edukacijama. Broj osnovanih različitih proizvođačkih organizacija (zadruge, klasteri i drugo). Broj proizvođača udruženih u pojedine zadruge i/ili klastere i druge proizvođačke organizacije. Povećane površine okrupnjenih posjeda i katastarskih čestica poljoprivrednog zemljišta (ha). Prosječna površina okrupnjenih novih poljoprivrednih parcela (ha). Duljina uređenih i putnih i kanalskih mreža (m). Broj riješenih vlasničkih i drugih stvarnopravnih odnosa na zemljištu.

Prioritet 1.2. Razvoj obrta i poduzetništva

Poticanjem razvoja obrta i poduzetništva kao važnih čimbenika sveukupnog gospodarskog razvoja područja općine, ponajprije povećanjem konkurentnosti već postojećih malih poduzeća i obrta uvođenjem novih tehnologija u proizvodne procese, rastom postojećih obrta i povećanjem broja novih te stvaranjem poticajnog okruženja za pokretanje novih poduzetničkih inicijativa, doprinijet će se jačanju gospodarske snage i povećanju zaposlenosti. Jedan od alata jačanja poduzetništva je svakako razvoj poduzetničke zone u potpunosti opremljene potrebnom infrastrukturom kako bi se privukao veći broj poduzetnika, omogućili bolji uvjeti poslovanja i osigurala konkurentska prednost lokalnom gospodarstvu.

Općina raspolaže resursima za razvoj drvne, drvoprerađivačke i prateće industrije, kao i potencijalima razvoja prerađivačkih pogona za proizvodnju hrane te će se ulaganjem u izgradnju ili modernizaciju proizvodnih kapaciteta, ali i unaprjeđenjem kompetentnosti obrtnika i poduzetnika, pridonijeti pozitivnom trendu razvoja obrta i poduzetništva, povećanju prihoda i ukupnog standarda stanovništva.

Prioritet će biti proveden kroz nekoliko mjera koje uključuju razvoj proizvodnje i prerađivačke industrije, poticanje obrtništva te razvoj poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja.

Mjera 1.2.1. Razvoj proizvodnje i prerađivačke industrije

Strateški cilj 1. Poticanje rasta gospodarstva	
Prioritet 1.2. Razvoj obrta i poduzetništva	
Mjera 1.2.1.	Razvoj proizvodnje i prerađivačke industrije
Cilj	Usmjeravanjem razvoja i podrške proizvodnji, uvođenjem novih tehnologija

	u proizvodne procese, primjenom načela energetske učinkovitosti i korištenjem obnovljivih izvora energije, kao i poticanjem ulaganja u nove i inovativne proizvode, doprinosi se snažnom rastu konkurentnog gospodarstva i osiguravaju stabilniji prihodi malim i srednjim poduzetnicima te poljoprivrednim gospodarstvima na području općine. Poticanjem projekata za ulaganje u razvoj prerađivačkih pogona za proizvodnju hrane, preradu drva i drugih proizvodnih djelatnosti, ojačat će gospodarska snaga uz povećanje zapošljavanja.
Sadržaj	• Poticati proizvodne i razvojno i tehnološki intenzivne procese u proizvodnji i prerađivačkoj industriji (pogoni za proizvodnju hrane, preradu drva i drugih proizvodnih djelatnosti). • Razviti programe i mjere za unaprjeđenje podrške uvođenju novih tehnologija u proizvodne procese i ulaganja u nove i inovativne proizvode. • Poticati primjenu načela energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije. • Jačati konkurentnost proizvođača uvođenjem visokotehnološke proizvodnje i orijentiranost izvozu. • Osigurati potpore proizvodnji i prerađivačkoj industriji te • brži i jednostavniji pristup financijskim sredstvima za unaprjeđenje proizvodnje (lakši pristup kreditima, jamstvima, sufinanciranje kamate i drugo). • Omogućiti edukativno - tehničku pomoći proizvođačima o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i drugih izvora financiranja te pomoć u pripremi i razradi projektnih prijedloga. • Poticati osnivanje novih gospodarskih subjekata u proizvodnji i prerađivačkoj industriji u cilju otvaranja novih radnih mjesta.
Nositelji mjere	Općina Sunja
Razdoblje provedbe	2017.-2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj novih gospodarskih subjekata u proizvodnji i prerađivačkoj industriji (pogoni za proizvodnju hrane, preradu drva i druge proizvodne djelatnosti) koji koriste razvojno i tehnološki intenzivne procese. Broj programa i mjera postojećim gospodarskim subjektima za unaprjeđenje podrške uvođenju novih tehnologija u proizvodne procese i ulaganja u nove i inovativne proizvode. Broj gospodarskih subjekata korisnika programa i mjera unaprjeđenja proizvodnje uvođenjem novih tehnologija u proizvodne procese i ulaganja u nove i inovativne proizvode. Broj gospodarskih subjekata koji u proizvodnim i prerađivačkim procesima primjenjuju načela energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije. Broj gospodarskih subjekata koji su uvođenjem visokotehnološke proizvodnje i prerade ostvarili veću konkurentnost i povećali svoje izvozne kapacitete. Broj održanih edukacija o mogućnostima financiranja projekata iz EU

	fondova i drugih izvora financiranja i pomoć u pripremi i razradi projektnih prijedloga. Povećanje broja realiziranih kreditnih linija za pokretanje proizvodnje inovativnim i tehnološki naprednim metodama i/ili uvođenje novih tehnologija u proizvodne procese. Broj novih radnih mjesta u proizvodnji i prerađivačkoj industriji.
--	---

Mjera 1.2.2. Poticanje obrtništva

Strateški cilj 1. Poticanje rasta gospodarstva	
Prioritet 1.2. Razvoj obrta i poduzetništva	
Mjera 1.2.2.	Poticanje obrtništva
Cilj	Poticanjem razvoja obrtništva kao jednog od čimbenika sveukupnog gospodarskog razvoja područja kroz provedbu edukacijskih programa za usavršavanje znanja i vještina obrtnika te stvaranjem poticajnih uvjeta za jačanje obrtničkih aktivnosti rastom postojećih obrta i lakšim pokretanjem novih uz brži i jednostavniji pristup financijskim sredstvima za modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme, povećava se konkurentnost, postiže pozitivno poduzetničko okruženje i rast novih radnih mjesta.
Sadržaj	• Razviti programe i mjere za poticanje obrtničkih aktivnosti. • Povećati udio obrta u odnosu na ukupno gospodarstvo općine s naglaskom na male obiteljske tvrtke i broj novih radnih mjesta. • Poticati obrtnike na modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme u cilju rasta proizvodnje. • Poticati razvoj tradicijskih obrta. • Pružati edukativno - tehničku pomoć obrtnicima o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i nacionalnih izvora financiranja. • Provoditi edukacije obrtnika o promidžbi i plasmanu svojih proizvoda i usluga za izlazak na nova tržišta. • Poticati neformalno povezivanje i umrežavanje obrtnika u svrhu razmjene ideja, iskustava i suradnje. • Poticati sudjelovanje obrtnika na obrtničkim sajmovima i raznim manifestacijama.
Nositelji mjere	Općina Sunja
Razdoblje provedbe	2017.-2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj razvijenih programa i mjera za poticanje obrtničkih aktivnosti. Broj novoosnovanih obrta. Broj novih radnih mjesta i novozaposlenih osoba u obrtničkim djelatnostima. Broj dodijeljenih potpora obrtnicima za modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme. Broj novih i postojećih tradicijskih obrta. Broj održanih edukacija o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i nacionalnih izvora.

	Broj održanih edukacija obrtnika o promidžbi i plasmanu njihovih proizvoda i usluga za izlazak na nova tržišta. Broj neformalnih sastanaka i druženja obrtnika u svrhu razmjene ideja, iskustava i suradnje. Broj sudjelovanja na obrtničkim sajmovima i drugim manifestacijama. Broj sudionika na obrtničkim sajmovima i drugim manifestacijama.
--	---

Mjera 1.2.3. Razvoj poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja

Strateški cilj 1. Poticanje rasta gospodarstva	
Prioritet 1.2. Razvoj obrta i poduzetništva	
Mjera 1.2.3.	Razvoj poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja
Cilj	Unaprjeđenjem sustava poticaja i podrške razvoju poduzetničke infrastrukture unutar i izvan poduzetničkih zona, omogućava se razvoj poduzetništva kao pokretačke snage lokalnog gospodarskog razvoja s ciljem povećanja broja gospodarskih subjekata, a stvaraju uvjeti za stvaraju uvjeti za daljnji porast investicija, povećanje konkurentnosti poduzetnika i otvaranje novih radnih mjesta, potiče samozapošljavanje i smanjuje rizik socijalne ugroženosti.
Sadržaj	• Razviti programe i mjere za unaprjeđenje poduzetničkih aktivnosti. • Povećati udio malog i srednjeg poduzetništva u odnosu na ukupno gospodarstvo i zaposlenost na području općine. • Unaprijediti poduzetničko okruženje izgradnjom komunalne, energetske, prometne i komunikacijske infrastrukture. • Opremiti i staviti u funkciju planirane poslovno - proizvodne zone predviđene za manje prerađivačke pogone za proizvodnju hrane, prerađu drva, pružanje komunalnih usluga, i drugih proizvodno - uslužnih djelatnosti. • Uspostaviti upravljanje aktivnostima poduzetničkih zona i servis podrške poduzetništvu (osigurati potrebne usluge na jednom mjestu). • Jačati konkurentnost poduzetnika poticanjem orijentiranosti na visokotehnološku proizvodnju i izvoz. • Organizirati povezivanje poduzetnika s područja općine u svrhu zajedničkog predstavljanja na domaćem i stranom tržištu. • Unaprjeđenjem investicijskog okruženja i promocijom pogodnosti privlačiti nove ulagače za pokretanje poslovanja na području općine (npr. pojednostavljenje birokratskih procedura za vanjske investitore, olakšice za investitore i drugo).
Nositelji mjere	Općina Sunja
Razdoblje provedbe	2017.-2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj programa i mjera za unaprjeđenje poduzetničkih aktivnosti. Povećanje udjela malog i srednjeg poduzetništva u odnosu na ukupno gospodarstvo na području općine. Ukupan broj novootvorenih gospodarskih subjekata i novih radnih mjesta na

	području općine. Razina opremljenosti komunalnom, energetsom, prometnom i komunikacijskom infrastrukturom cjelokupnog područja općine. Broj funkcionalno opremljenih poslovno - proizvodnih zona. Broj aktivnih poslovnih subjekata u poslovno - proizvodnim zonama i broj zaposlenih. Razina iskorištenosti funkcionalnih poslovno - proizvodnih zona. Broj sastanaka gospodarstvenika u cilju zajedničkog predstavljanja na domaćem i stranom tržištu. Plan upravljanja aktivnostima poduzetničkih zona i podrške gospodarskim subjektima. Plan potpore za jačanje konkurentnosti poduzetnika i obrtnika i izlazak na domaće i međunarodno tržište. Broj održanih promotivnih aktivnosti o pogodnostima za pokretanje poslovnih aktivnosti u poslovnim zonama i izvan njih.
--	--

Prioritet 1.3. Razvoj turizma

Turizam, poljoprivreda i kulturna baština kao mogući pokretači razvoja općine čine značajnu resursnu osnovu te kao turistička destinacija raznolikog i očuvanog krajolika, visokokvalitetnog i nezagađenog zemljišta uz tradiciju bavljenja poljoprivredom, bogate kulturno - povijesne baštine, u velikoj mjeri može utjecati na gospodarski razvitak i poboljšanje kvalitete života stanovništva. Praćenjem turističkih trendova kroz kretanje potražnje, tržišnih prilika, područja mogućih ulaganja, a uvažavanjem turističkih potencijala općine i u cilju doprinosa gospodarskom rastu i povećanju prihoda iz sektora turizma, aktivnosti će se usmjeriti prema unapređenju postojećih turističkih proizvoda, razvoju selektivnih oblika turizma, ulaganju u turističku infrastrukturu područja te povećanju smještajnih kapaciteta u obiteljskim seoskim gospodarstvima kako bi se područje učinilo zanimljivo turistima.

Posljedično, jačanjem turističkog identiteta područja, omogućiti će se ostvarivanje osnovnog i dopunskog prihoda stanovništva.

Prioritet će biti proveden kroz dvije mjere koje se odnose na povezivanje turizma, poljoprivrede i potencijala kulturne baštine te razvoj i unaprjeđenje turističke ponude (povećanje smještajnih kapaciteta, sadržaja, usluga).

Mjera 1.3.1. Povezivanje turizma, poljoprivrede i potencijala kulturne baštine

Strateški cilj 1. Poticanje rasta gospodarstva	
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	
Mjera 1.3.1.	Povezivanje turizma, poljoprivrede i potencijala kulturne baštine

Cilj	Unaprijeđenjem turističkog identiteta područja općine te pozicioniranjem kao turističke destinacije raznolikog i očuvanog prirodnog krajolika, visokokvalitetnog i nezaagađenog zemljišta uz tradiciju bavljenja poljoprivredom te značajnog kulturno - turističkog potencijala, omogućava se da turizam, do sada u većoj mjeri marginaliziran, postane jedan od pokretača razvoja. Iskorištenje potencijala ove resursne osnove, doprinosi unapređenju turističke ponude uz promoviranje osobitosti područja općine, utječe na poboljšanje kvalitete života stanovništva i na gospodarski razvitak ruralnog područja.
Sadržaj	• Identificirati i valorizirati postojeće turističke resurse (potencijal lokalne poljoprivredne ponude i kulturne baštine) u cilju uvrštenja u ukupnu turističku ponudu. • Inicirati i poduprijeti razvoj turističke ponude temeljene na iskorištavanju postojećih prirodnih ili kulturnih atrakcija i specifičnostima prostora (narodna nošnja, drvena arhitektura, lovački pas - posavski gonič, autohtona pasmina konja - hrvatski Posavac, spilja Gradusa, posavski kulen) • Doprinijeti razvoju gastroturizma, ponudom autohtonih jela kao jedne od komponenti kulturne i povijesne baštine. • Poticati koncept seoskog turizma koji, uz autentične smještajne kapacitete, podrazumijeva ponudu ekološki proizvedene hrane i njeno plasiranje kroz ugostiteljske objekte. • Poticati uključivanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u kreiranje turističke ponude. • Poticati integraciju poljoprivrednih, ugostiteljskih i smještajnih, izletničkih i kulturno baštinskih kapaciteta u ukupnu turističku ponudu. • Osigurati primjenu ekoloških načela u turizmu (optimalni ekonomski efekt uz minimalno degradiranje prirodnih i kulturnih resursa). • Osigurati sredstva za potporu projektima kulturnog, eko i gastro turizma, ali i brži pristup drugim financijskim sredstvima (lakši pristup kreditima, jamstvima, sufinanciranje kamate i drugo). • Jačati kapacitete i znanja za pripremu projekata kulturnog, eko i gastro turizma sredstvima EU fondova i drugih izvora. • Poticati intenzivnu suradnju javnog, gospodarskog i privatnog sektora, lokalnim interesnim i razvojnim udruženjima na sudjelovanje u izradi kvalitetne turističke ponude područja. • Organizirati prezentiranje kulturnih vrijednosti i manifestacija u cilju kreiranja turizma doživljaja na temelju kulturnih vrijednosti i osobitosti lokaliteta područja te ponude ekološki proizvedene hrane.
Nositelji mjere	Općina Sunja, TZ Sisačko - moslavačke županije, poslovni turistički subjekti
Razdoblje provedbe	2017. -2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, TZ Sisačko – moslavačke županije, Ministarstvo turizma, Hrvatska turistička zajednica, EU fondovi, drugi izvori

Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izvršena identifikacija i valorizacija postojećih turističkih resursa (potencijal lokalne poljoprivredne ponude i kulturne baštine) u cilju uvrštenja u ukupnu turističku ponudu. Broj autohtonih jela uvrštenih u gastronomsku ponudu. Broj turističkih proizvoda temeljenih na iskorištavanju postojećih prirodnih ili kulturnih atrakcija i specifičnostima prostora. Broj poljoprivrednih proizvođača koji proizvode zdravu hranu. Količina i vrsta ekološki proizvedene hrane plasirana u ugostiteljske objekte. Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava uključenih u turističku ponudu (smještaj, proizvodnja hrane). Broj gospodarskih subjekata, obiteljskih gospodarstava i fizičkih osoba integriranih u lanac proizvodnje, smještaja i pružanja usluga u ukupnoj turističkoj ponudi. Broj subjekata koji primjenjuju kriterije kvalitete sukladno višim ekološkim standardima i propisima uz njihovu strogu kontrolu u cilju minimalnog degradiranja prirodnih i kulturnih resursa. Broj subjekata korisnika potpora, kredita, jamstava i drugih oblika za potporu projektima kulturnog, eko i gastro turizma. Broj provedenih edukacija za jačanje kapaciteta i znanja za pripremu projekata kulturnog, eko i gastro turizma sredstvima EU fondova i drugih izvora. Broj sudionika na provedenim edukacijama za jačanje kapaciteta i znanja za pripremu projekata kulturnog, eko i gastro turizma sredstvima EU fondova i drugih izvora. Broj prijavljenih projekata iz područja kulturnog, eko i gastro turizma za financiranje projekata sredstvima EU fondova i drugih izvora. Broj održanih sastanaka u cilju intenziviranja suradnje javnog, gospodarskog i privatnog sektora, lokalnim interesnim i razvojnim udruženjima u cilju u izrade kvalitetne turističke ponude područja općine. Broj sudionika na sastancima u cilju intenziviranja suradnje javnog, gospodarskog i privatnog sektora u cilju u izrade kvalitetne turističke ponude područja općine. Broj održanih prezentacija kulturnih vrijednosti i manifestacija u cilju promocije kulturnih vrijednosti i osobitosti područja te ponude ekološki proizvedene hrane.
---	--

Mjera 1.3.2. Razvoj i unaprjeđenje turističke ponude (povećanje smještajnih kapaciteta, sadržaja, usluga)

Strateški cilj 1. Poticanje rasta gospodarstva	
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	
Mjera 1.3.2.	Razvoj i unaprjeđenje turističke ponude (povećanje smještajnih kapaciteta, sadržaja, usluga)
Cilj	Unaprjeđenjem kvalitete turističkih kapaciteta i usluga kao i razvojem novih turističkih proizvoda za koje postoji resursna osnova, integriranih u cjelokupnu turističku ponudu (aktivnih oblika turizma, šumskih i

	adrenalinskih parkova, biciklističkih i pješačkih staza, elemenata gastro i kulturnog turizma, lovnog i drugih) te poticanjem ulaganja u izgradnju potrebne turističke infrastrukture, utjecati će se na brži razvoj turizma, jačanje turističkog identiteta područja i omogućiti ostvarivanje osnovnog i dopunskog prihoda stanovništva.
Sadržaj	• Povećati ulaganja u izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta. • Urediti, rekonstruirati i adaptirati gospodarske i stambene objekte tradicijske gradnje i druge turističke znamenitosti te ih staviti u funkciju za turističke potrebe. • Razviti selektivne oblike turizma (lovni turizam, ciklo, sportsko - ribolovni, ruralni) i prateće objekte i sadržaje. • Ulagati u izgradnju objekata i staza za sport i rekreaciju (igrališta, šetnica uz rijeku i šumu, biciklističke i trim staze, tematski parkovi i drugo). • Jačati interes za tradicionalne sportove (ribolov, lovstvo). • Održavati površine zemljišta na kojima je lovište ustanovljeno te postojeću resursnu osnovu (mogućnosti staništa, stanje populacije divljači i drugih životinjskih vrsta). • Održavati krajobraznu i ornitološku vrijednost staništa na kojem se uzgaja riba i postojeći riblji fond za rekreacijski i sportski ribolov. • Postojeće turističke resurse kvalitetno označiti turističkim oznakama. • Razviti programe i mjere potpore za izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta te prateće uslužne ponude, (kuća za odmor, seljačkih i seoskih objekata, lokalne ugostiteljske ponude, usluge najma i drugo). • Osigurati brži i jednostavniji pristup financijskim sredstvima za unaprjeđenje turističke ponude (lakši pristup kreditima, jamstvima, sufinanciranje kamate i drugo). • Jačati kapacitete i znanja za pripremu projekata izgradnje turističke infrastrukture i unaprjeđenje turističke ponude sredstvima EU fondova i drugih izvora. • Promocija turističke destinacije i turističke ponude (korištenje suvremenih trendova komunikacije, marketinga i promidžbe, promotivnih događanja).
Nositelji mjere	Općina Sunja, TZ Sisačko - moslavačke županije, poslovni turistički subjekti.
Razdoblje provedbe	2017.-2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, TZ Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo turizma, Hrvatska turistička zajednica, turističke agencije, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj novoizgrađenih smještajnih kapaciteta i ugostiteljskih objekata. Broj turista - posjetitelja u novim i postojećim smještajnim kapacitetima. Broj uređenih, rekonstruiranih i adaptiranih gospodarskih i stambenih objekata tradicijske gradnje stavljenih u funkciju za turističke potrebe. Broj izgrađenih objekata i staza za sport i rekreaciju (igrališta, šetnica uz

	rijeku i kroz šumu, biciklističke i trim staze, adrenalinski parkovi i drugo). Razvijeni selektivni oblici turizma. Površina uređenih lovno produktivnih područja namijenjenih tradicionalnim sportovima (ribolov, lovstvo). Iznos potrebnih ulaganja za održavanje lovno produktivnih područja namijenjenih tradicionalnim sportovima (ribolov, lovstvo) te održanje i zaštitu životinjske populacije. Broj postavljenih turističkih oznaka. Broj programa i mjera potpore za izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta te prateće uslužne ponude, (kuća za odmor, seljačkih i seoskih objekata, lokalne ugostiteljske ponude, usluge najma i drugo). Broj korisnika programa i mjera potpore za izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta te prateće uslužne ponude, (kuća za odmor, seljačkih i seoskih objekata, lokalne ugostiteljske ponude, usluge najma i drugo). Povećanje broja realiziranih kreditnih linija za unaprjeđenje turističke ponude. Broj održanih edukacija o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i drugih izvora financiranja i pomoć u pripremi i razradi projektnih prijedloga. Razvijeni instrumenti marketinga s opisima turističkih proizvoda. Broj i vrsta razvijenih komunikacijskih sredstava (internetska stranica, društvene mreže, plakati, vodiči, spotovi, brošure, letci) te broj održanih promotivnih događanja (sajmovi, izložbe, manifestacije). Broj posjetitelja na promotivnim događanjima (sajmovi, izložbe, manifestacije).
--	---

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života

Kako bi se povećala kvaliteta života stanovnika i razvila društvena infrastruktura na području općine Sunja, potrebno je provesti niz aktivnosti kojima bi se unaprijedila kvaliteta javnih usluga te povećao životni standard svih stanovnika. Uz posao i stambeni prostor, ovdje se misli i na širi aspekt usluga koje trebaju zadovoljiti potrebe domicilnog i doseljenog stanovništva. Suočeni sa stanjem u županiji i cijeloj zemlji, gospodarskim poteškoćama, neusklađenim obrazovnim sustavom s potrebama tržišta rada, značajnim brojem radno neaktivnih i socijalno ugroženih skupina, demografskim izazovima, zdravstvenim poteškoćama i nedovoljnom aktivnosti stanovništva, Općina Sunja je prepoznala potrebu razvoja i ulaganja u područje društvenih djelatnosti. Na taj način će omogućiti podizanje životnog standarda svih građana općine, odnosno osigurati višu razinu kvalitetnog življenja na tom ruralnom području. Aktivnosti će obuhvatiti, pored materijalnog životnog standarda, i

nematerijalni aspekt koji čine ljudski život bogatijim, kao što su slobodno vrijeme, kulturne potrebe, društveni život, fizičko zdravlje, pitanja kvalitete okoliša i drugo.

Ovaj strateški cilj obuhvaća prioritete koji će pridonijeti adekvatnoj razini ispunjavanja potreba lokalnog stanovništva za društvenim sadržajima (projekti, programi, manifestacije) u područjima infrastrukture, kulture, sporta i rekreacije, civilnog društva, održivog razvoja i očuvanja okoliša, zdravlja i socijalne skrbi te odgoja i obrazovanja. Posebno treba uvažavati posljedice demografskih i klimatskih promjena te suvremenih potreba društva i gospodarstva kako bi stanovništvo općine moglo prilagoditi trendovima u radu, zapošljavanju i samostalnom životu, uz određenu razinu društvene povezanosti i razvoja sadržaja koji doprinose ostvarivanju društvenih potrebama. Posebnu brigu treba posvetiti mladima, obitelji s djecom, slabije obrazovanom radno aktivnom stanovništvu, osobama treće životne dobi i onima s posebnim potrebama, nacionalnim i drugim manjinama te marginaliziranim skupinama kojima prijeti bilo kakav oblik društvene i ekonomske isključenosti.

Kako bi se uspješno realizirao ovaj strateški cilj, vrlo je bitno da se maksimalno iskoriste sva raspoloživa sredstva koja se nalaze na raspolaganju, iz EU fondova i sa nacionalne razine. Vjerojatnost za uspješnim povlačenjem financijskih sredstava iz EU fondova rast će proporcionalno s motivacijom stanovništva i gospodarskih subjekata za napretkom kroz kontinuirane edukacije, kao i jačanjem znanja i vještina te resursa obrazovnih institucija koje provode programe obrazovanja, što će omogućiti stvaranje uvjeta za održivi socio - ekonomski razvoj općine.

Prioritet 2.1. Očuvati okoliš i prirodu

Opterećenja na osnovne sastavnice okoliša (voda, tlo, zrak, bioraznolikost) brojnim nepovoljnim utjecajima narušavaju ekosustave i zagađuju okoliš.

Kako bi se osigurao potreban stupanj zaštite voda kao temeljnog prirodnog resursa te osiguralo povećanje stupnja opskrbljenosti stanovništva dovoljnom količinom vode za piće zadovoljavajuće kakvoće, potrebna su ulaganja u rekonstrukciju i izgradnju objekata i uređaja javne vodoopskrbe te uspostava učinkovitog sustava javne odvodnje i pročišćavanja komunalnih i industrijskih otpadnih voda. Izgradnjom sustava za upravljanje elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama te poboljšanjem sustava zaštite i spašavanja, doprinijet će se smanjenju rizika od štetnog djelovanja i ublažavanju ekstremnih klimatskih pojava, kako na globalnoj, tako i na lokalnoj razini. Razvijena i moderna energetska infrastruktura, kao temelj gospodarskog rasta i razvoja, čijom se izgradnjom i obnovom omogućava sanacija naponskih prilika i kvaliteta napajanja svih naselja na području općine te provedbom mjera

energetske učinkovitosti i povećanjem udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije, utječe na približavanje postizanju niskoenergetskog standarda. U cilju smanjenja pritiska komunalnog otpada na okoliš, njegovim sakupljanjem i odlaganjem na planirana reciklažna dvorišta te preradom i oporabom, osigurava se eliminacija utjecaja na okoliš, zaštita resursa, kao i učinak na ljudsko zdravlje, gospodarstvo i društvo.

Smanjenjem neželjenih pritisaka na sastavnice okoliša, čisti zrak i vode te nužna potreba zaštite tla radi održanja svih njegovih mnogobrojnih i važnih funkcija, direktno se utječe na očuvanje potencijala prirodne bioraznolikosti koje se temelji na zaštiti vrsta i njihovih staništa te zaštićenih područja, ali i nastoji, suradnjom svih korisnika prirodnih dobara, osigurati njihovo razumno i održivo korištenje.

Ovim prioritetom predviđene su mjere zaštite voda i pročišćavanja otpadnih voda, racionalnog upravljanja sustavom vodoopskrbe, prevencije i ublažavanja elementarnih nepogoda, proizvodnje energije i energetska učinkovitost, održivog gospodarenja otpadom i očuvanja prirodne bioraznolikosti.

Mjera 2.1.1. Zaštita voda i pročišćavanje otpadnih voda

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.1. Očuvati okoliš i prirodu	
Mjera 2.1.1.	Zaštita voda i pročišćavanje otpadnih voda
Cilj	Uspostavom učinkovitog sustava odvodnje i pročišćavanja komunalnih i industrijskih otpadnih voda na području općine te minimalnih standarda kvalitete, osigurava se potreban stupanj zaštite podzemnih i površinskih voda, čime se doprinosi sprječavanju i smanjenju onečišćenja, promiče očuvanje i održivo korištenje vodnih resursa, poboljšava stanje vodnih ekosustava, ali postiže i veći stupanj zaštite stanovništva i materijalnih sredstava.
Sadržaj	• Izraditi projektnu dokumentaciju za uspostavu sustava javne odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda (kanalizacijske mreže). • Izraditi projektnu dokumentaciju za izgradnju uređaja za pročišćavanje industrijskih i komunalnih otpadnih voda. • Izgraditi sustav javne odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda koji uključuje uređaje za pročišćavanje odgovarajućih kapaciteta. • Smanjiti direktno ispuštene količine neobrađenih otpadnih voda u vodotoke. • Osigurati priključenost stanovništva na izgrađeni sustav javne odvodnje oborinskih i komunalnih otpadnih voda. • Osigurati priključenost gospodarskih subjekata na izgrađeni sustav javne odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda.

	Jačati kapacitete za pripremu projekata izgradnje sustava javne odvodnje otpadnih voda sredstvima EU fondova i drugih izvora.
Nositelji mjere	Općina Sunja, komunalno poduzeće
Razdoblje provedbe	2017. - 2022.
Izvori financiranja	Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Hrvatske vode d.d., resorna ministarstva, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izrađena projektna dokumentacija za uspostavu sustava javne odvodnje (kanalizacijske mreže) oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda. Izrađena projektna dokumentacija za izgradnju uređaja za pročišćavanje industrijskih i komunalnih otpadnih voda. Stupanj izgrađenosti sustava javne odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda. Dužina izgrađenog sustava javne odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda (kanalizacijske mreže). Broj i vrsta izgrađenih pročistača otpadnih voda. Smanjenje udjela direktno ispuštene količine neobrađenih otpadnih voda u vodotoke. Udio stanovništva obuhvaćenog kanalizacijskim sustavom za prikupljanje oborinskih i otpadnih komunalnih voda. Ukupan broj kućanstava priključenih na kanalizacijsku mrežu. Udio gospodarskih subjekata obuhvaćenih javnim sustavom za odvodnju industrijskih otpadnih voda. Ukupan broj gospodarskih subjekata priključenih na sustav javne odvodnje (kanalizacijska mreža). Broj pripremljenih projekata za izgradnju sustava javne odvodnje otpadnih voda sredstvima EU fondova i drugih izvora.

Mjera 2.1.2. Racionalno upravljanje sustavom vodoopskrbe

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.1. Očuvati okoliš i prirodu	
Mjera 2.1.2.	Racionalno upravljanje sustavom vodoopskrbe
Cilj	Ulaganjem u rekonstrukciju i izgradnju objekata i uređaja javne vodoopskrbe te njihovim racionalnim upravljanjem, doprinosi se povećanju stupnja opskrbljenosti stanovništva dovoljnom količinom vode zadovoljavajuće kakvoće, smanjenja gubitaka vode iz sustava te očuvanju okoliša i zdravlja ljudi, podizanju društvenog standarda, ali i osiguranju infrastrukture potrebne za razvoj gospodarstva.
Sadržaj	- Planirati i dimenzionirati razvoj javne vodoopskrbe sukladno prognozi porasta/smanjenja stanovništva i potreba gospodarstva. - Povećati stupanj izgrađenosti sustava javne vodoopskrbe i rekonstruirati postojeći sustav. - Izraditi projektnu dokumentaciju za izgradnju planiranih cjevovoda magistralnog (Blinjski Kut - Sunja i Staza - Šaš) te lokalnog (Bobovac - Strmen - Crkveni Bok - Ivanjski Bok). - Održavanjem i rekonstrukcijom postojeće mreže javne vodoopskrbe

	smanjiti gubitke u sustavu i ukloniti mogućnost onečišćenja sustava. • Povećati stupanj opskrbljenosti stanovništva dovoljnom količinom pitke vode. • Utvrditi postojeće i potencijalne izvore pitke vode. • Smanjiti korištenje vode neadekvatne kakvoće iz lokalnih izvorišta, individualnih izvora i plitkih zdenaca. • Jačati kapacitete za pripremu projekata izgradnje vodoopskrbnog sustava sredstvima EU fondova i drugih izvora.
Nositelji mjere	Općina Sunja, komunalno poduzeće
Razdoblje provedbe	2017. - 2022.
Izvori financiranja	Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Hrvatske vode d.d., Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izrađen plan razvoja javne vodoopskrbe sukladno prognozi broja stanovnika i potreba gospodarstva na području općine. Vrijednost ulaganja u izgradnju i održavanje vodne infrastrukture (vodoopskrbe). Postotno povećanje stupnja izgrađenosti sustava javne vodoopskrbe i povećanje kapaciteta javne vodoopskrbe. Dužina rekonstruirane postojeće mreže javne vodoopskrbe. Dužina izgrađenih planiranih cjevovoda (magistralnog, lokalnog). Povećanje dužine vodoopskrbne mreže u cilju povećanja stupnja pokrivenosti područja općine vodoopskrbnom mrežom. Broj kućanstava i gospodarskih subjekata priključenih na vodoopskrbnu mrežu. Povećanje udjela stanovnika obuhvaćenih sustavom javne vodoopskrbe. Potrošnja pitke vode po stanovniku. Povećanje broja pronađenih izvorišta pitke vode zadovoljavajuće kakvoće. Smanjenje gubitaka i mogućnosti onečišćenja u vodoopskrbnom sustavu. Broj pripremljenih projekata za financiranje sredstvima EU fondova i drugih izvora za povećanje stupnja izgrađenosti vodoopskrbnog sustava.

Mjera 2.1.3. Prevencija i ublažavanje elementarnih nepogoda

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.1. Očuvati okoliš i prirodu	
Mjera 2.1.3.	Prevencija i ublažavanje elementarnih nepogoda
Cilj	Uspostavom sustava za upravljanje elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama, prevencijom i ublažavanjem te smanjenjem rizika od štetnog djelovanja u zonama rizika (od poplava, suša, pojave leda na vodotocima, klizišta, naplavina i drugo), na sigurnost ljudi i imovine, javnu infrastrukturu, gospodarstvo, poljoprivredna područja i očuvanje kulturno - povijesnih vrijednosti te će se, razvojem sustava navodnjavanja i melioracijske odvodnje, kao i poboljšanjem sustava zaštite i spašavanja od elementarnih nepogoda, doprinijeti ublažavanju ekstremnih klimatskih pojava, kako na globalnoj, tako i na lokalnoj razini.

Sadržaj	• Izgraditi sustav za upravljanje elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama (analiza opasnosti, uspostava ovlasti, definiranje organizacije svih sudionika u zaštiti i spašavanju, razrada sustava komuniciranja, ustanoviti sve resurse za djelovanje i planiranje aktivnosti za slučaj kriznih stanja). • Rekonstruirati i dograditi pojedine dijelove sustava obrane od poplava. • Izgraditi nove regulacijske i zaštitne vodne građevine za potrebe daljnjeg razvoja sustava obrane od poplava (obrambeni nasip i zid, obaloutvrde, regulacijske građevine, ustave, oteretni kanali, akumulacije, retencije i drugo). • Uspostaviti sustav navodnjavanja raspoloživih površina i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama uz kvantificiranje značaja i efekata navodnjavanja. • Podizati svijest stanovništva educiranjem o upravljanju elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama. • Održavati suradnju svih nadležnih tijela u sustavu zaštite i spašavanja (jedinice lokalne i područne samouprave, Državna uprava za zaštitu i spašavanje, ostali dionici) u slučaju elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa. • Izraditi Plan upravljanja rizicima od poplava i ostalih elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa.
Nositelji mjere	Općina Sunja, Sisačko – moslavačka županija, Hrvatske vode d.d.
Razdoblje provedbe	2017. - 2022.
Izvori financiranja	Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Hrvatske vode d.d., resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Uspostavljen sustav za upravljanje elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama, analiza opasnosti, uspostava ovlasti, definiranje organizacije svih sudionika u zaštiti i spašavanju, razrada sustava komuniciranja, ustanoviti sve resurse za djelovanje i planiranje aktivnosti za slučaj kriznih stanja). Dužina rekonstruiranih i dograđenih pojedinih dijelova sustava obrane od poplava. Broj izgrađenih novih regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina za potrebe daljnjeg razvoja sustava obrane od poplava (obrambeni nasip i zid, obaloutvrde, regulacijske građevine, ustave, oteretni kanali, akumulacije, retencije i drugo). Površina uspostavljenog sustava navodnjavanja raspoloživih površina i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama uz kvantificiranje značaja i efekata navodnjavanja kako bi se smanjio rizik od smanjenje prinosa u poljoprivrednoj proizvodnji. Povećanje količine prinosa u poljoprivrednoj proizvodnji na navodnjavanim površinama kao vrijednost kvantificiranja značaja i efekata navodnjavanja. Broj održanih edukacija o upravljanju elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama u cilju podizanja svijesti stanovništva. Broj sudionika na edukacijama o upravljanju elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama.

	Broj održanih sastanaka u cilju suradnje svih nadležnih tijela u sustavu zaštite i spašavanja (jedinice lokalne i područne samouprave, Državna uprava za zaštitu i spašavanje, ostali dionici) za slučaj elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa. Izrađen Plan upravljanja rizicima od poplava i ostalih elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa.
--	---

Mjera 2.1.4. Proizvodnja energije i energetska učinkovitost

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.1. Očuvati okoliš i prirodu	
Mjera 2.1.4.	Proizvodnja energije i energetska učinkovitost
Cilj	Poboljšanje kvalitete elektroopskrbe mreže, kao i kvalitete napajanja svih naselja na području općine, omogućiti će se modernizacijom postojeće i izgradnjom nove distribucijske mreže, sanacijom naponskih prilika u distribucijskom sustavu nizom zasebnih investicijskih programa, ali i provedbom mjera energetske učinkovitosti, odnosno učinkovitim i optimalnim korištenjem energije u neposrednoj potrošnji te povećanjem korištenja i proizvodnje iz obnovljivih izvora energije, što će doprinijeti smanjenju gubitaka u sustavu, smanjenju troškova koji nastaju korištenjem energije, a posljedično će dovesti do smanjenja emisije CO₂ i postizanje nisko - energetskog standarda, kao i utjecati na očuvanje okoliša.
Sadržaj	• Poboljšati kvalitetu elektroenergetske i distribucijske mreže (rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove, sanacija naponskih prilika). • Poticati energetska učinkovitost kroz energetska obnovu objekata (vanjske ovojnice - zidovi i prozori, krovišta i podova) u javnim zgradama. • Pametno upravljati energijom u javnoj infrastrukturi (sustav grijanja/hlađenja, javna rasvjeta), uključujući javne zgrade, u stambenom sektoru, poljoprivredi i gospodarstvu. • Poboljšati upravljanje potrošnjom energije praćenjem ostvarenih ušteda i redefiniranjem postupaka za daljnje poboljšanje energetske učinkovitosti. • Poticati provedbu projekta energetska učinkovite i ekološke javne i vanjske rasvjete. • Povećati udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji primarne energije u javnom i privatnom sektoru. • Povećati korištenje energije iz obnovljivih izvora u energetske bilanci gospodarske i poljoprivredne proizvodnje zamjenom energetskih sustava na fosilna goriva. • Podizati razinu svijesti lokalnog stanovništva o postizanju niskoenergetskog standarda (energetska učinkovitost, obnovljivi izvori energije) i novim, čistim tehnologijama.
Nositelji mjere	Općina Sunja, Sisačko – moslavačka županija, HEP d.d.

Razdoblje provedbe	2017. – 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, FZOEU, Hrvatska elektroprivreda d.d., EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Dužina rekonstruirane i modernizirane elektroopskrbe mreže u cilju poboljšanja kvalitete napajanja i stabilizacije naponskih prilika. Broj novoizgrađenih elektroenergetskih objekata. Broj provedenih projekata energetske obnove objekata (vanjske ovojnice - zidovi i prozori, krovništa i podova) u javnim zgradama. Ostvarena ušteda energije kroz energetske obnovu objekata u javnom sektoru. Ostvarena ušteda energije u javnoj infrastrukturi (sustav grijanja/hlađenja, javna rasvjeta), uključujući javne zgrade, stambeni sektor, poljoprivredu i gospodarstvo. Izrađena programska rješenja i alati za praćenje i analizu potrošnje energije. Broj projekata energetske učinkovite i ekološke javne i vanjske rasvjete. Smanjeni troškovi energije za javnu rasvjetu u %. Udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji primarne energije u javnom i privatnom sektoru. Broj korisnika energije iz obnovljivih izvora u javnom i privatnom sektoru. Broj poticaja i subvencija za ugradnju i korištenje obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitijih tehnologija u gospodarskim proizvodnim procesima i poljoprivredi. Broj održanih edukacija o postizanju niskoenergetskog standarda (energetska učinkovitost, obnovljivi izvori energije) i novim, čistim tehnologijama.

Mjera 2.1.5. Održivo gospodarenje otpadom

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.1. Očuvati okoliš i prirodu	
Mjera 2.1.5.	Održivo gospodarenje otpadom
Cilj	Uvođenjem suvremenog sustava za gospodarenje otpadom, kojega je osnovni cilj sprječavanje nastanka otpada, a provođenjem mjera za odvojeno sakupljanje komunalnog otpada, zbrinjavanja, prerade i uporabe otpada, zatim evidencijom otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta te njihovom sanacijom ili prenamjenom u pretovarne stanice i/ili reciklažna dvorišta, prema planiranom redoslijedu aktivnosti, utjecati će se na poboljšanje kvalitete života stanovnika te, smanjenjem pritiska otpada na okoliš i osiguranje osnovnih uvjeta za zdravi i održivi razvoj općine.
Sadržaj	• Unaprijediti razinu zaštite okoliša. • Smanjiti količine ukupnog otpada u nastanku (proizvodnog i komunalnog). • Osigurati uvjete za odvojeno prikupljanje komunalnog i proizvodnog otpada. • Evidentirati otpadom onečišćen okoliš i neuređena odlagališta otpada.

	• Sanirati i zatvoriti divlje deponije i neuređena odlagališta otpada te izvršiti rekultiviranje prostora postojećih odlagališta. • Senzibilizirati javnost o važnosti održivog upravljanja otpadom organizacijom edukativnih i promotivnih aktivnosti o primarnoj selekciji otpada. • Uspostaviti reciklažno dvorište za razvrstavanje i privremeno skladištenje pojedinih vrsta otpada. • Predvidjeti mogućnost da u okviru reciklažnog dvorišta bude i prostor za oporabu i preradu otpada odabranim postupcima (za dobivanje energije, recikliranje, regeneracija i drugo) i prostor za ponovnu uporabu.
Nositelji mjere	Općina Sunja, komunalna poduzeća
Razdoblje provedbe	2017. - 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko – moslavačka županija, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, FZOEU, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Povećanje udjela stanovnika obuhvaćenih redovnim odvozom otpada. Količina ukupnog otpada u nastanku (proizvodnog i komunalnog). Broj i vrsta spremnika za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada (papira, stakla, plastike, metala i tekstila) postavljenih na javnoj površini, odnosno „zelenim otocima“. Broj evidentirati divljih i neuređenih odlagališta otpada. Broj saniranih i zatvorenih divljih i neuređenih odlagališta. Broj održanih edukativnih i promotivnih aktivnosti za stanovništvo o primarnoj selekciji otpada. Broj sudionika na edukativnim i promotivnim aktivnostima za stanovništvo o primarnoj selekciji otpada. Broj izrađenih promotivnih materijala o selekciji otpada. Izgrađeno reciklažno dvorište. Količina oporabljenog i prerađenog otpada nekim od odabranih postupaka za njegovu ponovnu uporabu.

Mjera 2.1.6. Očuvanje prirodne bioraznolikosti

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.1. Očuvati okoliš i prirodu	
Mjera 2.1.6.	Očuvanje prirodne bioraznolikosti
Cilj	Očuvanje i održivo korištenje prirodne bioraznolikosti, uključujući ekosustave, vrste i genetske resurse uspostavljanjem provedbenih mehanizama za osiguranje povoljnog stanja očuvanosti svih vrsta i stanišnih tipova, kao i krajobrazne raznolikosti, prvenstveno kroz upravljanje Natura 2000 područjima, direktno utječe na razvoj odgovarajućih gospodarskih aktivnosti i svih vidova rekreacije i turizma, povećanje kvalitete života, čisti zrak i vodu te očuvanje potencijala prirodne bioraznolikosti za sadašnje i buduće naraštaje. Podizanjem razine znanja i razumijevanja svih dionika te podrške javnosti (informiranje i edukacija javnosti), značajno se doprinosi održivom razvoju i adekvatnoj zaštiti prirodne bioraznolikosti i resursa.

Sadržaj	• Organizirati praćenje stanja očuvanosti prirodne bioraznolikosti (monitoring i ocjenu stanja divljih vrsta, njihovih staništa, stanišnih tipova, a osobito praćenje stanja nacionalno ugroženih vrsta i staništa te svih vrsta ptica, kao i drugih dijelova prirode). • Izraditi monitoring programe kako bi se utvrdili uzroci promjena brojnosti i rasprostranjenosti vrsta i staništa te definirale upute za očuvanje vrsta i/ili staništa i mjere koje je potrebno poduzimati. • Osigurati održivo korištenje prirodnih resursa provođenjem niza mjera propisanih Zakonom o zaštiti prirode i posebnim propisima. • Smanjiti direktne pritiske zagađenja okoliša na prirodnu bioraznolikost, kao posljedicu tehnološkog razvoja i obavljanja gospodarskih djelatnosti, rekreacije i turizma, ljudske aktivnosti u prostoru koje uzrokuju promjene brojnosti i rasprostranjenosti vrsta i staništa. • Izraditi godišnja izvješća o stanju očuvanosti prirodne bioraznolikosti s pripadajućom analizom postojećeg stanja. • Jačati institucionalne kapacitete za provođenje planiranih aktivnosti (stručno osposobljavanje i educiranost djelatnika i upravnih i stručnih tijela) koje će u velikoj mjeri doprinijeti očuvanju prirodne bioraznolikosti i okoliša. • Jačati razinu svijesti stanovništva provođenjem edukacija o načinu očuvanja prirodnih resursa i okoliša, poticati informiranost građana, odnosno rast opće razine svijesti o važnosti održivog korištenja i očuvanja okoliša i prirode. • Povećati informiranje stanovništva kroz javne kampanje o važnosti očuvanja prirodne bioraznolikosti, uvidom u relevantne podatke i poticanjem promjene dosadašnjih obrazaca ponašanja.
Nositelji mjere	Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, JU za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko - moslavačke županije
Razdoblje provedbe	2017. - 2022.
Izvori financiranja	Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, JU za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko - moslavačke županije, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izmjerena brojnost i rasprostranjenost vrsta ili staništa, stanišnih tipova, nacionalno ugroženih vrsta, svih vrsta ptica, kroz programom definirani monitoring u nekom vremenskom periodu. Izrađeni monitoring programi sa smjernicama što treba poduzeti da se stanje vrste ili staništa koji ima negativni trend brojnosti i rasprostranjenosti poboljša. Broj provedenih jasno definiranih i učinkovitih mjera za očuvanje prirodne bioraznolikosti i unaprjeđenje kvalitete okoliša i prirode te sankcioniranje štetnog djelovanja u skladu s postojećim zakonodavstvom i standardima. Broj poduzetih mjera za smanjenje pritiska zagađenja sastavnica okoliša na prirodnu bioraznolikost i ljudskih aktivnosti koje uzrokuju promjene brojnosti i rasprostranjenosti vrsta i staništa. Izrađena godišnja izvješća o stanju očuvanosti prirodne bioraznolikosti s pripadajućom analizom postojećeg stanja.

	Broj provedenih edukacija za stručno osposobljavanje djelatnika i upravnih i stručnih tijela u cilju provođenja planiranih aktivnosti za očuvanje bioraznolikosti i okoliša. Broj provedenih edukacija u cilju jačanja razine znanja i svijesti stanovništva o načinu očuvanja prirodnih resursa i okoliša. Broj provedenih kampanja u cilju povećanja informiranosti stanovništva o važnosti očuvanja prirodne bioraznolikosti, uvid u relevantne podatke o stanju bioraznolikosti područja, ali i poticanja promjene dosadašnjih obrazaca ponašanja.
--	---

Prioritet 2.2. Očuvati kulturu i tradiciju

Sveukupna kulturna baština predstavlja temeljnu vrijednost nekog područja te učinkovitije korištenje njezinih potencijala kao razvojnog resursa, uz zaštitu kulturnih dobara i očuvanje tradicije i običaja, doprinosi daljnjem razvoju lokalne sredine. Uključivanjem kulturne baštine u gospodarske, turističke i obrazovne svrhe, ostvaruju se dodatne lokalne vrijednosti koje su temelj društveno - ekonomskog razvoja područja općine te utječe na povećanje kvalitete života stanovništva. Isticanjem bogatstva i raznolikosti kulturne baštine, odnosno narodnih običaja, tradicije, etnološkog bogatstva i drugih vrijednosti te njegovanjem i promidžbom kulturnog identiteta doprinijet će se očuvanju od zaborava.

Prema kriteriju uspostavljene zaštite kulturna baština na području općine nema trajno zaštićenih dobara, već samo nekoliko dobara preventivno zaštićenih, evidentiranih i predloženih, ovisno o svojoj vrijednosti i važnosti, za zaštitu u određenoj kategoriji za upis na Listu zaštićenih kulturnih dobara Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Prioritet će biti proveden kroz dvije mjere koje obuhvaćaju zaštitu, očuvanje i valorizaciju kulturne baštine te poticanje edukacije i promidžbu tradicionalnih i novih manifestacija.

Mjera 2.2.1. Zaštita, očuvanje i valorizacija kulturne baštine

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.2. Očuvati kulturu i tradiciju	
Mjera 2.2.1.	Zaštita, očuvanje i valorizacija kulturne baštine

Cilj	Unaprijeđenjem postojećeg sustava zaštite i očuvanja kulturne baštine u odnosu prema dosadašnjem korištenju, definiranjem mjera i aktivnosti za uspješnije i učinkovitije korištenje njezinih potencijala kao razvojni resurs, na načelima održivog razvoja te uspostavljanjem sustava i standarda evidencije i inventarizacije kulturnih dobara uz kontinuirano istraživanje, dokumentiranje, vrednovanje i praćenje stanja kulturnih dobara, doprinosi se promoviranju identiteta i autohtonosti područja, kao i povećanju kvalitete života stanovništva.
Sadržaj	• Održavati i unaprijediti sustave i standarde evidencije i inventarizacije kulturnih dobara (kontinuirano istraživanje, dokumentiranje, vrednovanje i praćenje stanja kulturnih dobara). • Istražiti materijalnu baštinu (nepokretna - graditeljska, arheološka, kulturni krajolici i pokretna - muzejska, arhivsko gradivo, knjižnična baština) i staviti u funkciju. • Istražiti nematerijalnu kulturnu i tradicijsku baštinu (jezik, dijalekti, govori i toponimika, usmena književnost, folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja, kao i druge tradicionalne pučke vrednote, tradicijska umijeća i obrti) i staviti u funkciju. • Izraditi model upravljanja kulturnom baštinom u cilju njihovog sustavnog održavanja i korištenja. • Poticati ulaganja u obnovu graditeljske i arheološke baštine (porezna politika, subvencije, olakšice i drugo). • Obnoviti objekte kulturne graditeljske i arheološke baštine te osmisliti odgovarajuće programe i sadržaje korištenja. • Izgraditi i urediti infrastrukturu u kulturi, provoditi revitalizaciju kulturnih programa te tradicijskih zanata i običaja. • Valorizirati kulturnu baštinu za korištenje u gospodarske, turističke i obrazovne svrhe. • Poboljšati koordinaciju između kulturnih institucija i suradnju s gospodarskim, turističkim i obrazovnim sektorom radi zajedničkih programa i projekata korištenja kulturne baštine. • Podizati svijest lokalnog stanovništva o vrijednostima i značaju kulturne baštine te o njihovoj ulozi u očuvanju, prenošenju i gospodarskom korištenju. • Promovirati važnosti i vrijednosti kulturnih dobara te mogućnosti njihova uključanja u gospodarske tokove lokalne sredine. • Organizirati razna događanja, kao što su kulturne, zabavne, gospodarske, sportske i druge priredbe u cilju promoviranja identiteta i autohtonosti područja. • Jačati institucionalne kapacitete za rad na valorizaciji, zaštiti i očuvanju kulturne baštine (stručno osposobljavanje i educiranost djelatnika i upravnih i stručnih tijela).
Nositelji mjere	Općina Sunja, Ministarstvo kulture, kulturno - umjetnička društva i udruge u kulturi, Osnovna škola
Razdoblje provedbe	2017. – 2022.

Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo kulture, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Uspostavljen sustav i standardi evidencije i inventarizacije kulturnih dobara. Broj istraženih i evidentiranih materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara. Uspostavljen model upravljanja i izrađen plan upravljanja kulturnom baštinom u cilju sustavnog održavanja i korištenja. Broj dodijeljenih potpora za ulaganja u obnovu graditeljske i arheološke baštine (porezna politika, subvencije, olakšice i drugo). Broj obnovljenih objekata kulturne graditeljske i arheološke baštine i broj osmišljenih odgovarajućih programa i sadržaja korištenja. Broj izgrađenih i/ili uređenih infrastrukturnih objekata u kulturi. Broj revitaliziranih kulturnih programa, tradicijskih zanata i običaja. Broj evidentiranih i valoriziranih kulturnih dobara za korištenje u gospodarske, turističke i obrazovne svrhe. Broj kulturnih i obrazovnih institucija te gospodarskih i turističkih subjekata uključenih u zajedničke programe i projekte korištenja kulturne baštine. Broj održanih edukacija i promotivnih aktivnosti u cilju podizanja znanja stanovništva o vrijednostima i značaju kulturne baštine te o njihovoj ulozi u očuvanju i gospodarskom korištenju. Broj održanih raznih kulturnih, zabavnih, gospodarskih, sportskih priredbi i drugih manifestacija u cilju promoviranja identiteta i autohtonosti područja. Broj održanih edukacija za djelatnike upravnih i stručnih tijela u cilju jačanja institucionalnih kapaciteta za rad na valorizaciji, zaštiti i očuvanju kulturne baštine. Broj stručno osposobljenih i educiranih djelatnika i upravnih i stručnih tijela za rad na valorizaciji, zaštiti i očuvanju kulturne baštine.

Mjera 2.2.2. Poticanje edukacije i promidžba tradicionalnih i novih manifestacija

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.2. Očuvati kulturu i tradiciju	
Mjera 2.2.2.	Poticanje edukacije i promidžba tradicionalnih i novih manifestacija
Cilj	Isticanjem bogatstva i raznolikosti kulturne baštine, odnosno narodnih običaja, tradicije, etnološkog bogatstva i drugih vrijednosti te njenoj prepoznatljivosti kroz i promidžbu i održivo korištenje, pridonijet će se kreiranju i njegovanju originalnog identiteta područja općine te prenošenjem znanja i vještina mladim generacijama, značajno doprinijeti njezinu očuvanju od zaborava. Promidžbom i povećanjem dostupnosti kroz održavanje raznih manifestacija i kulturnih događanja te povezivanjem s gospodarskim aktivnostima i iskorištenjem potencijala u svrhu razvoja turizma, utjecati će se na podizanje društvenog standarda stanovništva.
Sadržaj	• Poticati stručno osposobljavanje i educiranost za rad na revitalizaciji, očuvanju i vrednovanju običaja, tradicije i tradicijskih zanata. • Podizati znanja i svijest stanovništva o potrebi negovanja običaja, tradicije i tradicijskih zanata. • Poticati unapređenje i promicanje izvornih vrijednosti lokalne sredine (tradicija, običaji, etnološko blago i drugo) i stvarati uvjete za njihovo

	gospodarsko korištenje. • Posebno poticati tradicionalna kulturna događanja koja odražavaju i pridonose očuvanju običaja, tradicije i prepoznatljivog identiteta općine. • Izraditi programe koji će omogućiti korištenje i promicanje tradicionalne kulturne baštine u funkciji razvoja lokalne zajednice. • Identificirati tradicionalne prepoznatljive već postojeće manifestacije i događaje te osmisliti nove u cilju daljnjeg razvoja kulturnog identiteta i vrijednosti područja, ali i isto tako promovirati ovaj dio Donje Posavine. • Promidžbom isticati posebnosti općine kao što su narodna nošnja, drvena arhitektura, lovački pas – posavski gonič, autohtona pasmina konja – hrvatski Posavac, spilja Gradusa, posavski kulen i drugo, odnosno sveobuhvatnim očuvanjem i korištenjem kulturne i prirodne baštine općine. • Poticati svaki oblik udruživanja stanovništva čija je programska aktivnost usmjerena na zaštitu i promicanje kulturnih interesa s posebnim naglaskom na očuvanje kulturne baštine i poticanje kulturnog amaterizma. • Poticati izradu izvornih suvenira i predmeta s tradicijskim sunjskim narodnim vezom i motivima te ostalih tradicionalnih proizvoda kako bi ih se sačuvalo od propadanja i ostavilo u nasljeđe sljedećim generacijama. • Osigurati uvjete za održavanje kulturnih manifestacija od značaja za općinu), ali i prostor za izlaganje i prodaju tradicijskih predmeta. • Poticati sudjelovanje u znanstveno - istraživačkim projektima koje provode znanstvene ustanove u cilju proučavanja i znanstvene obrade kulturnih i etičkih dobara općine. • Poticati uključivanje ustanova i udruga u međunarodne programe očuvanja i daljnjeg razvoja kulturne baštine i kulturnih aktivnosti. • Omogućiti predstavljanje kulturno - tradicijskih vrijednosti ovog dijela Donje Posavine na raznim državnim i međunarodnim manifestacijama (smotre folklora i drugo).
Nositelji mjere	Općina Sunja, kulturno - umjetnička društva
Razdoblje provedbe	2017. – 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko – moslavačka županija, Ministarstvo kulture, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj održanih edukacija u cilju stručno osposobljavanje i educiranost djelatnika upravnih i stručnih tijela za rad na revitalizaciji, očuvanju i vrednovanju običaja, tradicije i tradicijskih zanata. Broj održanih edukacija u cilju podizanja znanja i svijesti stanovništva o potrebi njegovanja običaja, tradicije i tradicijskih zanata. Broj i/ili iznos dodijeljenih potpora za unaprjeđenje i promicanje izvornih vrijednosti lokalne sredine (tradicijska, običaji, etnološko blago i drugo) i stvarati uvjete za njihovo gospodarsko korištenje. Izrađen program korištenja i promicanja tradicionalne kulturne baštine u funkciji razvoja lokalne zajednice.

	Broj postojećih tradicionalnih kulturnih manifestacija. Broj novih kulturnih manifestacija i osmišljenih odgovarajućih programa i sadržaja u cilju daljnjeg razvoja kulturnog identiteta i vrijednosti područja. Izrađen plan promidžbe kulturne posebnosti općine (narodna nošnja, drvena arhitektura, lovački pas - posavski gonič, autohtona pasmina konja - hrvatski Posavac, spilja Gradusa i posavski kulen). Broj postojećih i novih udruga čija je programska aktivnost usmjerena na zaštitu i promicanje kulturnih interesa kulturnog amaterizma. Broj i/ili iznos potpora dodijeljenih za izradu izvornih suvenira i predmeta s tradicijskim sunjskim narodnim motivima i ostalih tradicionalnih proizvoda i otvaranje suvenirnica izlaganje i prodaju. Broj održanih kulturnih manifestacija od značaja za općinu. Broj projekata u suradnji s znanstveno - istraživačkim institucijama u cilju proučavanja i znanstvene obrade kulturnih i etičkih dobara općine. Broj ustanova i udruga koje su zainteresirane za sudjelovanje u međunarodnim programima očuvanja i daljnjeg razvoja kulturne baštine i kulturnih aktivnosti. Broj sudjelovanja na raznim državnim i međunarodnim manifestacijama (smotre folklor i drugo).
--	---

Prioritet 2.3. Bolja povezanost područja općine i okruženja

Kvalitetan prometni sustav preduvjet je daljnjeg gospodarskog razvoja i poboljšanja kvalitete života na području općine. Razvoj prometne infrastrukture podrazumijeva izgradnju nove i unaprjeđenje kvalitete i stanja postojeće prometne infrastrukture (cestovne, željezničke i riječne), što će omogućiti bolju dostupnost i prometnu povezanost na području cijele općine, sa županijom i ostatkom države. Kako bi se iskoristile specifične prednosti svake pojedine transportne grane (fleksibilnost cestovnog prijevoza, veliki kapacitet željeznice i niski troškovi prijevoza unutarnjim plovnim putevima) i osigurali uvjeti za daljnji razvoj prometne infrastrukture, istovremeno vodeći brigu o zaštiti okoliša, planirano je uvođenje intermodalne povezanosti čiji je jedan od glavnih ciljeva usmjeravanje prometa s tradicionalnih oblika i njihova integracija u jedinstven sustav.

Zbog nepostojanja prometne infrastrukture (mostovi na rijeci Savi), čija je izgradnja također od izuzetne važnosti za općinu, skela je i danas sredstvo kojim se znatno skraćuje povezivanje naselja i doprinosi zadovoljavanju potreba stanovnika s obje obale rijeke Save. Iz tog razloga naglašava se nužnost postojanja prometovanja skelama, između ostalog i radi ekonomske i ekološke isplativosti te potreba podizanja sigurnosti obavljanja takvog oblika transporta.

Prioritet će se provesti dvjema mjerama izgradnje i održavanja prometne i cestovne infrastrukture te integriranjem različitih vrsta prijevoza u jedinstven sustav intermodalne povezanosti.

Mjera 2.3.1. Izgradnja i održavanje prometne i cestovne infrastrukture

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.3. Bolja povezanost područja općine i okruženja	
Mjera 2.3.1.	Izgradnja i održavanje prometne i cestovne infrastrukture
Cilj	Unaprjeđenjem i modernizacijom postojeće i izgradnjom nove prometne, osobito cestovne infrastrukture (mostova, lokalnih i nerazvrstanih cesta, šumskih i poljskih putova, ali i ulica i trgova u naseljima, autobusnih stajališta itd.), želi se prometnu infrastrukturu dovesti do razine koja zadovoljava postojeće gospodarsko stanje te povećanjem kvalitete i standarda prometne infrastrukture, vodeći brigu o zaštiti okoliša, doprinijeti će povećanju sigurnosti na prometnicama (smanjenje broja prometnih nesreća), boljoj prometnoj povezanosti područja općine i okruženja i većoj mobilnosti stanovništva, povećanom prometu roba i usluga i preduvjet je daljnjeg gospodarskog razvoja općine i kvalitete života stanovništva.
Sadržaj	• Izgraditi most preko rijeke Save. • Unaprijediti prometovanje (osobne i komercijalne potrebe) skelskim prijevozom na rijeci Savi radi povezivanja lokalnih susjednih područja (poprečni prijevoz). • Rekonstruirati i modernizirati postojeće prometnice. • Redovito i izvanredno održavanje i uređenje lokalnih prometnica s pripadajućim građevinama i uređajima i odvodnih kanala uz prometnice. • Redovito i izvanredno održavanje i uređenje nerazvrstanih cesta uključujući i sve objekte i instalacije radi održavanja prohodnosti i tehničke ispravnosti prometnice. • Izgradnja lokalnih prometnica sukladno planovima i programima izgradnje Općine i nadležnih institucija. • Izrada projektne dokumentacije i ishodenje građevinskih dozvola. • Obnoviti i/ili izgraditi ulice i trgove u naseljima na području općine. • Riješiti promet u mirovanju izgradnjom odgovarajućih parkirališnih površina prema stvarnim potrebama svih postojećih i planiranih prostornih sadržaja. • Obnoviti postojeća i/ili izgraditi nova autobusna stajališta na lokalnim prometnicama i u naseljima na autobusnim linijama između svih naselja na području općine. • Osigurati kvalitetniju i uređeniju prometnu infrastrukturu i poboljšanje sigurnosti cestovnog prometa.
Nositelji mjere	Općina Sunja, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije
Razdoblje provedbe	2017. – 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj novoizgrađenih mostova. Broj skelskih prijelaza do susjednih obala na rijeci Savi radi povezivanja lokalnih susjednih područja (poprečni prijevoz).

	Dužina rekonstruiranih i moderniziranih prometnica na području općine. Dužina uređenih lokalnih prometnica u redovitom i izvanrednom održavanju. Broj uređenih pripadajućih građevina u redovitom i izvanrednom održavanju. Dužina uređenih cestovnih kanala za odvodnju oborinskih voda. Dužina novo izgrađenih javnih lokalnih cesta sukladno planovima i programima izgradnje Općine i nadležnih institucija. Broj izrađene projektne dokumentacije i ishodenih građevinskih dozvola za izgradnju, rekonstrukciju i modernizaciju prometnica. Broj obnovljenih i/ili izgrađenih ulica i trgova u naseljima na području općine. Površina izgrađenih odgovarajućih parkirališnih prostora u skladu s stvarnim potrebama svih postojećih i planiranih prostornih sadržaja. Broj i povećanje kilometara cesta na području općine po stanovniku. Broj obnovljenih i/ili novoizgrađenih autobusnih stajališta na lokalnim prometnicama i u naseljima na autobusnim linijama između svih naselja na području općine. Smanjeni broj prometnih nesreća kao rezultat održavanja svih segmenata cestovnog sustava i broj implementiranih prometnih rješenja.
--	---

Mjera 2.3.2. Intermodalna povezanost (povezivanje različitih vrsta prijevoza)

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.3. Bolja povezanost područja općine i okruženja	
Mjera 2.3.2.	Intermodalna povezanost (povezivanje različitih vrsta prijevoza)
Cilj	Uvođenjem intermodalnog transportnog sustava čiji je jedan od glavnih ciljeva usmjeravanje prometa s tradicionalnih oblika, njihovom integracijom u jedinstven sistem, a iskorištenjem specifičnih prednosti svake transportne grane (fleksibilnost cestovnog prijevoza, veliki kapacitet željeznice i niski troškovi prijevoza unutarnjim plovim putevima), postiže smanjenje gubitaka transportnih i logističkih troškova, racionalna potrošnja energije, očuvanje okoliša i poboljšanje sigurnosti u prometu te omogućava bolja usklađenost razvoja gospodarstva i prometa te pružanje korisnicima siguran, kvalitetan i povoljan način transporta.
Sadržaj	• Unaprijediti postojeći prometni sustav, utvrditi smjernice za razvoj prometnih podsustava te ih prilagoditi za intermodalno povezivanje. • Poboljšati i razvijati povezanosti željezničkog prometa s drugim vidovima prijevoza (cestovnim i unutarnjim vodenim putovima). • Poboljšati povezanosti luka unutarnjih voda s drugim vidovima prijevoza (s cestovnim i željezničkim mrežama). • Osigurati prikladan pristup čvorištima s velikim volumenom prometa (luke, željezničke postaje, područja rada, trgovačke zone itd.). • Povećati konkurentnost ostalih modova prijevoza radi pružanja sigurnog, kvalitetnog i povoljnog načina transporta (npr. odmicanje teretnog transporta s cestovnog prijevoza u smislu smanjenja količine

	korištenja tog oblika prijevoza ili usmjeravanje na prijevoz na unutarnjim plovnim putevima). • Povećati propusnu moć cestovnih prometnih dionica. • Spojiti komparativne prednosti cestovnog, željezničkog i plovnog teretnog prijevoza (fleksibilni dostavni kamionski prijevoz od terminala do vrata, željeznički prijevoz - velike udaljenosti, masovni prijevoz, unutarnji plovni putevi - uređen, obilježen i otvoren pojas na unutarnjim vodama za sigurnu plovidbu) u optimalnu cjelinu - intermodalna povezanost. • Planirati izgradnju terminala i međusobno povezivanje prometnica i terminala u jedinstven prometni sustav intermodalnog prijevoza po prometnim koridorima. • Uspostaviti jedinstveni informacijski i komunikacijski sustav (ICT) za intermodalni promet. • Omogućiti bolju usklađenost razvoja gospodarstva i prometa (smanjenje transportnih i logističkih troškova, oblikovanje povoljne strukture transportnog sustava, racionalna potrošnju energije i drugo).
Nositelji mjere	Općina Sunja, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije, HŽ Infrastruktura d.o.o., Lučka uprava Sisak
Razdoblje provedbe	2017. – 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, HŽ Infrastruktura d.o.o., Lučka uprava Sisak, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Dužina obnovljene, nadograđene, proširene i izgrađene prometne infrastrukture i broj novih infrastrukturnih objekata u cilju prilagodbe prometnih podsustava za intermodalno povezivanje. Povećanje udjela željezničkog prometa i udjela prometa na unutarnjim plovnim putevima. Udio cestovnog volumena tereta premješteno na održiviji vid prometa (željeznica ili vodni putevi). Smanjenje maksimalnog broja teretnih vozila koji u jedinici vremena prolaze kroz promatrani presjek u cilju povećanja propusne moći cestovnih dionica. Udio korištenja dostavnog kamionskog prijevoza od terminala do mjesta isporuke. Udio korištenja dostava do mjesta isporuke međuterminalskim prometom željeznicom (velike udaljenosti, masovni prijevoz). Udio korištenja dostava do mjesta isporuke uređenim i obilježenim putevima na unutarnjim vodama za sigurnu plovidbu. Broj pretovarnih mjesta i terminala opremljenih i prilagođenih za navedene tehnologije prijevoza. Broj izgrađenih objekata za skladištenje tereta. Broj parkirališnih mjesta povezanih sa sustavima prometa (u riječnim lukama i željezničkim postajama) u cilju povećanja na modalni prelazak. Smanjeni iznosi transportnih i logističkih troškova, smanjenje udjela energije u cilju racionalizacije potrošnje energije i drugo.

	Uspostavljen jedinstveni informacijski i komunikacijski sustav (ICT) za intermodalni promet. Udio povećanja ekonomske učinkovitosti i pouzdanosti oblikovane strukture transportnog sistema intermodalnog prijevoza. Smanjenje negativnih utjecaja na okoliš smanjenjem udjela emisije onečišćujućih tvari oblikovanom strukturom intermodalnog prijevoza što dovodi do ekološke makropovoljnosti.
--	---

Prioritet 2.4. Potpora demografskoj obnovi

Jedan od negativnih razvojnih izazova općine, koji može bitno utjecati na njezin dugoročni razvoj, je demografska struktura stanovništva kao posljedica migracija aktivnog stanovništva prema atraktivnijim područjima, procesi deindustrializacije i deagrarizacije te negativni prirodni prirast na području općine. Poticanjem demografske obnove, odnosno zaustavljanjem prirodnog pada stanovništva, iseljavanja mladih i obrazovanih ljudi kroz unaprjeđenje populacijske i pronatalitetne politike na lokalnoj razini te jačanjem institucionalne i financijske podrške, bit će stvoreni povoljni uvjeti za podizanje i odgoj djece. Pružanjem pomoći u stambenom zbrinjavanju obitelji, subvencioniranjem kamata na stambene kredite i za izgradnju kuća, provođenjem obiteljske politike kojom se osnažuje obitelj, poticanjem politike kojom se pomaže usklađivanju rada i obiteljskog života, osnažuju se instrumenti koji pozitivno utječu na demografske trendove. Poticanjem naseljavanja i zapošljavanja na području općine motivirat će se stanovništvo, posebno mladi, za ostanak na ruralnom području jer će se na taj način osigurati uvjeti za kvalitetan život te rast i razvoj gospodarstva. Prioritet uključuje mjere poticanja povećanja broja novorođene djece i potpore mladim obiteljima.

Mjera 2.4.1. Poticanje povećanja broja novorođene djece

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.4. Potpora demografskoj obnovi	
Mjera 2.4.1.	Poticanje povećanja broja novorođene djece
Cilj	Poticanjem i zaustavljanjem negativnih demografskih kretanja utjecati će se na smanjenje stope stanovništva te unaprjeđenjem populacijske i pronatalitetne politike na lokalnoj razini kroz stvaranje uvjeta povoljnih za podizanje i odgoj djeteta, kao i jačanjem institucionalne i financijske podrške, ali i provođenjem aktivnih mjera promoviranja i poticanja roditeljstva, doprinijeti će održavanju pozitivnog prirodnog prirasta, demografskoj revitalizaciji i jačanju gospodarskog i društvenog potencijala općine, gospodarskog i društvenog razvoja.

Sadržaj	• Utjecati na smanjenje odlaska stanovništva u reproduktivnoj dobi i time zaustaviti negativne demografske trendove. • Spriječiti odljev, naročito mladog stanovništva potporama institucijama (zdravstvo, školstvo, kultura i sl.) u cilju zadovoljenja osnovnih potreba. • Izraditi programe populacijske i pronatalitetne politike na lokalnoj razini radi povećanja broja novorođene djece. • Osigurati financijsku pomoć roditeljima u opskrbi i opremi za novorođenu djecu. • Osigurati naknade za zaposlene majke u vrijeme korištenja obveznoga i dodatnog roditeljnog dopusta. • Omogućiti korištenje prava na roditeljni naknadu svim majkama koje ne ostvaruju pravo kao zaposlene u vrijeme obveznoga roditeljnog dopusta. • Osigurati sveobuhvatnu zdravstvenu zaštitu majke i djeteta. • Poticati stvaranje obitelji s više djece. • Jačati institucionalne mjere cilju osnaživanja obitelji i uvjete za odgoj djece (materijalne i nematerijalne povlastice i olakšice). • Poticati aktivnosti promidžbe odgovornog roditeljstva i jačanje roditeljskih kompetencija. • Organizirati savjetovališta i provođenje obrazovnih programa pronatalitetne politike za stanovništvo.
Nositelji mjere	Općina Sunja
Razdoblje provedbe	2017.-2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj novootvorenih radnih mjesta u cilju većeg zapošljavanja mladog stanovništva čime će se utjecati na demografsku sliku. Poboljšanje demografske slike na lokalnoj razini povećanjem udjela stanovništva. Izrađeni programi populacijske i pronatalitetne politike na lokalnoj razini. Povećanje broja novorođene djece. Iznos financijske pomoći roditeljima u opskrbi i opremi za novorođenu djecu. Broj dodijeljenih potpora majkama za opremu novorođenčadi. Ukupan iznos naknada za zaposlene majke u vrijeme korištenja obveznoga i dodatnog roditeljnog dopusta. Iznos naknada majkama koje ne ostvaruju pravo kao zaposlene za vrijeme obveznoga roditeljnog dopusta. Broj obitelji s više djece. Broj dodijeljenih potpora na ime materijalnih i nematerijalnih povlastica i olakšica (sveobuhvatna zdravstvena zaštita majke i djeteta, ustanove i institucije za pomoć u odgoju i obrazovanju, dječji doplatak, sustav obiteljskih potpora i drugo). Broj provedenih aktivnosti promidžbe odgovornog roditeljstva i jačanje roditeljskih kompetencija. Broj održanih savjetovanja i provedenih obrazovnih programa pronatalitetne politike za stanovništvo.

Mjera 2.4.2. Potpora mladim obiteljima

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.4. Potpora demografskoj obnovi	
Mjera 2.4.2.	Potpora mladim obiteljima
Cilj	Pružanjem potpora mladim obiteljima kao dijela mjera u okviru ostvarivanja aktivnosti demografskog razvitka i populacijske politike općine, odgovarajućim socijalnim potporama, fiskalnim olakšicama, poticanjem stambenog zbrinjavanja prilagođenog potrebama obitelji i drugo, poboljšavaju se uvjeti za osnivanje i razvoj mladih obitelji, osiguravaju uvjeti za odgovorno roditeljstvo koje promiče dobrobit djece i njihov puni razvoj potencijala te osnaživanje obitelji, ali i motiviraju mladi za ostanak na ruralnom području, stvaraju uvjeti za kvalitetan život, rast i razvoj gospodarstva uz nova radna mjesta.
Sadržaj	• Razvijati kvalitetnu i pravodobnu institucionalnu podršku mladim obiteljima i djeci. • Podupirati programe namijenjene mladim obiteljima i djeci. • Osigurati društvenu infrastrukturu i sadržaje (uređenje prostora i javnih površina, zdravstveni standard, kapacitet odgojno -obrazovnih institucija i drugo). • Razvijati programe i projekte koji će podizati kvalitetu infrastrukture te unapređivati rad i doprinositi razvoju mladih obitelji i djece. • Doprinositi zaštiti životnog standarda mladih obitelji i djece financijskim potporama (jednokratne novčane potpore za novorođenu djecu, roditeljski dopust, mjesečne novčane naknade, jednokratne pomoći, dječji doplatak, porezne olakšice i drugo). • Unaprijediti i proširiti sustav potpora mladim obiteljima (sufinancirati udžbenike za obvezno obrazovanje, produženi boravak za djecu u osnovnoškolskim ustanovama, vrtić za svu djecu i drugo). • Unaprijediti sustav stambenog zbrinjavanja mladih obitelji. • Izraditi plan i program poticajnih mjera zapošljavanja mladih i nezaposlenih roditelja. • Podići konkurentnost roditelja s otežanim čimbenikom zapošljivosti na tržištu rada. • Poticati pripremu projekata za financiranje sredstvima EU i drugih izvora za unaprjeđenje kvalitete života mladih obitelji.
Nositelji mjere	Općina Sunja
Razdoblje provedbe	2017. – 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj provedenih programa namijenjenih mladim obiteljima i djeci. Broj infrastrukturnih objekata i sadržaja (uređenje prostora i javnih površina, zdravstveni standard, kapacitet odgojno - obrazovnih institucija i drugo) namijenjenih poboljšanju kvalitete života mladih obitelji djece. Broj provedenih programa i projekata za podizati poboljšanje kvalitete infrastrukture koji doprinose razvoju mladih obitelji i djece.

	Iznos ukupno dodijeljenih financijskih potpora za zaštitu životnog standarda mladih obitelji i djece. Broj ukupno dodijeljenih financijskih potpora za zaštitu životnog standarda mladih obitelji i djece. Broj dodijeljenih financijskih potpora za zaštitu životnog standarda mladih obitelji i djece prema vrsti i namjeni. Broj dodijeljenih potpora iz proširenog sustava za zaštitu životnog standarda mladih obitelji i djece (besplatni udžbenici za obvezno obrazovanje, produženi boravak za djecu u osnovnoškolskim ustanovama, besplatni vrtić za svu djecu i drugo). Broj dodijeljenih potpora za stambeno zbrinjavanje mladih obitelji. Izrađen plan i program poticajnih mjera zapošljavanja mladih i nezaposlenih roditelja. Broj roditelja s otežanim čimbenikom zapošljivosti uključenih u obrazovne programe za deficitarna zanimanja, prekvalifikaciju i učenje i obrazovanje u cilju podizanja konkurentnosti na tržištu rada. Broj pripremljenih i prijavljenih projekata za financiranje sredstvima EU i drugih izvora za unaprjeđenje kvalitete života mladih obitelji.
--	---

Prioritet 2.5. Razvijati ljudske resurse

Ulaganje u razvoj ljudskih resursa kroz obrazovne politike u kojima dominira načelo izgradnje društva temeljenog na znanju, doprinijet će rastu efikasnosti intelektualnog kapitala i rastu produktivnosti, a na taj način i bržem razvoju gospodarstva te značajno utjecati na poboljšanje kvalitete života stanovništva.

Poticanjem učenja djece od najranije dobi kroz programe predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja te unaprjeđenjem kapaciteta postojećih odgojno - obrazovnih ustanova sukladno suvremenim pedagoškim standardima, stječu se znanja za nastavak obrazovanja u sustavu srednjeg općeg i strukovnog, ali i visokog obrazovanja na fakultetima, veleučilištima, višim i visokim školama te će se na taj način osigurati vrijedni intelektualni resursi za razvoj općine.

U cilju unaprjeđenja obrazovne strukture stanovništva, jačanja kompetencija i konkurentnosti te lakšeg zapošljavanja, važan segment je poticanje obrazovanja za deficitarna zanimanja, cjeloživotnog učenja te drugih programa formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja. Stvaranjem kvalitetnih preduvjeta za razvoj ljudskih resursa, bit će moguće zadržati postojeće i privući novo stanovništvo na područje općine. Jednako važno je i jačanje ljudskih resursa i kapaciteta obrazovnih institucija koje provode programe obrazovanja.

Prioritet će se provesti kroz tri mjere koje obuhvaćaju razvoj programa predškolskog odgoja i obrazovanja, unaprjeđenje osnovnog, srednjeg i visokoškolskog obrazovanja te kontinuirani razvoj ljudskih potencijala.

Mjera 2.5.1. Razvoj programa predškolskog odgoja i obrazovanja

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.5. Razvijati ljudske resurse	
Mjera 2.5.1.	Razvoj programa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
Cilj	Poticati cjeloviti razvoj odgoja i učenja djece od najranije dobi te programe primijenjene djeci predškolske dobi za razvoj kompetencija, ali i ostvarivanje prava djece na jednake šanse. Unaprjeđenjem kapaciteta te kvalitete u sustavu obrazovanja kroz oblikovanje kurikuluma predškole, osuvremenjivanjem programa ranog i predškolskog obrazovanja, partnerstva vrtića s roditeljima i širom zajednicom, osigurati će se kontinuitet u odgoju i obrazovanju djece predškolske dobi, pridonijeti jačanju kapaciteta ustanova i učiniti ga dostupnim svima.
Sadržaj	• Unaprijediti postojeće odgojno - obrazovne predškolske ustanove prema pedagoškim standardima i po mjeri djeteta. • Prilagoditi postojeće predškolske programe i razviti nove za djecu s poteškoćama u razvoju. • Ulagati u obnovu i opremanje dječjeg vrtića sadržajima za cjelovit razvoj djece sukladno pedagoškim standardima, potrebama i interesima djece. • Analizirati potrebe za otvaranjem novih dječjih vrtića. • Osigurati potreban broj odgajatelja i učitelja za rad s predškolskom djecom ovisno o broju odgojno - obrazovnih skupina. • Organizirati Program predškole namijenjen djeci u godini dana prije polaska u osnovnu školu, a koja nisu obuhvaćena redovitim programom predškolskog odgoja u dječjem vrtiću. • Poticati obrazovanje djece prema Posebnim programima (programi ranog učenja stranog jezika, glazbeni i likovni programi, sportski, programi ritmike i plesa i drugo). • Osigurati profesionalno usavršavanje odgajatelja sukladno planu i programu obrazovanja (Nacionalni kurikulumom ranog i predškolskog odgoja djece) radi unaprjeđenja odgojno - obrazovnog rada. • Poticati pripremu projekata za financiranje sredstvima EU i drugih izvora za unaprjeđenje odgojno - obrazovnog procesa u predškolskim ustanovama.
Nositelji mjere	Općina Sunja, predškolske ustanove
Razdoblje provedbe	2017. – 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Program ruralnog razvoja RH 2014. -2020., EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti	Broj osuvremenjenih programa ranog i predškolskog obrazovanja i broj novih

provedbe	oblikovanjem kurikuluma. Broj postojećih i novih predškolskih programa prilagođenih za djecu s poteškoćama u razvoju. Broj djece s teškoćama u razvoju uključenih u odgojno - obrazovne predškolske programe. Broj obnovljenih i opremljenih dječjih vrtića sadržajima za cjelovit razvoj djece u skladu s njihovim potrebama i interesima. Izrađena analiza potreba stanovništva za otvaranjem novih dječjih vrtića. Broj odgajatelja i učitelja potreban za rad s predškolskom djecom u ovisnosti o broju odgojno - obrazovnih skupina. Broj odgojno - obrazovnih skupina u dječjim vrtićima i ukupan broj djece u vrtićima na području općine. Broj djece predškolske dobi uključenih u Posebne programe (rano učenje stranog jezika, glazbeni i likovni programi, sportski, programi ritmike i plesa i drugo). Broj djece predškolske dobi koja nisu obuhvaćena redovitim programom predškolskog odgoja u dječjem vrtiću za koje je organiziran Program predškole. Broj odgajatelja obuhvaćenih profesionalnim usavršavanjem sukladno planu i programu obrazovanja (Nacionalni kurikulumom ranog i predškolskog odgoja djece) radi unapređenja odgojno - obrazovnog rada. Broj pripremljenih i prijavljenih projekata za financiranje sredstvima EU i drugih izvora za unapređenje odgojno - obrazovnog procesa u predškolskim ustanovama.
-----------------	---

Mjera 2.5.2. Unapređenje osnovnog i srednjeg školstva

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.5. Razvijati ljudske resurse	
Mjera 2.5.2.	Unapređenje osnovnog, srednjeg i visokoškolskog obrazovanja
Cilj	Unapređenjem razvoja osnovnog, srednjeg i visokoškolskog obrazovanja, osiguranjem kvalitete odgoja i obrazovanja na području općine kroz jačanje kapaciteta ustanova u procesu osuvremenjivanja programa osnovnog obrazovanja (redovitih i posebnih) te stvaranjem uvjeta za nastavak obrazovanja u sustavu srednjeg općeg obrazovanja (gimnazije) i strukovnog (tehničke, industrijske i obrtničke škole) te umjetničke škole, ali i visokog obrazovanja na fakultetima (znanstveni studij), veleučilištima, višim i visokim školama, osigurati će se vrijedni intelektualni resursi za potrebe gospodarstva općine i tržišta rada.
Sadržaj	• Unaprijediti postojeće obrazovne programe za osnovnoškolsko obrazovanje i uskladiti ih s Nacionalnim kurikulumom razvoja programa za osnovnoškolsko obrazovanje. • Poboljšati uvjete i mogućnosti održavanja nastave izgradnjom i opremanjem novih polivalentnih objekata, prostora, sportskih terena, dvorana i sl. • Pridonijeti kvaliteti nastave opremanjem specijaliziranih učionica i kabineta za nastavu fizike, kemije i biologije, informatičkih kabineta i

	učionica te radionica za tehnički odgoj. • Osmisliti programe izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti s programskim sadržajima koji u najvećoj mjeri zadovoljavaju interese i potrebe učenika, a radi pravilnog iskorištavanja slobodnog vremena. • Osnovnoškolsko obrazovanje učiniti dostupnim svim stanovnicima. • Omogućiti profesionalno usavršavanje učitelja i nastavnika u cilju izvođenja novih obrazovnih sadržaja u osnovnoškolskom obrazovanju. • Omogućiti nastavak obrazovanja mladih u srednjim školama osiguranjem prijevoza i sufinanciranjem troškova pohađanja nastave u drugim gradovima. • Omogućiti dostupnost visokoškolskog obrazovanja sufinanciranjem troškova studiranja u drugim gradovima. • Poticati suradnju između odgojno - obrazovnih institucija na provođenju projekata. • Jačati ljudske kapacitete za pripremu projekata iz područja odgoja i obrazovanja u cilju financiranja iz sredstava EU fondova i drugih izvora.
Nositelji mjere	Općina Sunja, obrazovne ustanove
Razdoblje provedbe	2017. – 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj unaprjeđenih postojećih obrazovnih programa za osnovnoškolsko obrazovanje i usklađenih s Nacionalnim kurikulumom razvoja programa za osnovnoškolsko obrazovanje. Broj novih polivalentnih objekata, prostora, vježbališta polivalentnih objekata, prostora, sportskih terena, dvorana i sl. Broj opremljenih specijaliziranih učionica i kabineta za nastavu fizike, kemije i biologije, informatičkih kabineta i učionica te radionica za tehnički odgoj. Broj učenika sudionika učeničkih natjecanja iz fizike, kemije, biologije i informatike kao rezultat opremljenosti specijaliziranih učionica i kabineta. Broj programa izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti s programskim sadržajima od interesa i potreba učenika u cilju pravilnog iskorištavanja slobodnog vremena. Broj učenika primatelja subvencija za prijevoz radi postojećeg rasporeda osnovnoškolskih ustanova. Broj učitelja i nastavnika koji su pohađali edukativne seminare, radionice i profesionalno usavršavanje u cilju izvođenja novih obrazovnih sadržaja u osnovnoškolskom obrazovanju. Broj potpora za troškove prijevoza i broj stipendiranih učenika za nastavak srednjoškolskog obrazovanja u drugim gradovima. Broj mladih sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem. Broj potpora za troškove prijevoza i broj stipendiranih studenata za obrazovanje na visokoškolskim ustanovama u drugim gradovima. Broja mladih sa završenim visokim obrazovnim stupnjem. Broj odgojno - obrazovnih institucija koje surađuju na provođenju projekata i broj provedenih zajedničkih projekata.

	Broj sudionika na edukacijama u cilju jačanja znanja i vještina obrazovnog kadra za pripremu projekata iz područja odgoja i obrazovanja za financiranje sredstvima EU fondova i drugih izvora.
--	--

Mjera 2.5.3. Kontinuirani razvoj ljudskih potencijala

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.5. Razvijati ljudske resurse	
Mjera 2.5.3.	Kontinuirani razvoj ljudskih potencijala
Cilj	Poticanjem obrazovnih programa cjeloživotnog učenja namijenjenog svim dobnim skupinama (aktivno stanovništvo i treća životna dob), za deficitarna zanimanja te drugih programa formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja, unaprijedit će se obrazovna struktura stanovništva, ojačati kompetencije i konkurentnost radne snage na tržištu rada što će omogućiti lakše zapošljavanje. Kontinuiranim poticanjem razvoja ljudskih potencijala na području općine i jačanjem resursa obrazovnih institucija koje provode programe obrazovanja, a vodeći računa o potrebama tržišta rada, stvorit će se uvjeti za održivi socio - ekonomski razvoj općine.
Sadržaj	• Poboljšati obrazovnu strukturu stanovništva i konkurentnost radne snage na tržištu rada. • Poticati provođenje obrazovnih programa cjeloživotnog obrazovanja i učenja namijenjenog svim dobnim skupinama (aktivno stanovništvo i treća životna dob). • Osigurati uvjete za povećanje uključenosti odraslog stanovništva u procese cjeloživotnog učenja i obrazovanja. • Poticati obrazovne programe za deficitarna zanimanja i prekvalifikaciju u skladu s potrebama tržišta rada. • Unaprijediti i proširiti učenje, obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje uz rad. • Primijeniti HZZ-ove i druge analize deficitarnih zanimanja na području općine s programima ustanova za obrazovanje odraslih osoba. • Promovirati programe cjeloživotnog obrazovanja i učenja i drugih oblika obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja putem radionica, tribina, konferencija i medijskih nastupa. • Organizirati savjetovanje zainteresiranih stanovnika u cilju sagledavanja vlastitih mogućnosti i donošenja odluke o najprimjerenijem izboru obrazovanja, osposobljavanja, prekvalifikacije i usavršavanja te zapošljavanja. • Poboljšati organiziranost (racionalnost korištenja obrazovnih mogućnosti, teritorijalna blizina i dostupnost obrazovanja svima) i financiranje procesa obrazovanja svih dobnih skupina stanovništva pod jednakim uvjetima u skladu s njihovim sposobnostima. • Jačati ljudske resurse obrazovnih institucija koje provode programe obrazovanja. • Jačati ljudske kapacitete obrazovnih institucija za pripremu projekata financiranih iz sredstava EU fondova i drugih izvora.

Nositelji mjere	Općina Sunja, obrazovne ustanove
Razdoblje provedbe	2017. – 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko – moslavačka županija, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj osoba koje su stekle kvalifikaciju za prvo zanimanje ili prekvalifikaciju, stručno znanje, vještine i kompetenciju za izlazak na tržište rada. Broj raspoloživih programa cjeloživotnog obrazovanja i učenja namijenjenog svim dobnim skupinama (aktivno stanovništvo i treća životna dob). Broj osoba uključenih u obrazovne programe za deficitarna zanimanja i prekvalifikaciju. Broj uvedenih programa za deficitarna zanimanja sukladno analizama HZZ-a i drugih analiza. Broj osoba uključenih u obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje uz rad. Broj održanih radionica, tribina, konferencija i medijskih nastupa radi promoviranja programa cjeloživotnog obrazovanja i učenja i drugih oblika obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja. Broj održanih savjetovanja za zainteresirano stanovništvo u cilju donošenja odluke o najprimjerenijem izboru obrazovanja, osposobljavanja, prekvalifikacije i usavršavanja te mogućnosti zapošljavanja. Broj obrazovnih ustanova koje zadovoljavaju načela racionalne iskorištenosti obrazovnih mogućnosti, teritorijalne blizine te dostupnosti obrazovanja svima. Iznos ili broj potpora za financiranje procesa obrazovanja stanovništva. Broj osoba obrazovnih institucija koje provode programe obrazovanja obuhvaćenih profesionalnim usavršavanjem radi unapređenja obrazovnog rada. Broj osoba obrazovnih institucija prisutnih na edukacijama u cilju jačanja znanja i vještina za pripremu projekata za financiranje sredstvima EU fondova i drugih izvora.

Prioritet 2.6. Unaprijediti zdravstvo i socijalne usluge

Zdravstvena zaštita i socijalne usluge, kao elementi društvene infrastrukture te njihova dostupnost svim stanovnicima, ključne su za njihov zdravstveni i socijalni status, a radi značaja i njihovog utjecaja na lokalno gospodarstvo i kvalitetu života u zajednici, potrebno je stalno poboljšavanje kvalitete njihovih usluga.

Zdravstvena i socijalna skrb na području općine adekvatno su organizirane, ovisno o potrebama i sukladno broju stanovnika. Na primarnoj razini, zdravstvena zaštita obuhvaća timove obiteljske i dentalne medicine te hitne medicinske pomoći, dok su za ostale potrebe stanovništvu na raspolaganju zdravstvene ustanove u većim središtima na području županije.

U zdravstvenom segmentu planira se razvoj programa prevencije i zaštite zdravlja svih dobnih skupina stanovništva. U cilju promocije zdravlja predviđeni su različiti pristupi i metode te aktivnosti lokalne zajednice u kojima sudjeluju svi važni društveni sektori unutar i zvan

sustava zdravstva, ali i sami stanovnici kako bi se pojedincima i zajednici omogućila povećana kontrola nad čimbenicima koji uvjetuju zdravlje.

Sektor zdravstvenih usluga, uključujući i preventivu bolesti, važan je dio provedbe preventivnih mjera zdravog života i sigurnijeg života u zajednici.

Segment socijalnih usluga koje su središnja tema svake socijalne politike, potrebno je oblikovati kao odgovor na sve veće i raznovrsnije socijalne probleme s kojima se suočava lokalna zajednica. Razvoj socijalnih usluga će, između ostaloga, biti usmjeren na jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba u nepovoljnom položaju, mogućnosti njihovog zapošljavanja i njihovog sudjelovanja u životu zajednice, razvoj institucionalnih i izvaninstitucionalnih oblika skrbi za starije i nemoćne, jačanje kapaciteta ustanova socijalne skrbi te unaprjeđenje suradnje socijalnih institucija s organizacijama civilnog društva u cilju povećanja broja realiziranih uspješnih programa socijalne integracije marginaliziranih i nemoćnih osoba, kao i socijalno ugroženih skupina. Općina je orijentirana na osiguravanje prava propisanih zakonom i na pružanje pasivne novčane pomoći građanima, financiranje troškova stanovanja, financiranje školske kuhinje i troškova ogrjeva.

Prioritet će se provoditi kroz mjere potpore programima prevencije i zaštite zdravlja i razvoja socijalnih usluga.

Mjera 2.6.1. Potpora programima prevencije i zaštite zdravlja

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.6. Unaprijediti zdravstvo i socijalne usluge	
Mjera 2.6.1.	Potpora programima prevencije i zaštite zdravlja
Cilj	Potporom programima prevencije zdravlja i jačanjem spoznaje o zdravom načinu života, važnosti kroz način prehrane, aktivnog života (tjelesne aktivnosti i drugo) te unaprjeđivanjem zdravstvenih usluga cjelovitim sustavom mjera za povećanje zdravstvenog standarda stanovništva na primanoj razini, uz poboljšanje infrastrukture i opreme zdravstvenih institucija i subjekata, kao i kvalitetnijom organizacijom i većom dostupnosti zdravstvenih usluga, doprinijeti će većoj dostupnosti zdravstvenih usluga i povećanju zdravlja. Povezivanjem svih raspoloživih resursa u zajedničke programe prevencije i zaštite zdravlja stanovništva, doprinosi se promidžbi zdravog života i prevenciji bolesti te razini zdravstvene sigurnosti u zajednici.
Sadržaj	- Izrada Plana provedbe preventivnih programa i projekata i zaštite zdravlja stanovništva. - Provoditi programe i projekte koji doprinose promidžbi zdravog života (prehrana, tjelesne aktivnosti i drugo) i prevenciji bolesti (kardiovaskularnih, pretilosti, karcinoma, raznih ovisnosti i drugih). - Poboljšati kvalitetu zdravstvene zaštite stanovništva razvojem

	adekvatnog sustava zdravstvene zaštite u skladu s rastućim potrebama za zdravstvenim uslugama. • Poboljšati infrastrukturu i opremu zdravstvenih institucija i subjekata u javnom i privatnom vlasništvu. • Osigurati jednaku dostupnost kvalitetnim zdravstvenim uslugama cjelokupnom stanovništvu. • Omogućiti sufinanciranje zdravstvenih ustanova i organizacija kroz osiguranje nadstandarda. • Jačati razinu svijesti stanovništva o potrebi prevencije i ranog otkrivanja bolesti, raznih ovisnosti i mjera zdravog života. • Koordinirati i povezivati sve raspoložive resurse u zajedničke programe prevencije i zaštite zdravlja stanovništva. • Jačati suradnju zdravstvenih institucija s organizacijama civilnog društva u cilju povećanja broja realiziranih uspješnih programa prevencije i zaštite zdravlja stanovništva.
Nositelji mjere	Općina Sunja, zdravstvene ustanove
Razdoblje provedbe	2017. - 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, zdravstvene ustanove, Ministarstvo zdravstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izrađen Plan provedbe preventivnih programa i projekata i zaštite zdravlja. Broj provedenih programa i projekata koji doprinose promidžbi zdravog života (prehrana, tjelesne aktivnosti i drugo) i prevenciji bolesti (kardiovaskularnih, pretilosti, karcinoma, raznih ovisnosti i drugih). Broj osoba koji su sudjelovali u programima prevencije bolesti (kardiovaskularnih, pretilosti, karcinoma, raznih ovisnosti, npr. duhan, alkohol itd.). Manji broj osoba oboljelih od kardiovaskularnih bolesti, manji broj pretilih osoba, manji broj osoba ovisnih o duhanu, alkoholu, drogama. Manji broj oboljelih i umrlih osoba. Potreban broj timova primarne zdravstvene zaštite (obiteljska medicina, dentalna medicina i ljekarništvo). Broj poboljšanih i adekvatnih oblika zdravstvene zaštite u skladu s rastućim potrebama za zdravstvenim uslugama. Broj korisnika zdravstvenih usluga. Broj sufinanciranih projekata poboljšanja infrastrukture i opreme. Udio sufinanciranja zdravstvenih ustanova i organizacija kroz osiguranje nadstandarda. Broj obnovljenih i/ili novih objekata zdravstvene zaštite u cilju postizanja potrebnog osnovnog standarda. Broj održanih edukacija u cilju jačanja znanja i razine svijesti stanovništva o potrebi prevencije i ranog otkrivanja bolesti, raznih ovisnosti i mjera zdravog života. Broj zdravstvenih ustanova, zdravstvenih subjekata u privatnom sektoru te ostalih subjekata koji svojom suradnjom doprinose provedbi programa prevencije i zaštite zdravlja stanovništva. Broj udruga civilnog društva koje provode preventivne programe u zdravstvu.

Mjera 2.6.2. Razvoj socijalnih usluga

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.6. Unaprijediti zdravstvo i socijalne usluge	
Mjera 2.6.2.	Razvoj socijalnih usluga
Cilj	Unaprjeđenjem sustava postojećih socijalnih usluga i razvojem novih prema svim ciljnim skupinama (djeca, stariji, nemoćni, bolesni, siromašni), ali i društvu u cjelini te podizanjem svijesti o važnosti prevencije socijalne isključenosti u okviru lokalne zajednice, a radi poboljšanja socijalnog standarda, smanjenja broja socijalno potrebitih, ali i podizanja profesionalne razine djelovanja svih institucija i dionika, kao i jačanja suradnje socijalnih institucija s organizacijama civilnog društva u cilju ostvarenja sigurnijeg života u zajednici svim marginaliziranim i nemoćnim osobama te svim socijalno ugroženim skupinama.
Sadržaj	• Osigurati transparentnost sustava za praćenje korisnika socijalne skrbi u cilju bolje identifikacije potreba socijalno ugroženih skupina. • Pratiti i ocjenjivati mjere socijalne skrbi u cilju rješavanja problema i postizanja rezultata u skladu s socijalnim standardima kvalitete. • Poboljšati kvalitetu socijalnih usluga provođenjem programa i projekte iz područja socijalne skrbi. • Povećati broj programa i usluga namijenjenih mladima. • Jačati sigurnost i samostalnosti starijih i invalidnih osoba i utvrditi potrebu smještajnih objekata za starije i nemoćne osobe. • Podizati svijest stanovništva o važnosti razvoja socijalnih usluga u okviru lokalne zajednice. • Jačati profesionalnu razinu djelovanja svih institucija i dionika na stručnim edukacijama. • Jačati kapacitete ustanova socijalne skrbi u cilju razvoja novih usluga. • Informirati stanovništvo o pravima i uslugama u okviru sustava socijalne skrbi i zaštititi socijalno ranjivih skupina stanovništva. • Jačati suradnju socijalnih institucija s organizacijama civilnog društva u cilju povećanja broja realiziranih uspješnih programa socijalne integracije marginaliziranih i nemoćnih osobama te socijalno ugroženih skupina.
Nositelji mjere	Općina Sunja, ustanove za socijalnu skrb, udruge
Razdoblje provedbe	2017. - 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ustanove za socijalnu skrb, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Uspostavljen sustav za praćenje korisnika socijalne skrbi u cilju bolje identifikacije potreba socijalno ugroženih skupina. Izvršeno ocjenjivanje i vrednovanje mjera socijalne skrbi i postignutih rezultata u odnosu na propisane socijalne standarde kvalitete. Broj provedenih programa i projekata socijalne skrbi. Broj korisnika programa socijalne skrbi.

	Broj programa i usluga namijenjenih mladima i broj osoba obuhvaćenih tim programima i uslugama. Broj programa namijenjenih osobama s invaliditetom i poteškoćama i broj osoba koje sudjeluju u tim programima. Potreban broj i kapacitet socijalnih ustanova za smještaj starijih i nemoćnih osoba. Broj provedenih edukacija u cilju podizanja svijesti stanovništva o važnosti razvoja socijalnih usluga u okviru lokalne zajednice. Broj održanih stručnih edukacija u cilju jačanja profesionalne razine djelovanja svih institucija i dionika. Broj sudionika na stručnim edukacijama u cilju jačanja profesionalne razine djelovanja institucija i svih dionika. Broj ili iznos dodijeljenih potpora za jačanje kapaciteta ustanova socijalne skrbi. Broj novih socijalnih usluga. Broj informativnih kampanja o pravima i uslugama u okviru sustava socijalne skrbi i zaštiti socijalno ranjivih skupina stanovništva. Broj realiziranih programa socijalne integracije marginaliziranih i socijalno ugroženih skupina stanovništva ostvarenih suradnjom socijalnih institucija i organizacija civilnog društva. Broj osoba iz marginaliziranih socijalno ugroženih skupina uspješno integriranih u društvo.
--	--

Prioritet 2.7. Razviti lokalne usluge

Ostvarenje ciljeva prostornog uređenja definirano je temeljnim razvojnim dokumentima koji su u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem, potrebama i mogućnostima. Prepoznavanje, očuvanje, promicanje i održivo korištenje vrijednosti prostora, osobito za razvoj naselja, infrastrukture i zaštitu krajobrazu i kulturnih dobara, promiče se koncepcijom prostornog razvoja i ostvarivanjem prioriteta i usmjerenja prostornog razvoja kroz primjenu i provedbu svih izrađenih planova, programa i projekata koji na njega utječu.

Prostorni razvoj ovisan je i o društvenom kontekstu u kojemu se odvija i povezan je s društvenim identitetima i vrijednostima lokalne zajednice.

U funkciji općeg razvoja prostora je i razvoj društvene infrastrukture, odnosno društvene i gospodarske uslužne djelatnosti, kao značajnog dijela društvenog života i obuhvaća niz društvenih potreba (uprava, odgoj i obrazovanje, zdravstvo, socijalna skrb, kultura, religija, šport i drugo) te jačanjem integrativne funkcije naselja, doprinosi zadovoljenju osnovnih potreba lokalnog stanovništva. Održavanjem, razvojem i modernizacijom objekata i sadržaja društvene namjene, značajno se utječe na poboljšanje standarda stanovništva i kvalitetu života na području općine.

Prioritet će se provesti dvjema mjerama koje obuhvaćaju prostorno planiranje i upravljanje razvojem te održavanje, razvoj i modernizacija objekata i sadržaja društvene namjene.

Mjera 2.7.1. Prostorno planiranje i upravljanje razvojem

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.7. Razviti lokalne usluge	
Mjera 2.7.1.	Prostorno planiranje i upravljanje razvojem
Cilj	Prostornim planiranjem kao procesom koji obuhvaća poznavanje, provjeru i procjenu mogućnosti korištenja, zaštite i razvoja prostora, izradu i donošenje prostornih planova te praćenjem njihove provedbe i stanja u prostoru, kroz niz mjera, utjecati će na stvaranje planskih preduvjeta za razvoj elemenata društvenog i javnog standarda, poboljšanje lokalne infrastrukture prostornih podataka za potrebe uprave, gospodarstva i građana i učinkovitijeg i kvalitetnijeg rada.
Sadržaj	• Racionalno koristiti i zaštititi i očuvati prostor na području općine. • Osnažiti naselje Sunja kao razvojno središte općine i nositelja daljnje urbanizacije. • Razvijati razvojne potencijale općine temeljene na geopolitičkom i prometnom položaju sukladno definiranim smjernicama prostornih dokumenata. • Planirati ujednačen razvoj prostora općine (ulaganja u komunalnu i društvenu te gospodarsku infrastrukturu i ljudske resurse). • Razvijati infrastrukturne sadržaje koji na lokalnoj razini trebaju učinkovito pratiti gospodarski razvitak. • Unaprijediti korištenje postojećih građevinskih područja naselja (planiranje prostora za izgradnju objekata poduzetničke, obrtničke i poljoprivredne namjene). • Prilagoditi nove zahvate u prostoru s postojećim stanjem, očuvanjem i održivim korištenjem prirodnih resursa, spomenika kulture i graditeljske baštine. • Preraspodijeliti građevinska područja u ukupnoj bilanci građevinskih područja u skladu sa stvarnim potrebama. • Težiti povećanju poljoprivrednog i šumskog zemljišta u bilanci osnovnih kategorija korištenja prostora. • Jačati ljudske resurse za pripremu projekata za financiranje sredstvima iz EU fondova i drugih izvora u cilju poboljšanja lokalnu infrastrukture prostornih podataka za potrebe uprave, gospodarstva i građana.
Nositelji mjere	Općina Sunja
Razdoblje provedbe	2017. - 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Udio novih planiranih površina u ukupnoj površini prostora općine za razvoj naselja i gospodarskih djelatnosti. Osnažena mreža naselja. Površina planiranih prostora za izgradnju objekata poduzetničke, obrtničke i poljoprivredne namjene. Iznos ulaganja u komunalnu i društvenu te gospodarsku infrastrukturu i

	ljudske resurse u cilju postizanja planiranog ujednačenog razvoja ukupnog prostora općine. Broj prilagodbi planiranih novih zahvata u prostoru s postojećim stanjem u cilju očuvanja i održivog korištenja prirodnih resursa, spomenika kulture i graditeljske baštine te zaštite okoliša. Postotno poboljšanje efikasnosti korištenja svih postojećih već angažiranih prostora. Broj planiranih i/ili izgrađenih mostova na rijeci Savi što će smanjiti ograničenje u gospodarskom razvoju općine. Udio povećanja intenziteta riječnog prometa što će utjecati na značajnu stratešku i gospodarsku prednost u budućem razvoju općine. Broj razvijenih infrastrukturnih sadržaja sukladno smjernicama prostornih dokumenata koji na lokalnoj razini trebaju učinkovito pratiti gospodarski razvitak (javne površine, gospodarske zone, groblja i drugo). Povećanje površine građevinskog područja u demografski aktivnim naseljima i smanjenje u naseljima s negativnim demografskim pokazateljima u okviru preraspodjele građevinskih područja u ukupnoj bilanci. Povećanje udjela poljoprivrednog i šumskog zemljišta u bilanci osnovnih kategorija korištenja prostora. Broj održanih edukacija za pripremu projekata financiranih sredstvima iz EU fondova i drugih izvora u cilju poboljšanja lokalnu infrastrukturu prostornih podataka za potrebe uprave, gospodarstva i građana. Broj projekata za unaprjeđenje i upravljanje prostorom općine, planiranje razvoja i zaštitu prostora.
--	--

Mjera 2.7.2. Održavanje, razvoj i modernizacija objekata i sadržaja društvene namjene

Strateški cilj 2. Povećati kvalitetu života	
Prioritet 2.7. Razviti lokalne usluge	
Mjera 2.7.2.	Održavanje, razvoj i modernizacija objekata i sadržaja društvene namjene
Cilj	Održavanjem i modernizacijom objekata (društveni domovi, višenamjenski društveni objekti, odgojno - obrazovne i kulturne ustanove, zdravstvene, sportski objekti i drugo) i sadržaja društvene namjene, poboljšat će se kvaliteta društvene infrastrukture te unaprijediti sadržaje i usluge od javnog interesa koje obuhvaćaju niz društvenih potreba kao što su obrazovanje, kultura, sport i rekreacija, usmjerenim na zadovoljavanje potreba lokalnog stanovništva, u skladu s potrebama i razmještajem njihovih korisnika, a ostvaruju se kroz javne službe, udruge građana, političke stranke, vjerske zajednice i druge organizacije te značajno utječe na poboljšanje standarda i kvalitetu života na području općine.
Sadržaj	• Održavati, rekonstruirati i modernizirati postojeće prostore za društvene potrebe (društveni domovi, višenamjenski društveni objekti, javne površine poput lokalnih trgova i parkova, igrališta, groblja i drugo). • Motivirati građane za veće korištenje objekata društvene infrastrukture i kretanje stupnja popunjenosti kapaciteta. • Oplemeniti društveni život lokalne zajednice kroz usluge korištenja

	kvalitetne društvene infrastrukture. • Poticati unaprjeđenje kapaciteta i sadržaja namijenjenih svim stanovnicima, a posebno mladima te stanovnicima treće životne dobi. • Poticati kulturne, edukativno - interaktivne i zabavne programe i manifestacije društvenog karaktera. • Poticati sportsko - rekreacijske programe i sportske manifestacije. • Poticati aktivnosti civilnog društva u cilju aktivnog i odgovornog sudjelovanja stanovnika u razvoju sadržaja društvene namjene. • Promovirati razna kulturna događanja i sportske priredbe i natjecanja. • Omogućiti sufinanciranje za održavanje, razvoj i modernizaciju objekata i prostora te programa i projekata sadržaja društvene namjene. • Jačati ljudske resurse za pripremu projekata za financiranje sredstvima iz EU fondova i drugih izvora u cilju unaprjeđenja kapaciteta objekata za unaprjeđenje objekata i prostora društvene namjene te razvoja društvenih sadržaja.
Nositelji mjere	Općina Sunja
Razdoblje provedbe	2017. - 2022.
Izvori financiranja	Proračun Općine Sunja, Sisačko – moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj uređenih, rekonstruiranih i moderniziranih objekata i prostora za društvene potrebe (društveni domovi, višenamjenski društveni objekti, javne površine poput lokalnih trgova i parkova, igrališta, groblja i drugo). Broj posjetitelja društvenih događanja, broj korisnika uređenih prostora i objekata društvene namjene te stupanj popunjenosti kapaciteta. Postotno povećanje kapaciteta i izdvojenog iznosa za programe i sadržaje društvene namjene za sve stanovnike, a posebno mlade te stanovnike treće životne dobi. Broj održanih kulturnih, edukativno - interaktivnih i zabavnih programa i manifestacija društvenog karaktera. Broj provedenih planiranih sportsko - rekreacijskih programa i broj održanih manifestacija. Iznos ulaganja u sportsko - rekreacijsku infrastrukturu i za uređenje zone ribolova. Broj uređenih sportskih terena u naseljima u kojima je evidentirana potreba za ovim ulaganjem. Broj amaterskih sportskih klubova (nogometni, rukometni i drugi). Broj udruga i provedenih aktivnosti civilnog društva u cilju aktivnog i odgovornog sudjelovanja u razvoju sadržaja društvene namjene. Iznos dodijeljenog sufinanciranja za društvene, kulturne, sportske i druge programe društvene namjene. Broj održanih promotivnih kampanja za sudjelovanje stanovništva u raznim kulturnim događanjima i sportskim priredbama i natjecanjima. Broj održanih edukacija u cilju jačanja ljudskih kapaciteta za pripremu projekata iz područja društvenih djelatnosti financiranih sredstvima iz EU fondova i drugih izvora. Broj izrađenih i/ili provedenih projekata za unaprjeđenje kapaciteta i sadržaja

5.3. Usklađenost strateškog razvojnog programa općine Sunja s razvojnou strategijom Sisačko-moslavačke županije

Budući da je Strateški razvojni program općine Sunja temelj za povlačenje bespovratnih sredstava iz europskih fondova, strateški ciljevi definirani u sklopu ovoga dokumenta usklađeni su sa strateškim ciljevima relevantnih dokumenata na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini. Osiguranjem navedene usklađenosti moguće je postizanje vertikalne kohezije razvojnih ciljeva i prioriteta. Od strateških dokumenata na europskoj razini usklađen je sa strategijom Europa 2020 dok je od dokumenata na nacionalnoj razini usklađena s relevantnim nacionalnim strategijama i operativnim programima. Na regionalnoj razini, strateški ciljevi zacrtani u sklopu Strateškog razvojnog programa općine Sunja u potpunosti su usklađeni sa strateškim ciljevima Razvojne strategije Sisačko- moslavačke županije 2011. – 2013. godine, koja predstavlja još uvijek važeći strateški dokument.

5.4. Baza projektnih ideja

Uspostavom baze projektnih ideja dobiva se cjeloviti uvid u projekte kojima dionici mogu pridonijeti ostvarenju strateških ciljeva. Budući da su u samom Strateškom razvojnou programu općine Sunja jasno definirani ciljevi, prioriteti i mjere ulaganja do 2022. godine, svaka projektna ideja koja će se nalaziti u bazi mora u njima imati svoje uporište. Ona ukazuje na interes dionika za pojedina područja ovisno o broju zaprimljenih projektnih ideja te je osnova za izradu Akcijskog plana za provedbu Strateškog razvojnog programa općine Sunja. Kako bi se projektna ideja uopće mogla nalaziti u bazi, ona mora proći postupak rangiranja koji obuhvaća nekoliko koraka. Prvi korak predstavlja utvrđivanje u kojoj mjeri zaprimljena projektna ideja pridonosi ostvarenju zacrtanih prioriteta i mjera. U slučaju da projektna ideja udovoljava ovom temeljnom kriteriju, utvrđuje se pripremljenost projekta. Razina pripremljenosti projekta ovisi o tome u kojoj mjeri je pripremljena sva tehnička dokumentacija potrebna za njegovi provedbu. Nakon toga, ocjenjuje se relevantnost projekta na način da se utvrdi u kojoj mjeri on pridonosi ostvarenju rezultata mjere s kojom je povezan. I na kraju, ocjenjuju se financijski i provedbeni kapaciteti podnositelja projektne ideje. U slučaju da se radi o „soft“ projektima, njihova razina pripremljenosti smatra se većom. Naime, za ovu vrstu projekata nije potrebno pripremiti tehničku dokumentaciju jer za njihovu realizaciju nisu potrebni građevinski radovi.

**Obrazac za prikupljanje projektnih prijedloga za izradu Strateškog razvojnog programa
općine Sunja u razdoblju 2017. – 2022. godina:**

1. Predlagatelj/nositelj projekta	
2. Kontakt osoba: Kontakt podaci (e-pošta i telefon)	
3. Naziv projekta	
4. Lokacija projekta (područje na kojem se projekt planira ili provodi)	
5. Kratak opis projekta (cilj, aktivnosti, očekivani rezultati)	1. Ciljevi projekta:
	2. Glavne aktivnosti:
	3. Očekivani rezultati i utjecaj projekta na širu zajednicu:
6. Sektor projekta (zaokružiti)	1. Gospodarstvo (proizvodne i uslužne djelatnosti) 2. Poljoprivreda 3. Turizam 4. Odgoj i obrazovanje 5. Komunalna infrastruktura 6. Okoliš 7. Društvena infrastruktura 8. Kultura 9. Sport 10. Razvoj civilnog društva 11. Drugo (navesti što): _____ (odabrati jedan sektor iz ponuđenog)
7. Razina spremnosti projekta (zaokružiti)	1. Projektna ideja - ideja koju ćemo dalje razrađivati i prikupljati potrebnu dokumentaciju
	2. Srednja razina spremnosti - do sada je projekt razrađen i ima djelomično pripremljenu sljedeću dokumentaciju (navesti):
	3. Visoka razina spremnosti - projekt ima pripremljenu <u>svu potrebnu dokumentaciju</u> za početak provedbe (navesti):
	Napomene/komentari (prepreke u pripremi projekta; imovinsko-pravni odnosi, dokumentacija koja nedostaje i dr.):
8. Očekivano trajanje projekta (mjeseci)	

9. Potrebno partnerstvo (navesti subjekte koji će sudjelovati u pripremi i provedbi projekta i financijski doprinijeti)	
10. Procijenjena vrijednost projekta (HRK) - bez PDV-a	
11. Planirani izvori financiranja (zaokružite)	1. vlastiti proračun 2. nacionalni programi 3. EU programi 4. donacije 5. privatni izvori 6. drugo _____
12. Mjesto i datum:	_____

6. INDIKATORI UČINKA STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA OPĆINE SUNJA

Da bi se olakšalo praćenje provedbe Strateškog razvojnog programa općine Sunja, a samim time i njegova ukupna uspješnost, potrebno je definirati adekvatne indikatore. Prilikom njihove identifikacije potrebno je poštovati SMART princip tako da oni budu:

- Specific – specifični;
- Measurable – mjerljivi;
- Achievable – realno dostižni;
- Relevant – relevantni u odnosu na postavljeni cilj;
- Time bound – vremenski ograničeni.

Prikaz indikatora koji se želi postići kao rezultat uspješne provedbe Strateškog razvojnog programa općine Sunja do 2022. godine prikazani su u Akcijskom planu, u nastavku.

C1. Poticanje rasta gospodarstva

Prioritet 1.1. Povećanje poljoprivredne proizvodnje

Oznaka mjere	Naziv mjere	Financijska vrijednost	Izvori financiranja	Pokazatelji uspješnosti provedbe	Razdoblje provedbe
Mjera 1.1.1.	Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., EU fondovi, drugi izvori	• Broj poljoprivrednih proizvođača koji su prešli s konvencionalnog na ekološki uzgoj. • Broj poljoprivrednih proizvođača kojima je čiji proizvodi posjeduju <i>Eco - friendly</i> znak. • Povećanje poljoprivrednih površina (u m²) pod ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom. • Broj/iznos dodijeljenih potpora za brži razvoj ekološke poljoprivrede i proizvodnje hrane (ekološka biljna i stočarska proizvodnja). • Broj registriranih ekoloških proizvođača poljoprivrednih proizvoda evidentiranih u izrađenom popisu. • Broj održanih edukacija/radionica o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji i broj zainteresiranih sudionika na tim edukacijama. • Broj ekoloških proizvođača uključenih u lokalno tržište i opskrbu certificiranim ekološkim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (npr. za turizam, ugostiteljstvo i drugo). • Broj proizvođača koji su, poboljšanjem svoje konkurentnosti, ali i kvalitete njihovih certificiranih proizvoda, plasirali svoje poljoprivredne proizvode na domaće i EU tržište. • Broj javnih institucija kojima se kroz ugovorne aranžmane distribuiraju ekološki prihvatljivi poljoprivredni proizvodi. • Broj edukacija i informativno - promotivnih kampanja o prednostima ekološke poljoprivredne proizvodnje u cilju boljeg razumijevanja potrošača proizvodno - potrošačkog lanca ekoloških proizvoda. • Broj održanih sajmova na lokalnoj i/ili nacionalnoj razini u cilju promoviranja ekoloških proizvoda s područja općine.	2017. - 2022.
Mjera 1.1.2.	Povećanje proizvodnih i kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., EU fondovi, drugi izvori	• Izrađena analiza potreba proizvodnih i prerađivačkih potencijala poljoprivrednih proizvoda na kojem se utvrđuju potrebe za povećanjem kapaciteta na području općine. • Broj moderniziranih postojeće kapaciteta s uvedenim inovativnim rješenjima. • Površina zemljišta i izgrađena infrastruktura za izgradnju i opremanje novih kapaciteta i investicija. • Izrađena projektno - tehnička i druga potrebna dokumentacija za izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda. • Površina obnovljenog poljoprivrednog zemljišta u svrhu organiziranja poljoprivredne proizvodnje i prerade u postojećim proizvodnim kapacitetima. • Broj poljoprivrednih proizvođača koji se bave uzgojem visoko dohodovnih kultura i integriranom poljoprivrednom proizvodnjom te stočarstvom. • Površina poljoprivrednih zemljišta zasađenih visoko dohodovnim kulturama. • Broj uzgajivača stoke i količina proizvoda za preradu. • Broj dodijeljenih potpora poljoprivrednim proizvođačima za povećanje proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda. • Broj programa kojima se poboljšava pristup financijskim sredstvima poljoprivrednicima za povećanje i modernizaciju proizvodnih i prerađivačkih kapaciteta. • Broj proizvoda standardiziranih za tržište koji su rezultat povećanja proizvodnih i preradbenih kapaciteta.	2017. - 2022.

Mjera 1.1.3.	Podrška umrežavanju poljoprivrednika i okrupnjavanju poljoprivrednog zemljišta		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo poljoprivrede, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., EU fondovi, drugi izvori	- Izrađen popis ukupnog zemljišnog poljoprivrednog fonda općine. - Broj dodijeljenih potpora radi umrežavanja poljoprivrednika i okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta. - Broj održanih edukacija o mogućnostima udruživanja i broj sudionika na edukacijama. - Broj osnovanih različitih proizvođačkih organizacija (zadruga, klasteri i drugo). - Broj proizvođača udruženih u pojedine zadruga i/ili klastera i druge proizvođačke organizacije. - Povećane površine okrupnjenih posjeda i katastarskih čestica poljoprivrednog zemljišta (ha). - Prosječna površina okrupnjenih novih poljoprivrednih parcela (ha). - Duljina uređenih i putnih i kanalskih mreža (m). - Broj riješenih vlasničkih i drugih stvarnopravnih odnosa na zemljištu.	2017. - 2022.
Prioritet 1.2. Razvoj obrta i poduzetništva					
Mjera 1.2.1.	Razvoj proizvodnje i prerađivačke industrije		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori	- Broj novih gospodarskih subjekata u proizvodnji i prerađivačkoj industriji (pogoni za proizvodnju hrane, preradu drva i druge proizvodne djelatnosti) koji koriste razvojno i tehnološki intenzivne procese. - Broj programa i mjera postojećim gospodarskim subjektima za unaprjeđenje podrške uvođenju novih tehnologija u proizvodne procese i ulaganja u nove i inovativne proizvode. - Broj gospodarskih subjekata korisnika programa i mjera unaprjeđenja proizvodnje uvođenjem novih tehnologija u proizvodne procese i ulaganja u nove i inovativne proizvode. - Broj gospodarskih subjekata koji u proizvodnim i prerađivačkim procesima primjenjuju načela energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije. - Broj gospodarskih subjekata koji su uvođenjem visokotehnološke proizvodnje i prerade ostvarili veću konkurentnost i povećali svoje izvozne kapacitete. - Broj održanih edukacija o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i drugih izvora financiranja i pomoć u pripremi i razradi projektnih prijedloga. - Povećanje broja realiziranih kreditnih linija za pokretanje proizvodnje inovativnim i tehnološki naprednim metodama i/ili uvođenje novih tehnologija u proizvodne procese. - Broj novih radnih mjesta u proizvodnji i prerađivačkoj industriji.	2017. - 2022.
Mjera 1.2.2.	Poticanje obrtništva		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori	- Broj razvijenih programa i mjera za poticanje obrtničkih aktivnosti. - Broj novoosnovanih obrta. - Broj novih radnih mjesta i novozaposlenih osoba u obrtničkim djelatnostima. - Broj dodijeljenih potpora obrtnicima za modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme. - Broj novih i postojećih tradicijskih obrta. - Broj održanih edukacija o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i nacionalnih izvora. - Broj održanih edukacija obrtnika o promidžbi i plasmanu njihovih proizvoda i usluga za izlazak na nova tržišta. - Broj neformalnih sastanaka i druženja obrtnika u svrhu razmjene ideja, iskustava i suradnje. - Broj sudjelovanja na obrtničkim sajmovima i drugim manifestacijama. - Broj sudionika na obrtničkim sajmovima i drugim manifestacijama.	2017. - 2022.

Mjera 1.2.3.	Razvoj poduzetničke infrastrukture i investicijskog okruženja		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori	• Broj programa i mjera za unaprjeđenje poduzetničkih aktivnosti. • Povećanje udjela malog i srednjeg poduzetništva u odnosu na ukupno gospodarstvo na području općine. • Ukupan broj novootvorenih gospodarskih subjekata i novih radnih mjesta na području općine. • Razina opremljenosti komunalnom, energetsom, prometnom i komunikacijskom infrastrukturom cjelokupnog područja općine. • Broj funkcionalno opremljenih poslovno - proizvodnih zona. • Broj aktivnih poslovnih subjekata u poslovno - proizvodnim zonama i broj zaposlenih. • Razina iskorištenosti funkcionalnih poslovno - proizvodnih zona. • Broj sastanaka gospodarstvenika u cilju zajedničkog predstavljanja na domaćem i stranom tržištu. • Plan upravljanja aktivnostima poduzetničkih zona i podrške gospodarskim subjektima. • Plan potpore za jačanje konkurentnosti poduzetnika i obrtnika i izlazak na domaće i međunarodno tržište. • Broj održanih promotivnih aktivnosti o pogodnostima za pokretanje poslovnih aktivnosti u poslovnim zonama i izvan njih.	2017. - 2022.
Prioritet 1.3. Razvoj turizma					
Mjera 1.3.1.	Povezivanje turizma, poljoprivrede i potencijala kulturne baštine		Proračun Općine Sunja, Sisačko – moslavačka županija, TZ Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo turizma, Hrvatska turistička zajednica, EU fondovi, drugi izvori	• Izvršena identifikacija i valorizacija postojećih turističkih resursa (potencijal lokalne poljoprivredne ponude i kulturne baštine) u cilju uvrštenja u ukupnu turističku ponudu. • Broj autohtonih jela uvrštenih u gastronomsku ponudu. • Broj turističkih proizvoda temeljenih na iskorištavanju postojećih prirodnih ili kulturnih atrakcija i specifičnostima prostora. • Broj poljoprivrednih proizvođača koji proizvode zdravu hranu. • Količina i vrsta ekološki proizvedene hrane plasirana u ugostiteljske objekte. • Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava uključenih u turističku ponudu (smještaj, proizvodnja hrane). • Broj gospodarskih subjekata, obiteljskih gospodarstava i fizičkih osoba integriranih u lanac proizvodnje, smještaja i pružanja usluga u ukupnoj turističkoj ponudi. • Broj subjekata koji primjenjuju kriterije kvalitete sukladno višim ekološkim standardima i propisima uz njihovu strogu kontrolu u cilju minimalnog degradiranja prirodnih i kulturnih resursa. • Broj subjekata korisnika potpora, kredita, jamstava i drugih oblika za potporu projektima kulturnog, eko i gastro turizma. • Broj provedenih edukacija za jačanje kapaciteta i znanja za pripremu projekata kulturnog, eko i gastro turizma sredstvima EU fondova i drugih izvora. • Broj sudionika na provedenim edukacijama za jačanje kapaciteta i znanja za pripremu projekata kulturnog, eko i gastro turizma sredstvima EU fondova i drugih izvora. • Broj prijavljenih projekata iz područja kulturnog, eko i gastro turizma za financiranje projekata sredstvima EU fondova i drugih izvora. • Broj održanih sastanaka u cilju intenziviranja suradnje javnog, gospodarskog i privatnog sektora, lokalnim interesnim i razvojnim udruženjima u cilju u izrade kvalitetne turističke ponude područja općine. • Broj sudionika na sastancima u cilju intenziviranja suradnje javnog, gospodarskog i privatnog sektora u cilju u izrade kvalitetne turističke ponude područja općine. • Broj održanih prezentacija kulturnih vrijednosti i manifestacija u cilju promocije kulturnih vrijednosti i osobitosti područja te ponude ekološki proizvedene hrane.	2017. - 2022.

Mjera 1.3.2.	Razvoj i unaprjeđenje turističke ponude (povećanje smještajnih kapaciteta, sadržaja, usluga)		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, TZ Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo turizma, Hrvatska turistička zajednica, turističke agencije, EU fondovi, drugi izvori	• Broj novoizgrađenih smještajnih kapaciteta i ugostiteljskih objekata. • Broj turista - posjetitelja u novim i postojećim smještajnim kapacitetima. • Broj uređenih, rekonstruiranih i adaptiranih gospodarskih i stambenih objekata tradicijske gradnje stavljenih u funkciju za turističke potrebe. • Broj izgrađenih objekata i staza za sport i rekreaciju (igrališta, šetnica uz rijeku i kroz šumu, biciklističke i trim staze, adrenalinski parkovi i drugo). • Razvijeni selektivni oblici turizma. • Površina uređenih lovno produktivnih područja namijenjenih tradicionalnim sportovima (ribolov, lovstvo). • Iznos potrebnih ulaganja za održavanje lovno produktivnih područja namijenjenih tradicionalnim sportovima (ribolov, lovstvo) te održanje i zaštitu životinjske populacije. • Broj postavljenih turističkih oznaka. • Broj programa i mjera potpore za izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta te prateće uslužne ponude, (kuća za odmor, seljačkih i seoskih objekata, lokalne ugostiteljske ponude, usluge najma i drugo). • Broj korisnika programa i mjera potpore za izgradnju smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta te prateće uslužne ponude, (kuća za odmor, seljačkih i seoskih objekata, lokalne ugostiteljske ponude, usluge najma i drugo). • Povećanje broja realiziranih kreditnih linija za unaprjeđenje turističke ponude. • Broj održanih edukacija o mogućnostima financiranja projekata iz EU fondova i drugih izvora financiranja i pomoć u pripremi i razradi projektnih prijedloga. • Razvijeni instrumenti marketinga s opisima turističkih proizvoda. • Broj i vrsta razvijenih komunikacijskih sredstava (internetska stranica, društvene mreže, plakati, vodiči, spotovi, brošure, letci) te broj održanih promotivnih događanja (sajmovi, izložbe, manifestacije). • Broj posjetitelja na promotivnim događanjima (sajmovi, izložbe, manifestacije).	2017. - 2022.
C2. Povećati kvalitetu života					
Prioritet 2.1. Očuvati okoliš i prirodu					
Mjera 2.1.1.	Zaštita voda i pročišćavanje otpadnih voda		Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Hrvatske vode d.d., resorna ministarstva, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., EU fondovi, drugi izvori	• Izrađena projektna dokumentacija za uspostavu sustava javne odvodnje (kanalizacijske mreže) oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda. • Izrađena projektna dokumentacija za izgradnju uređaja za pročišćavanje industrijskih i komunalnih otpadnih voda. • Stupanj izgrađenosti sustava javne odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda. • Dužina izgrađenog sustava javne odvodnje oborinskih, komunalnih i industrijskih otpadnih voda (kanalizacijske mreže). • Broj i vrsta izgrađenih pročištača otpadnih voda. • Smanjenje udjela direktno ispuštene količine neobrađenih otpadnih voda u vodotoke. • Udio stanovništva obuhvaćenog kanalizacijskim sustavom za prikupljanje oborinskih i otpadnih komunalnih voda. • Ukupan broj kućanstava priključenih na kanalizacijsku mrežu. • Udio gospodarskih subjekata obuhvaćenih javnim sustavom za odvodnju industrijskih otpadnih voda. • Ukupan broj gospodarskih subjekata priključenih na sustav javne odvodnje (kanalizacijska mreža).	2017. - 2022.

				• Broj pripremljenih projekata za izgradnju sustava javne odvodnje otpadnih voda sredstvima EU fondova i drugih izvora.	
Mjera 2.1.2.	Racionalno upravljanje sustavom vodoopskrbe		Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Hrvatske vode d.d., Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori	• Izrađen plan razvoja javne vodoopskrbe sukladno prognozi broja stanovnika i potreba gospodarstva na području općine. • Vrijednost ulaganja u izgradnju i održavanje vodne infrastrukture (vodoopskrbe). • Postotno povećanje stupnja izgrađenosti sustava javne vodoopskrbe i povećanje kapaciteta javne vodoopskrbe. • Dužina rekonstruirane postojeće mreže javne vodoopskrbe. • Dužina izgrađenih planiranih cjevovoda (magistralnog, lokalnog). • Povećanje dužine vodoopskrbne mreže u cilju povećanja stupnja pokrivenosti područja općine vodoopskrbnom mrežom. • Broj kućanstava i gospodarskih subjekata priključenih na vodoopskrbnu mrežu. • Povećanje udjela stanovnika obuhvaćenih sustavom javne vodoopskrbe. • Potrošnja pitke vode po stanovniku. • Povećanje broja pronađenih izvorišta pitke vode zadovoljavajuće kakvoće. • Smanjenje gubitaka i mogućnosti onečišćenja u vodoopskrbnom sustavu. • Broj pripremljenih projekata za financiranje sredstvima EU fondova i drugih izvora za povećanje stupnja izgrađenosti vodoopskrbnog sustava.	2017. - 2022.
Mjera 2.1.3.	Prevenција i ublažavanje elementarnih nepogoda		Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Hrvatske vode d.d., resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori	• Uspostavljen sustav za upravljanje elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama, analiza opasnosti, uspostava ovlasti, definiranje organizacije svih sudionika u zaštiti i spašavanju, razrada sustava komuniciranja, ustanoviti sve resurse za djelovanje i planiranje aktivnosti za slučaj kriznih stanja). • Dužina rekonstruiranih i dograđenih pojedinih dijelova sustava obrane od poplava. • Broj izgrađenih novih regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina za potrebe daljnjeg razvoja sustava obrane od poplava (obrambeni nasip i zid, obaloutvrde, regulacijske građevine, ustave, oteretni kanali, akumulacije, retencije i drugo). • Površina uspostavljenog sustava navodnjavanja raspoloživih površina i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama uz kvantificiranje značaja i efekata navodnjavanja kako bi se smanjio rizik od smanjenje prinosa u poljoprivrednoj proizvodnji. • Povećanje količine prinosa u poljoprivrednoj proizvodnji na navodnjavanim površinama kao vrijednost kvantificiranja značaja i efekata navodnjavanja. • Broj održanih edukacija o upravljanju elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama u cilju podizanja svijesti stanovništva. • Broj sudionika na edukacijama o upravljanju elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama. • Broj održanih sastanaka u cilju suradnje svih nadležnih tijela u sustavu zaštite i spašavanja (jedinice lokalne i područne samouprave, Državna uprava za zaštitu i spašavanje, ostali dionici) za slučaj elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa. • Izrađen Plan upravljanja rizicima od poplava i ostalih elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa.	2017. - 2022.
Mjera 2.1.4.	Proizvodnja energije i energetska učinkovitost		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka	• Dužina rekonstruirane i modernizirane elektroopskrbne mreže u cilju poboljšanja kvalitete napajanja i stabilizacije naponskih prilika.	2017. - 2022.

			županija, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, FZOEU, Hrvatska elektroprivreda d.d., EU fondovi, drugi izvori	• Broj novoizgrađenih elektroenergetskih objekata. • Broj provedenih projekata energetske obnove objekata (vanjske ovojnice - zidovi i prozori, krovista i podova) u javnim zgradama. • Ostvarena ušteda energije kroz energetske obnovu objekata u javnom sektoru. • Ostvarena ušteda energije u javnoj infrastrukturi (sustav grijanja/hlađenja, javna rasvjeta), uključujući javne zgrade, stambeni sektor, poljoprivredu i gospodarstvo. • Izrađena programska rješenja i alati za praćenje i analizu potrošnje energije. • Broj projekata energetske učinkovite i ekološke javne i vanjske rasvjete. • Smanjeni troškovi energije za javnu rasvjetu u %. • Udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji primarne energije u javnom i privatnom sektoru. • Broj korisnika energije iz obnovljivih izvora u javnom i privatnom sektoru. • Broj poticaja i subvencija za ugradnju i korištenje obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitih tehnologija u gospodarskim proizvodnim procesima i poljoprivredi. • Broj održanih edukacija o postizanju niskoenergetskog standarda (energetska učinkovitost, obnovljivi izvori energije) i novim, čistim tehnologijama.	
Mjera 2.1.5.	Održivo gospodarenje otpadom		Proračun Općine Sunja, Sisačko – moslavačka županija, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, FZOEU, EU fondovi i drugi izvori	• Povećanje udjela stanovnika obuhvaćenih redovnim odvozom otpada. • Količina ukupnog otpada u nastanku (proizvodnog i komunalnog). • Broj i vrsta spremnika za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada (papira, stakla, plastike, metala i tekstila) postavljenih na javnoj površini, odnosno „zelenim otocima“. • Broj evidentiranih divljih i neuređenih odlagališta otpada. • Broj saniranih i zatvorenih divljih i neuređenih odlagališta. • Broj održanih edukativnih i promotivnih aktivnosti za stanovništvo o primarnoj selekciji otpada. • Broj sudionika na edukativnim i promotivnim aktivnostima za stanovništvo o primarnoj selekciji otpada. • Broj izrađenih promotivnih materijala o selekciji otpada. • Izgrađeno reciklažno dvorište. • Količina oporabljenog i prerađenog otpada nekim od odabranih postupaka za njegovu ponovnu uporabu.	2017. - 2022.
Mjera 2.1.6.	Očuvanje prirodne bioraznolikosti		Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, JU za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko - moslavačke županije, drugi izvori	• Izmjerena brojnost i rasprostranjenost vrsta ili staništa, stanišnih tipova, nacionalno ugroženih vrsta, svih vrsta ptica, kroz programom definirani monitoring u nekom vremenskom periodu. • Izrađeni monitoring programi sa smjernicama što treba poduzeti da se stanje vrste ili staništa koji ima negativni trend brojnosti i rasprostranjenosti poboljša. • Broj provedenih jasno definiranih i učinkovitih mjera za očuvanje prirodne bioraznolikosti i unaprijeđenje kvalitete okoliša i prirode te sankcioniranje štetnog djelovanja u skladu s postojećim zakonodavstvom i standardima. • Broj poduzetih mjera za smanjenje pritiska zagađenja sastavnica okoliša na prirodnu bioraznolikost i ljudskih aktivnosti koje uzrokuju promjene brojnosti i rasprostranjenosti vrsta i staništa. • Izrađena godišnja izvješća o stanju očuvanosti prirodne bioraznolikosti s pripadajućom analizom postojećeg stanja. • Broj provedenih edukacija za stručno osposobljavanje djelatnika i upravnih i stručnih tijela u cilju provođenja planiranih aktivnosti za očuvanje bioraznolikosti i okoliša. • Broj provedenih edukacija u cilju jačanja razine znanja i svijesti stanovništva o načinu očuvanja prirodnih resursa i okoliša. • Broj provedenih kampanja u cilju povećanja informiranosti stanovništva o važnosti očuvanja prirodne bioraznolikosti, uvid u relevantne podatke o stanju bioraznolikosti područja, ali i poticanja promjene dosadašnjih obrazaca ponašanja.	2017. - 2022.

Prioritet 2.2. Očuvati kulturu i tradiciju

Mjera 2.2.1.	Zaštita, očuvanje i valorizacija kulturne baštine		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo kulture, EU fondovi, drugi izvori	• Uspostavljen sustav i standardi evidencije i inventarizacije kulturnih dobara. • Broj istraženih i evidentiranih materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara. • Uspostavljen model upravljanja i izrađen plan upravljanja kulturnom baštinom u cilju sustavnog održavanja i korištenja. • Broj dodijeljenih potpora za ulaganja u obnovu graditeljske i arheološke baštine (porezna politika, subvencije, olakšice i drugo). • Broj obnovljenih objekata kulturne graditeljske i arheološke baštine i broj osmišljenih odgovarajućih programa i sadržaja korištenja. • Broj izgrađenih i/ili uređenih infrastrukturnih objekata u kulturi. • Broj revitaliziranih kulturnih programa, tradicijskih zanata i običaja. • Broj evidentiranih i valoriziranih kulturnih dobara za korištenje u gospodarske, turističke i obrazovne svrhe. • Broj kulturnih i obrazovnih institucija te gospodarskih i turističkih subjekata uključenih u zajedničke programe i projekte korištenja kulturne baštine. • Broj održanih edukacija i promotivnih aktivnosti u cilju podizanja znanja stanovništva o vrijednostima i značaju kulturne baštine te o njihovoj ulozi u očuvanju i gospodarskom korištenju. • Broj održanih raznih kulturnih, zabavnih, gospodarskih, sportskih priredbi i drugih manifestacija u cilju promoviranja identiteta i autohtonosti područja. • Broj održanih edukacija za djelatnike upravnih i stručnih tijela u cilju jačanja institucionalnih kapaciteta za rad na valorizaciji, zaštiti i očuvanju kulturne baštine. • Broj stručno osposobljenih i educiranih djelatnika i upravnih i stručnih tijela za rad na valorizaciji, zaštiti i očuvanju kulturne baštine.	2017. - 2022.
Mjera 2.2.2.	Poticanje edukacije i promidžba tradicionalnih i novih manifestacija		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo kulture, EU fondovi, drugi izvori	• Broj održanih edukacija u cilju stručno osposobljavanje i educiranost djelatnika upravnih i stručnih tijela za rad na revitalizaciji, očuvanju i vrednovanju običaja, tradicije i tradicijskih zanata. • Broj održanih edukacija u cilju podizanja znanja i svijesti stanovništva o potrebi njegovanja običaja, tradicije i tradicijskih zanata. • Broj i/ili iznos dodijeljenih potpora za unaprjeđenje i promicanje izvornih vrijednosti lokalne sredine (tradicija, običaji, etnološko blago i drugo) i stvarati uvjete za njihovo gospodarsko korištenje. • Izrađen program korištenja i promicanja tradicionalne kulturne baštine u funkciji razvoja lokalne zajednice. • Broj postojećih tradicionalnih kulturnih manifestacija. • Broj novih kulturnih manifestacija i osmišljenih odgovarajućih programa i sadržaja u cilju daljnjeg razvoja kulturnog identiteta i vrijednosti područja. • Izrađen plan promidžbe kulturne posebnosti općine (narodna nošnja, drvena arhitektura, lovački pas - posavski gonič, autohtona pasmina konja - hrvatski Posavac, spilja Gradusa i posavski kulen). • Broj postojećih i novih udruga čija je programska aktivnost usmjerena na zaštitu i promicanje kulturnih interesa kulturnog amaterizma. • Broj i/ili iznos potpora dodijeljenih za izradu izvornih suvenira i predmeta s tradicijskim sunjskim narodnim motivima i ostalih tradicionalnih proizvoda i otvaranje suvenirnica izlaganje i prodaju. • Broj održanih kulturnih manifestacija od značaja za općinu. • Broj projekata u suradnji s znanstveno - istraživačkim institucijama u cilju proučavanja i znanstvene obrade kulturnih i etičkih dobara općine. • Broj ustanova i udruga koje su zainteresirane za sudjelovanje u međunarodnim programima očuvanja i daljnjeg razvoja kulturne baštine i kulturnih aktivnosti.	2017. - 2022.

				• Broj sudjelovanja na raznim državnim i međunarodnim manifestacijama (smotre folklora i drugo).	
Prioritet 2.3. Bolja povezanost područja općine i okruženja					
Mjera 2.3.1.	Izgradnja i održavanje prometne i cestovne infrastrukture		Proračun Općina Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, EU fondovi, drugi izvori	• Broj novoizgrađenih mostova. • Broj skelskih prijelaza do susjednih obala na rijeci Savi radi povezivanja lokalnih susjednih područja (poprečni prijevoz). • Dužina rekonstruiranih i moderniziranih prometnica na području općine. • Dužina uređenih lokalnih prometnica u redovitom i izvanrednom održavanju. • Broj uređenih pripadajućih građevina u redovitom i izvanrednom održavanju. • Dužina uređenih cestovnih kanala za odvodnju oborinskih voda. • Dužina novo izgrađenih javnih lokalnih cesta sukladno planovima i programima izgradnje Općine i nadležnih institucija. • Broj izradene projektne dokumentacije i ishodenih građevinskih dozvola za izgradnju, rekonstrukciju i modernizaciju prometnica. • Broj obnovljenih i/ili izgrađenih ulica i trgova u naseljima na području općine. • Površina izgrađenih odgovarajućih parkirališnih prostora u skladu s stvarnim potrebama svih postojećih i planiranih prostornih sadržaja. • Broj i povećanje kilometara cesta na području općine po stanovniku. • Broj obnovljenih i/ili novoizgrađenih autobusnih stajališta na lokalnim prometnicama i u naseljima na autobusnim linijama između svih naselja na području općine. • Smanjeni broj prometnih nesreća kao rezultat održavanja svih segmenata cestovnog sustava i broj implementiranih prometnih rješenja.	2017. - 2022.
Mjera 2.3.2.	Intermodalna povezanost (povezivanje različitih vrsta prijevoza)		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Županijska uprava za ceste Sisačko - moslavačke županije, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, HŽ Infrastruktura d.o.o., Lučka uprava Sisak, EU fondovi, drugi izvori	• Dužina obnovljene, nadograđene, proširene i izgrađene prometne infrastrukture i broj novih infrastrukturnih objekata u cilju prilagodbe prometnih podsustava za intermodalno povezivanje. • Povećanje udjela željezničkog prometa i udjela prometa na unutarnjim plovim putevima. • Udio cestovnog volumena tereta premješteno na održiviji vid prometa (željeznica ili vodni putevi). • Smanjenje maksimalnog broja teretnih vozila koji u jedinici vremena prolaze kroz promatrani presjek u cilju povećanja propusne moći cestovnih dionica. • Udio korištenja dostavnog kamionskog prijevoza od terminala do mjesta isporuke. • Udio korištenja dostava do mjesta isporuke međuterminalskim prometom željeznicom (velike udaljenosti, masovni prijevoz). • Udio korištenja dostava do mjesta isporuke uređenim i obilježenim putevima na unutarnjim vodama za sigurnu plovidbu. • Broj pretovarnih mjesta i terminala opremljenih i prilagođenih za navedene tehnologije prijevoza. • Broj izgrađenih objekata za skladištenje tereta. • Broj parkirališnih mjesta povezanih sa sustavima prometa (u riječnim lukama i željezničkim postajama) u cilju povećanja na modalni prelazak. • Smanjeni iznosi transportnih i logističkih troškova, smanjenje udjela energije u cilju racionalizacije potrošnje energije i drugo. • Uspostavljen jedinstveni informacijski i komunikacijski sustav (ICT) za intermodalni promet. • Udio povećanja ekonomske učinkovitosti i pouzdanosti oblikovane strukture transportnog sistema intermodalnog prijevoza. • Smanjenje negativnih utjecaja na okoliš smanjenjem udjela emisije onečišćujućih tvari oblikovanom strukturom intermodalnog prijevoza što dovodi do ekološke makropovoljnosti.	2017. - 2022.

Prioritet 2.4. Potpora demografskoj obnovi

Mjera 2.4.1.	Poticanje povećanja broja novorođene djece		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, EU fondovi, drugi izvori	• Broj novootvorenih radnih mjesta u cilju većeg zapošljavanja mladog stanovništva te na taj način utjecati na demografsku sliku. • Pобољшanje demografske slike na lokalnoj razini povećanjem udjela stanovništva. • Izrađeni programi populacijske i pronatalitetne politike na lokalnoj razini. • Povećanje broja novorođene djece. • Iznos financijske pomoći roditeljima u opskrbi i opremi za novorođenu djecu. • Broj dodijeljenih potpora majkama za opremu novorođenčadi. • Ukupan iznos naknada za zaposlene majke u vrijeme korištenja obveznoga i dodatnog roditeljnog dopusta. • Iznos naknada majkama koje ne ostvaruju pravo kao zaposlene za vrijeme obveznoga roditeljnog dopusta. • Broj obitelji s više djece. • Broj dodijeljenih potpora na ime materijalnih i nematerijalnih povlastica i olakšica (sveobuhvatna zdravstvena zaštita majke i djeteta, ustanove i institucije za pomoć u odgoju i obrazovanju, dječji doplatak, sustav obiteljskih potpora i drugo). • Broj provedenih aktivnosti promidžbe odgovornog roditeljstva i jačanje roditeljskih kompetencija. • Broj održanih savjetovanja i provedenih obrazovnih programa pronatalitetne politike za stanovništvo.	2017. - 2022.
Mjera 2.4.2.	Potpora mladim obiteljima		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, EU fondovi, drugi izvori	• Broj provedenih programa namijenjenih mladim obiteljima i djeci. • Broj infrastrukturnih objekata i sadržaja (uređenje prostora i javnih površina, zdravstveni standard, kapacitet odgojno - obrazovnih institucija i drugo) namijenjenih poboljšanju kvalitete života mladih obitelji djece. • Broj provedenih programa i projekata za podizati poboljšanje kvalitete infrastrukture koji doprinose razvoju mladih obitelji i djece. • Iznos ukupno dodijeljenih financijskih potpora za zaštitu životnog standarda mladih obitelji i djece. • Broj ukupno dodijeljenih financijskih potpora za zaštitu životnog standarda mladih obitelji i djece. • Broj dodijeljenih financijskih potpora za zaštitu životnog standarda mladih obitelji i djece prema vrsti i namjeni. • Broj dodijeljenih potpora iz proširenog sustava za zaštitu životnog standarda mladih obitelji i djece (besplatni udžbenici za obvezno obrazovanje, produženi boravak za djecu u osnovnoškolskim ustanovama, besplatni vrtić za svu djecu i drugo). • Broj dodijeljenih potpora za stambeno zbrinjavanje mladih obitelji. • Izrađen plan i program poticajnih mjera zapošljavanja mladih i nezaposlenih roditelja. • Broj roditelja s otežanim čimbenikom zapošljivosti uključenih u obrazovne programe za deficitarna zanimanja, prekvalifikaciju i učenje i obrazovanje u cilju podizanja konkurentnosti na tržištu rada. • Broj pripremljenih i prijavljenih projekata za financiranje sredstvima EU i drugih izvora za unaprjeđenje kvalitete života mladih obitelji.	2017. - 2022.

Prioritet 2.5. Razvijati ljudske resurse

Mjera 2.5.1.			Proračun Općine Sunja,	• Broj osuvremenjenih programa ranog i predškolskog obrazovanja i broj novih oblikovanjem kurikuluma.	2017. - 2022.
--------------	--	--	------------------------	---	---------------

	Razvoj programa predškolskog odgoja i obrazovanja		Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Program ruralnog razvoja RH 2014. -2020., EU fondovi, drugi izvori	• Broj postojećih i novih predškolskih programa prilagođenih za djecu s poteškoćama u razvoju. • Broj djece s teškoćama u razvoju uključenih u odgojno - obrazovne predškolske programe. • Broj obnovljenih i opremljenih dječjih vrtića sadržajima za cjelovit razvoj djece u skladu s njihovim potrebama i interesima. • Izrađena analiza potreba stanovništva za otvaranjem novih dječjih vrtića. • Broj odgajatelja i učitelja potreban za rad s predškolskom djecom u ovisnosti o broju odgojno - obrazovnih skupina. • Broj odgojno - obrazovnih skupina u dječjim vrtićima i ukupan broj djece u vrtićima na području općine. • Broj djece predškolske dobi uključenih u posebne programe (rano učenje stranog jezika, glazbeni i likovni programi, sportski, programi ritmike i plesa i drugo). • Broj djece predškolske dobi koja nisu obuhvaćena redovitim programom predškolskog odgoja u dječjem vrtiću za koje je organiziran Program predškole. • Broj odgajatelja obuhvaćenih profesionalnim usavršavanjem sukladno planu i programu obrazovanja (Nacionalni kurikulumom ranog i predškolskog odgoja djece) radi unapređenja odgojno - obrazovnog rada. • Broj pripremljenih i prijavljenih projekata za financiranje sredstvima EU i drugih izvora za unaprjeđenje odgojno - obrazovnog procesa u predškolskim ustanovama.	
Mjera 2.5.2.	Unaprjeđenje osnovnog i srednjeg školstva		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, EU fondovi, drugi izvori	• Broj unaprjeđenih postojećih obrazovnih programa za osnovnoškolsko obrazovanje i usklađenih s Nacionalnim kurikulumom razvoja programa za osnovnoškolsko obrazovanje. • Broj novih polivalentnih objekata, prostora, vježbališta polivalentnih objekata, prostora, sportskih terena, dvorana i sl. • Broj opremljenih specijaliziranih učionica i kabineta za nastavu fizike, kemije i biologije, informatičkih kabineta i učionica te radionica za tehnički odgoj. • Broj učenika sudionika učeničkih natjecanja iz fizike, kemije, biologije i informatike kao rezultat opremljenosti specijaliziranih učionica i kabineta. • Broj programa izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti s programskim sadržajima od interesa i potreba učenika u cilju pravilnog iskorištavanja slobodnog vremena. • Broj učenika primatelja subvencija za prijevoz radi postojećeg rasporeda osnovnoškolskih ustanova. • Broj učitelja i nastavnika koji su pohađali edukativne seminare, radionice i profesionalno usavršavanje u cilju izvođenja novih obrazovnih sadržaja u osnovnoškolskom obrazovanju. • Broj potpora za troškove prijevoza i broj stipendiranih učenika za nastavak srednjoškolskog obrazovanja u drugim gradovima. • Broj mladih sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem. • Broj potpora za troškove prijevoza i broj stipendiranih studenata za obrazovanje na visokoškolskim ustanovama u drugim gradovima. • Broja mladih sa završenim visokim obrazovnim stupnjem. • Broj odgojno - obrazovnih institucija koje surađuju na provođenju projekata i broj provedenih zajedničkih projekata. • Broj sudionika na edukacijama u cilju jačanja znanja i vještina obrazovnog kadra za pripremu projekata iz područja odgoja i obrazovanja za financiranje sredstvima EU fondova i drugih izvora.	2017. - 2022.
Mjera 2.5.3.	Kontinuirani razvoj ljudskih potencijala		Proračun Općine Sunja, Sisačko – moslavačka županija, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, EU fondovi, drugi izvori	• Broj osoba koje su stekle kvalifikaciju za prvo zanimanje ili prekvalifikaciju, stručno znanje, vještine i kompetenciju za izlazak na tržište rada. • Broj raspoloživih programa cjeloživotnog obrazovanja i učenja namijenjenog svim dobnim skupinama (aktivno stanovništvo i treća životna dob). • Broj osoba uključenih u obrazovne programe za deficitarna zanimanja i prekvalifikaciju. • Broj uvedenih programa za deficitarna zanimanja sukladno analizama HZZ-a i drugih analiza.	2017. - 2022.

				• Broj osoba uključenih u obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje uz rad. • Broj održanih radionica, tribina, konferencija i medijskih nastupa radi promoviranja programa cjeloživotnog obrazovanja i učenja i drugih oblika obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja. • Broj održanih savjetovanja za zainteresirano stanovništvo u cilju donošenja odluke o najprimjerenijem izboru obrazovanja, osposobljavanja, prekvalifikacije i usavršavanja te mogućnosti zapošljavanja. • Broj obrazovnih ustanova koje zadovoljavaju načela racionalne iskorištenosti obrazovnih mogućnosti, teritorijalne blizine te dostupnosti obrazovanja svima. • Iznos ili broj potpora za financiranje procesa obrazovanja stanovništva. • Broj osoba obrazovnih institucija koje provode programe obrazovanja obuhvaćenih profesionalnim usavršavanjem radi unapređenja obrazovnog rada. • Broj osoba obrazovnih institucija prisutnih na edukacijama u cilju jačanja znanja i vještina za pripremu projekata za financiranje sredstvima EU fondova i drugih izvora.	
Prioritet 2.6. Unaprijediti zdravstvo i socijalne usluge					
Mjera 2.6.1.	Potpora programima prevencije i zaštite zdravlja		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, zdravstvene ustanove, Ministarstvo zdravstva, EU fondovi, drugi izvori	• Izrađen Plan provedbe preventivnih programa i projekata i zaštite zdravlja. • Broj provedenih programa i projekata koji doprinose promidžbi zdravog života (prehrana, tjelesne aktivnosti i drugo) i prevenciji bolesti (kardiovaskularnih, pretilosti, karcinoma, raznih ovisnosti i drugih). • Broj osoba koji su sudjelovali u programima prevencije bolesti (kardiovaskularnih, pretilosti, karcinoma, raznih ovisnosti, npr. duhan, alkohol itd.). • Manji broj osoba oboljelih od kardiovaskularnih bolesti, manji broj pretilih osoba, manji broj osoba ovisnih o duhanu, alkoholu, drogama. • Manji broj oboljelih i umrlih osoba. • Potreban broj timova primarne zdravstvene zaštite (obiteljska medicina, dentalna medicina i ljekarništvo). • Broj poboljšanih i adekvatnih oblika zdravstvene zaštite u skladu s rastućim potrebama za zdravstvenim uslugama. • Broj korisnika zdravstvenih usluga. • Broj sufinanciranih projekata poboljšanja infrastrukture i opreme. • Udio sufinanciranja zdravstvenih ustanova i organizacija kroz osiguranje nadstandarda. • Broj obnovljenih i/ili novih objekata zdravstvene zaštite u cilju postizanja potrebnog osnovnog standarda. • Broj održanih edukacija u cilju jačanja znanja i razine svijesti stanovništva o potrebi prevencije i ranog otkrivanja bolesti, raznih ovisnosti i mjera zdravog života. • Broj zdravstvenih ustanova, zdravstvenih subjekata u privatnom sektoru te ostalih subjekata koji svojom suradnjom doprinose provedbi programa prevencije i zaštite zdravlja stanovništva. • Broj udruga civilnog društva koje provode preventivne programe u zdravstvu.	2017. - 2022.
Mjera 2.6.2.	Razvoj socijalnih usluga		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, Ustanove za socijalnu skrb, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade	• Uspostavljen sustav za praćenje korisnika socijalne skrbi u cilju bolje identifikacije potreba socijalno ugroženih skupina. • Izvršeno ocjenjivanje i vrednovanje mjera socijalne skrbi i postignutih rezultata u odnosu na propisane socijalne standarde kvalitete. • Broj provedenih programa i projekata socijalne skrbi. • Broj korisnika programa socijalne skrbi. • Broj programa i usluga namijenjenih mladima i broj osoba obuhvaćenih tim programima i uslugama. • Broj programa namijenjenih osobama s invaliditetom i poteškoćama i broj osoba koje sudjeluju u	2017. - 2022.

			i socijalnu politiku, EU fondovi, drugi izvori	tim programima. • Potreban broj i kapacitet socijalnih ustanova za smještaj starijih i nemoćnih osoba. • Broj provedenih edukacija u cilju podizanja svijesti stanovništva o važnosti razvoja socijalnih usluga u okviru lokalne zajednice. • Broj održanih stručnih edukacija u cilju jačanja profesionalne razine djelovanja svih institucija i dionika. • Broj sudionika na stručnim edukacijama u cilju jačanja profesionalne razine djelovanja institucija i svih dionika. • Broj ili iznos dodijeljenih potpora za jačanje kapaciteta ustanova socijalne skrbi. • Broj novih socijalnih usluga. • Broj informativnih kampanja o pravima i uslugama u okviru sustava socijalne skrbi i zaštiti socijalno ranjivih skupina stanovništva. • Broj realiziranih programa socijalne integracije marginaliziranih i socijalno ugroženih skupina stanovništva ostvarenih suradnjom socijalnih institucija i organizacija civilnog društva. • Broj osoba iz marginaliziranih socijalno ugroženih skupina uspješno integriranih u društvo.	
Prioritet 2.7. Razviti lokalne usluge					
Mjera 2.7.1.	Prostorno planiranje i upravljanje razvojem		Proračun Općine Sunja, Sisačko – moslavačka županija, resorna ministarstva, EU fondovi, drugi izvori	• Udio novih planiranih površina u ukupnoj površini prostora općine za razvoj naselja i gospodarskih djelatnosti. • Osnažena mreža naselja. • Površina planiranih prostora za izgradnju objekata poduzetničke, obrtničke i poljoprivredne namjene. • Iznos ulaganja u komunalnu i društvenu te gospodarsku infrastrukturu i ljudske resurse u cilju postizanja planiranog ujednačenog razvoja ukupnog prostora općine. • Broj prilagodbi planiranih novih zahvata u prostoru s postojećim stanjem u cilju očuvanja i održivog korištenja prirodnih resursa, spomenika kulture i graditeljske baštine te zaštite okoliša. • Postotno poboljšanje efikasnosti korištenja svih postojećih već angažiranih prostora. • Broj planiranih i/ili izgrađenih mostova na rijeci Savi što će smanjiti ograničenje u gospodarskom razvoju općine. • Udio povećanja intenziteta riječnog prometa što će utjecati na značajnu stratešku i gospodarsku prednost u budućem razvoju općine. • Broj razvijenih infrastrukturnih sadržaja sukladno smjernicama prostornih dokumenata koji na lokalnoj razini trebaju učinkovito pratiti gospodarski razvitak (javne površine, gospodarske zone, groblja i drugo). • Povećanje površine građevinskog područja u demografski aktivnim naseljima i smanjenje u naseljima s negativnim demografskim pokazateljima u okviru preraspodjele građevinskih područja u ukupnoj bilanci. • Povećanje udjela poljoprivrednog i šumskog zemljišta u bilanci osnovnih kategorija korištenja prostora. • Broj održanih edukacija za pripremu projekata financiranih sredstvima iz EU fondova i drugih izvora u cilju poboljšanja lokalnu infrastrukturu prostornih podataka za potrebe uprave, gospodarstva i građana. • Broj projekata za unaprjeđenje i upravljanje prostorom općine, planiranje razvoja i zaštitu prostora.	2017. - 2022.
Mjera 2.7.2.	Održavanje, razvoj i modernizacija objekata i sadržaja društvene		Proračun Općine Sunja, Sisačko - moslavačka županija, resorna	• Broj uređenih, rekonstruiranih i moderniziranih objekata i prostora za društvene potrebe (društveni domovi, višenamjenski društveni objekti, javne površine poput lokalnih trgova i parkova, igrališta, groblja i drugo).	2017. - 2022.

	namjene		ministarstva, EU fondovi, drugi izvori	• Broj posjetitelja društvenih događanja, broj korisnika uređenih prostora i objekata društvene namjene te stupanj popunjenosti kapaciteta. • Postotno povećanje kapaciteta i izdvojenog iznosa za programe i sadržaje društvene namjene za sve stanovnike, a posebno mlade te stanovnike treće životne dobi. • Broj održanih kulturnih, edukativno - interaktivnih i zabavnih programa i manifestacija društvenog karaktera. • Broj provedenih planiranih sportsko - rekreacijskih programa i broj održanih manifestacija. • Iznos ulaganja u sportsko - rekreacijsku infrastrukturu i za uređenje zone ribolova. • Broj uređenih sportskih terena u naseljima u kojima je evidentirana potreba za ovim ulaganjem. • Broj amaterskih sportskih klubova (nogometni, rukometni i drugi). • Broj udruga i provedenih aktivnosti civilnog društva u cilju aktivnog i odgovornog sudjelovanja u razvoju sadržaja društvene namjene. • Iznos dodijeljenog sufinanciranja za društvene, kulturne, sportske i druge programe društvene namjene. • Broj održanih promotivnih kampanja za sudjelovanje stanovništva u raznim kulturnim događanjima i sportskim priredbama i natjecanjima. • Broj održanih edukacija u cilju jačanja ljudskih kapaciteta za pripremu projekata iz područja društvenih djelatnosti financiranih sredstvima iz EU fondova i drugih izvora. • Broj izrađenih i/ili provedenih projekata za unaprjeđenje kapaciteta i sadržaja društvene namjene.	
--	---------	--	--	--	--

7. INSTITUCIONALNI OKVIR I FINANCIJSKI IZVORI ZA UPRAVLJANJE

7.1. *Provedba Strateškog razvojnog programa*

Primjena partnerskog pristupa i suradnja svih dionika bitni su prilikom izrade i provođenja ovoga dokumenta. Kako bi se osigurala uspješna provedba, definiran je Institucionalni okvir za provedbu Strateškog razvojnog programa općine Sunja. On obuhvaća sve relevantne dionike koji svojim koordiniranim djelovanjem pridonose ostvarenju zacrtanih razvojnih ciljeva.

7.2. *Tijela provedbe*

7.2.1. Radna skupina

Pored savjetodavne uloge u fazi izrade, Radna skupina ima istu ulogu i u fazi provedbe Strateškog razvojnog programa općine Sunja. Ona svojim prijedlozima usmjerava daljnji razvoj općine, a njoj se podnosi Akcijski plan o provedbi Strateškog razvojnog programa općine Sunja.

U fazi provedbe, Radna skupina koordinira nositelje mjera koje su detaljnije razrađene u sklopu ovoga dokumenta. Pored toga, Radna skupina od nositelja mjera prikuplja informacije o rezultatima provedbe samih mjera te nakon analize prikupljenih informacija donosi Izvješće o provedbi strateškog programa.

7.2.2. Općina Sunja

U Statutu Općine Sunja utvrđeno je kako je Općina Sunja samostalna u odlučivanju u poslovima iz samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom, te podliježe samo nadzoru zakonitosti rada i akata tijela Općine.

Općinsko vijeće kao predstavničko tijelo građana odobrava Izvješće o provedbi Strateškog razvojnog programa. Ono također surađuje s Radnom skupinom na način da mu upućuje svoje prijedloge ili primjedbe.

Upravna tijela Općine ustrojavaju se zbog obavljanja poslova iz samoupravnog djelokruga Općine Sunja koji su utvrđeni zakonom i Statutom. U Općini Sunja ustrojen je Jedinstveni upravni odjel na čijem je čelu Pročelnik kojeg temeljem javnog natječaja imenuje općinski načelnik.

7.2.3. Javne službe

Općina Sunja u okviru samoupravnog djelokruga osigurava obavljanje djelatnosti kojima se zadovoljavaju svakodnevne potrebe građana na području komunalnih, društvenih i drugih djelatnosti, za koje je zakonom utvrđeno da se obavljaju kao javna služba. U provedbi Strateškog razvojnog programa općine Sunja općinske javne službe imaju važnu ulogu budući da su one nositelji pojedinih mjera.

7.2.4. Javni sektor

Lokalne, regionalne i nacionalne institucije imaju bitnu ulogu u provedbi Strateškog razvojnog programa općine Sunja. Ovisno o svom području djelovanja, one su uključene u pripremu i provedbu aktivnosti predviđene različitim mjerama. Pregled najvažnijih institucija javnog sektora, ovisno o područjima djelovanja dan je u nastavku:

- Gospodarsko stanje-Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Obrtnička komora Sisačko-moslavačke županije, Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, Turistička udruga Općine Sunja, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta,
- Demografska kretanja i ljudski resursi-županijske i lokalne odgojno obrazovne ustanove, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Hrvatski zavod za zapošljavanje,
- Razvoj infrastrukture i kvaliteta života-Zavod za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije, Hrvatske šume, Hrvatske vode, Hrvatske ceste, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

7.2.5. Civilno društvo

Brojne organizacije civilnog društva okupljaju lokalno stanovništvo radi ostvarenja zajedničkih ciljeva. Budući da od djelovanja organizacija civilnog društva čitava zajednica ostvaruje korist, njihovo uključivanje u provedbu Strateškog razvojnog programa općine Sunja je neophodno. Pored toga, organizacije civilnog društva orijentirane su na vanjske izvore financiranja te zbog toga posjeduju veliko iskustvo u pripremi i provođenju projekata.

7.2.6. Privatni sektor

Zbog velike važnosti za čitavu zajednicu, u pripremu i provedbu Strateškog razvojnog programa općine Sunja uključeni su predstavnici privatnog sektora. Njihova uloga je posebice značajna za pokretanje lokalnog gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta. Upravo je

snažan privatni sektor neophodan za svekoliki napredak svake zajednice. Uvažavanje prijedloga i iskustva predstavnika privatnog sektora, prilikom provedbe mjera namijenjenih pokretanju gospodarstva, olakšati će ostvarenje zacrtanih strateških ciljeva, a samim time se i provedba Strateškog razvojnog programa općine Sunja može smatrati uspješnom.

7.3. Financijski okvir

Financijski okvir provedbe SRP-a i dostupni izvori financiranja

Uspostava financijskog okvira je jedan od najvažnijih koraka u procesu strateškog planiranja. U njemu je dana okvirna alokacija raspoloživih financijskih sredstava za realizaciju pojedine mjere. Detaljna alokacija financijskih sredstava prikazuje se u sklopu godišnjeg Akcijskog plana za provedbu Strateškog razvojnog programa općine Sunja. Na taj način moguće je optimalno korištenje raspoloživih financijskih sredstava ovisno o potrebama koje se mogu mijenjati svake godine. Izrađeni financijski okvir služi kao indikator uspješnosti provedbe Strateškog razvojnog programa općine. Naime, usporedbom iznosa uložених sredstava i ostvarenih rezultata po strateškim ciljevima može se utvrditi opravdanost uložених sredstava.

Proračun Općine je najvažniji izvor financijskih sredstava za provedbu Strateškog razvojnog programa općine Sunja. Pored općinskog proračuna, drugi izvori financijskih sredstava za provedbu Strateškog razvojnog programa su:

Proračun Sisačko-moslavačke županije-budući da je realizacija zacrtanih strateških ciljeva i u interesu Sisačko-moslavačke županije, radi njihovog ostvarenja biti će osigurana financijska sredstva iz županijskog proračuna (sredstvima Programa javnih potreba (prosvjeta, kultura, šport, socijalna skrb, zdravstvo i sl.);

Proračun Republike Hrvatske-status ruralnog područja i usklađenost Strateškog razvojnog programa općine Sunja s nacionalnim strateškim dokumentima omogućuje financiranje iz nacionalnih fondova;

Fondovi Europske unije-zbog ograničenih financijskih sredstava u lokalnom, županijskom i državnom proračunu, veliku važnost za uspješnu provedbu Strateškog razvojnog programa imaju bespovratna sredstva iz fondova EU. Činjenica da je navedeni izvor financiranja dostupan različitim korisnicima, njihovo uspješno korištenje je neophodno za provedbu Strateškog razvojnog programa općine Sunja.

U financijskom razdoblju 2014.-2020. Republici Hrvatskoj je iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova na raspolaganju ukupno 10,676 milijardi eura. Od tog iznosa 8,397 milijardi eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, 2,026 milijarde eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 milijuna eura za razvoj ribarstva.

Operativni programi [Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.](#) i [Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.](#) predstavljaju okvir za korištenje dodijeljenih sredstava iz ESI fondova.

Tablica 18: Raspodjela alokacije iz ESI fondova za RH 2014.-2020.

Raspodjela alokacije iz ESI Fondova za RH 2014.-2020.	
ESI fond	Alokacija (EUR)
Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)	4.321.499.588,00
Kohezijski fond	2.559.545.971,00
Europski socijalni fond (ESF)	1.516.033.073,00
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)	2.026.222.500,00
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)	252.643.138,00
UKUPNO	10.675.944.270,00

Izvor: <http://www.strukturnifondovi.hr/esi-fondovi-2014-2020>

Europski fond za regionalni razvoj (EFRR/ERDF)

Europska komisija odobrila je Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. čime je otvoren put za korištenje 6,881 milijardi eura iz Europski fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda.

Cilj operativnog programa

Programom se provodi kohezijska politika EU-a i doprinosi cilju **Ulaganje za rast i radna mjesta** kroz poticanje ulaganja u infrastrukturne investicije (u područjima prometa, energetike, zaštite okoliša, ICT-a) i pružanje potpore razvoju poduzetništva i istraživačkih djelatnosti.

Slika 2. Raspodjela po području financiranja

Izvor: Mogućnosti financiranja iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. dostupno na: http://www.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Strukturni%20fondovi%202014.%20%E2%80%93%202020/Brosura%20mogucnosti_za_web_FINAL.pdf

Prioritetne osi OP-a Konkurentnost i kohezija su:

Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija, korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije, poslovna konkurentnost, promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, klimatske promjene i upravljanje rizicima, zaštita okoliša i održivost resursa, povezanost i mobilnost, socijalno uključivanje i zdravlje, obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje.

Korisnici sredstava OP-a , odnosno potencijalni prihvatljivi prijavitelji projekata su jedinice lokalne/regionalne samouprave, mali i srednji poduzetnici, znanstveno istraživački sektor, te civilni i privatni sektor.

Europski socijalni fond – ESF

Europska komisija odobrila je Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. čime je otvoren put za korištenje novca iz Europskog socijalnog fonda. Europski socijalni fond jedan je od temeljnih strukturnih instrumenta Europske unije kojim se državama članicama pruža potpora za ulaganje u ljudski kapital i jačanje konkurentnosti europskog gospodarstva. Aktivnosti financirane iz sredstava Europskog socijalnog fonda pomažu ljudima da unaprijede svoje vještine i lakše se integriraju na tržište rada, usmjerene su na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te na poboljšanje učinkovitosti javne uprave.

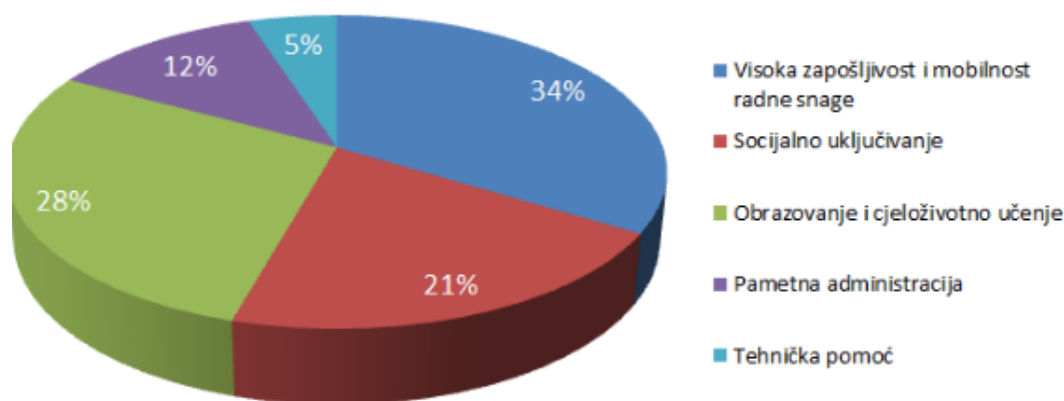
Cilj operativnog programa

Osnovni cilj Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj. Njegova je ukupna vrijednost 1,85 milijardi eura, od čega se 1,58 milijardi financira iz proračuna Europske unije, uključujući 66 milijuna eura iz [Inicijative za zapošljavanje mladih](#).

Operativnim su programom razrađena ulaganja u četiri temeljna područja:

- Više od trećine sredstava namijenjeno je mjerama za potporu pristupu održivom i kvalitetnom zapošljavanju nezaposlenih osoba. Naglasak je osobito stavljen na učinkovite mjere aktivne politike tržišta rada za mlade, dugotrajno nezaposlene, žene i starije radnike, kao i na preventivne mjere za smanjenje rizika od gubitka radnih mjesta u izmijenjenim gospodarskim prilikama.
- Oko 28 posto proračuna OP-a investirat će se u osiguravanje adekvatnog usklađenja znanja i vještina s potrebama tržišta rada i u tom će se smislu poticati tercijarno obrazovanje, strukovno obrazovanje i cjeloživotno učenje te poboljšanje pristupa kvalitetnom obrazovanju.

- Aktivnosti vezane uz područje socijalnog uključivanja predviđaju promicanje socijalne i ekonomske jednakosti, suzbijanje diskriminacije, prijelaz s institucionalne skrbi na skrb u zajednici, poboljšanje dostupnosti i održivosti socijalnih i zdravstvenih usluga, kao i poticanje društvenog poduzetništva.
- Potpora javnoj upravi obuhvaćena je kroz aktivnosti poboljšanja kapaciteta i usluga javne uprave, uključujući bolje upravljanje javnim financijama, razvoj e-uprave i borbu protiv korupcije. Predviđa se i promicanje javnog dijaloga, partnerstva i jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva i socijalnih partnera. U pravosuđu se osobit naglasak stavlja na poboljšanje učinkovitosti i neovisnosti.

Slika 3. Raspodjela sredstava po području financiranja

Izvor: <http://www.strukturnifondovi.hr/op-ucinkoviti-ljudski-potencijali-2014-2020-780>

Prihvatljivi potencijalni prijavitelji su jedinice lokalne/regionalne samouprave, javne i obrazovne ustanove, poslodavci i udruge.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj-EPFRR

Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) predstavlja jedno od najznačajnijih područja djelovanja institucija Europske unije. Ruralni razvoj, kao drugi stup ZPP financiran je sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR).

Ukupna alokacija za Program ruralnog razvoja 2014.-2020. iznosi 2.383 milijarde eura, od čega će se 2.026 milijardi eura financirati iz Europskog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), a ostatak iz sredstava nacionalnog proračuna Republike Hrvatske.

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. službeno je odobren 26.05.2015. godine, te je njime definirano 16 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima uopće.

Ciljevi programa su poticati konkurentnost poljoprivrede, osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama, te postići uravnotežen teritorijalni razvoj ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta.

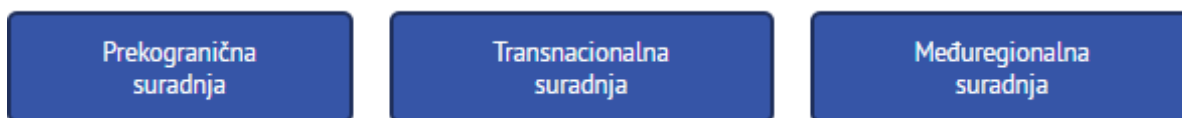
Prioriteti Programa ruralnog razvoja RH su: promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi; povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije, kao i održivo upravljanje šumama; promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi; obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo; promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru te promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima.

Potencijalni korisnici sredstava Programa ruralnog razvoja RH 2014.-2020. su jedinice lokalne/regionalne samouprave (do 5.000 ili 10.000 stanovnika), lokalne akcijske grupe i obiteljska poljoprivredna gospodarstva, šumoposjednici, mladi poljoprivrednici.

Teritorijalna suradnja

Europska teritorijalna suradnja, kao drugi cilj kohezijske politike za razdoblje 2014.-2020., odnosi se na stvaranje podloge za razvoj koordinirane, sustavne i strateški usmjerene suradnje na lokalnoj, regionalnoj i središnjoj državnoj razini s partnerima iz susjednih zemalja i ostalih regija Europske unije. Time bi se kroz zajednički pristup na odgovarajućoj administrativno-teritorijalnoj razini smanjio negativan utjecaj granica i promovirala društveno-gospodarska kohezija.

Republika Hrvatska u ovom programskom razdoblju može sudjelovati u sva tri dijela europske teritorijalne suradnje:

Slika 4. Europska teritorijalna suradnja

Izvor: Obrada autora

Cilj prekogranične suradnje usmjeren je na rješavanje zajedničkih izazova koji su zajednički identificirani u pograničnim regijama, poput loše dostupnosti, posebno u odnosu na povezivost informacijskih i komunikacijskih tehnologija i prometnu infrastrukturu, lokalnih industrija u opadanju, neodgovarajućeg poslovnog okruženja, nedostatka umreženosti između

lokalnih i regionalnih uprava, niskih razina istraživanja i inovacija te preuzimanja informacijskih i komunikacijskih tehnologija, onečišćenja okoliša, sprečavanja rizika, negativnih stavova prema građanima susjednih zemalja te bi cilj trebao biti iskorištavanje neiskorištenih potencijala rasta u pograničnom području (razvoj prekograničnih objekata i klastera za istraživanja i inovacije, integracija prekograničnog tržišta rada, suradnja između obrazovnih institucija, uključujući sveučilišta, ili između zdravstvenih ustanova), uz istovremeno jačanje suradnje u svrhu općeg usklađenog razvoja Unije.

Kroz jačanje prekogranične suradnje u pograničnim područjima pridonosi se sveukupnom razvoju teritorijalne suradnje, povećanju međunarodne konkurentnosti hrvatskih pograničnih regija, smanjenju društvene i gospodarske nejednakosti među hrvatskim regijama i ujednačavanju njihova razvoja.

Program prekogranične suradnje koji mogu koristiti prijavitelji s područja cijele Sisačko-moslavačke županije je INTERREG IPA program prekogranične suradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014.-2020.

Kroz jačanje transnacionalne i međuregionalne suradnje pridonosi se sveukupnom razvoju teritorijalne suradnje, povećanju međunarodne konkurentnosti hrvatskih regija, smanjenju društvene i gospodarske nejednakosti među hrvatskim regijama i ujednačavanju njihova razvoja.

Dostupni programi transnacionalne suradnje za cijelo područje RH su:

- *Program transnacionalne suradnje INTERREG V-B Mediteran 2014.-2020.*
- *Program transnacionalne suradnje INTERREG V-B Dunav 2014.-2020.*
- *INTERREG V-B Jadransko-jonski program transnacionalne suradnje 2014.-2020.*
- *Program transnacionalne suradnje INTERREG Središnja Europa 2014.-2020.*

Međuregionalna suradnja

Pristupanjem u Europsku uniju Republici Hrvatskoj se otvorila mogućnost sudjelovanja i u trećem dijelu europske teritorijalne suradnje i to u sljedećim programima međuregionalne suradnje: ESPON, INTERACT III, INTERREG VC i URBACT.

Programi Unije u financijskom razdoblju 2014.-2020.

Programi Unije predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja Europska unija u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama EU.

Potencijalnim prijaviteljima s područja cijele Republike Hrvatske dostupno je sudjelovanje u sjedećim Programima Unije 2014.-2020: Kreativna Europa; Zdravlje za rast - Treći višegodišnji program EU u području zdravstva; Obzor 2020; Program za konkurentnost poduzeća i malih i srednjih poduzeća (COSME); Program EU za zaštitu potrošača 2014.-2020; Mehanizam Unije za civilnu zaštitu; Europa za građane; Program za zapošljavanje i socijalne inovacije; Erasmus +; LIFE program za zaštitu okoliša i klimatske akcije itd.

U svim navedenim programima jedinice lokalne samouprave su prihvatljivi prijavitelji u suradnji s partnerima iz drugih europskih država i regija.

7.4. Praćenje i vrednovanje

Kontinuirano praćenje i vrednovanje provedbe Strateškog razvojnog programa nositeljima daje vrijedne informacije koje se mogu iskoristiti za svladavanje potencijalnih prepreka s kojima se mogu susresti. U ovom slučaju, praćenjem i vrednovanjem provedbe Strateškog razvojnog programa općine Sunja dobivaju se informacije o:

- Uspješnosti postizanja zacrtanih strateških ciljeva u tekućem razdoblju;
- Uzrocima nedostizanja zacrtanih strateških ciljeva;
- Dostatnosti raspoloživih resursa za dostizanje strateških ciljeva;
- Relevantnosti definiranih mjera s obzirom na promjene u okruženju.

U skladu s time, nakon određenog vremenskog perioda procijenit će se napredak provedbe Strateškog razvojnog programa kako bi se dobila jasna predodžba o tome da li se ostvaruju zacrtani strateški ciljevi. Tom će se prilikom utvrditi u kojoj mjeri predložene mjere pridonose ostvarenju strateških ciljeva te će se u slučaju nezadovoljavajućih rezultata pristupiti ažuriranju Strateškog razvojnog programa općine Sunja.

8. ZAKLJUČAK

9. PRILOZI

9.1. Popis grafikona

Grafikon 1: Kretanje broja stanovnika na području općine Sunja	10
Grafikon 2. Promjena broja stanovnika po naseljima u sastavu općine Sunja.....	12
Grafikon 3: Obrazovna struktura stanovništva Općine Sunja; 2011. godina	14
Grafikon 4: Kretanje broja nezaposlenih osoba kroz godinu; siječanj 2011. - prosinac 2015. godine	16
Grafikon 5: Kretanje broja nezaposlenih muškaraca i žena na području općine Sunja; 2011.-2015. godina	17
Grafikon 6: Kretanje broja nezaposlenih muškaraca i žena na području općine Sunja; siječanj-travanj 2016.....	17
Grafikon 7: Obrazovna struktura nezaposlenih osoba s područja općine Sunja; prosinac 2015. godine	18
Grafikon 8: Zaposleni prema području djelatnosti; 2011. godina.....	21
Grafikon 9: Učenici obzirom na upisanu srednju školu; 2001. i 2011. godina.....	23
Grafikon 10. Noćenja i dolasci turista u općini Sunja 2011.-2015.g.	36
Grafikon 11. Kućanstva prema veličini korištenog poljoprivrednog zemljišta.....	37
Grafikon 12. Struktura proračunskih prihoda; 2014. - 2016. godina	43

9.2. Popis slika

Slika 1. JLS prema indeksu razvijenosti	32
Slika 2. Raspodjela po području financiranja.....	117
Slika 3. Raspodjela sredstava po području financiranja.....	119
Slika 4. Europska teritorijalna suradnja	120

9.3. Popis tablica

Tablica 1: Popis cesta na području općine Sunja	5
Tablica 2: Područja prirodnih vrijednosti.....	6

Tablica 3: Nepokretna kulturna baština	7
Tablica 4: Osnovni statistički podaci o općini Sunja	10
Tablica 5: Zaposleni na području SMŽ, stanje 31.12.2015. u pravnim i fizičkim osobama....	19
Tablica 6: Zaposleni na području općine Sunja, stanje 31.12.2015. u pravnim i fizičkim osobama.....	19
Tablica 7: Udio zaposlenih u općini Sunja u ukupnom broju zaposlenih SMŽ, stanje 31.12.2015. u pravnim i fizičkim osobama	20
Tablica 8: Prometnice na području općine Sunja	27
Tablica 9: Opskrba općine Sunja elektroenergijom	29
Tablica 10: Broj tvrtki članica HGK u razdoblju 2011.-2014.....	33
Tablica 11: Poduzetničke zone u općini Sunja.....	35
Tablica 12: Broj poljoprivrednih gospodarstava u općini Sunja i Županiji	38
Tablica 13: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema dobi nositelja	38
Tablica 14: Broj parcela raspoređenih po PG-ovima po naseljima općine Sunja	39
Tablica 15: Uzgoj stoke u županiji i općini Sunja na dan 31. 12. 2015.	41
Tablica 16: Uzgoj bilja u županiji i općini Sunja na dan 31. 12. 2015.	41
Tablica 17. Struktura ciljeva, prioriteta i mjera	49
Tablica 18: Raspodjela alokacije iz ESI fondova za RH 2014.-2020.	117

9.4. Izvori podataka

Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, <https://razvoj.gov.hr/>

Ministarstvo poljoprivrede, <http://www.mps.hr/default.aspx>

Ministarstvo turizma, <http://www.mint.hr/default.aspx>

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, <http://www.mingo.hr/>

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Obnovljivi izvori energije, <http://www.mingo.hr/page/kategorija/obnovljivi-izvori-energije-i-energetska-ucinkovitost>

Europski strukturni i investicijski fondovi, <http://www.strukturnifondovi.hr/>

Agencija za znanost i visoko obrazovanje, <https://www.azvo.hr/hr/>

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, <http://www.apprrr.hr/>

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, <http://bbzone.hakom.hr/>

Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Hrvatski zavod za zapošljavanje, <http://www.hzz.hr/>

Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Sisak, <http://www.hgk.hr/zupanijska-komora-sisak>

Hrvatska elektroprivreda d.d., <http://www.hep.hr/>

Sisačko-moslavačka županija, <http://www.smz.hr/site/>

Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije, <http://www.zpusmz.hr/>

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije, <http://zastita-prirode-smz.hr/>

Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, <http://turizam-smz.hr/>

Županijska uprava za ceste Sisačko-moslavačke županije, <http://www.zuc-sk.hr/>

Općina Sunja, <http://www.sunja.hr/>

LAG Una, <http://www.lag-una.hr/>